

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

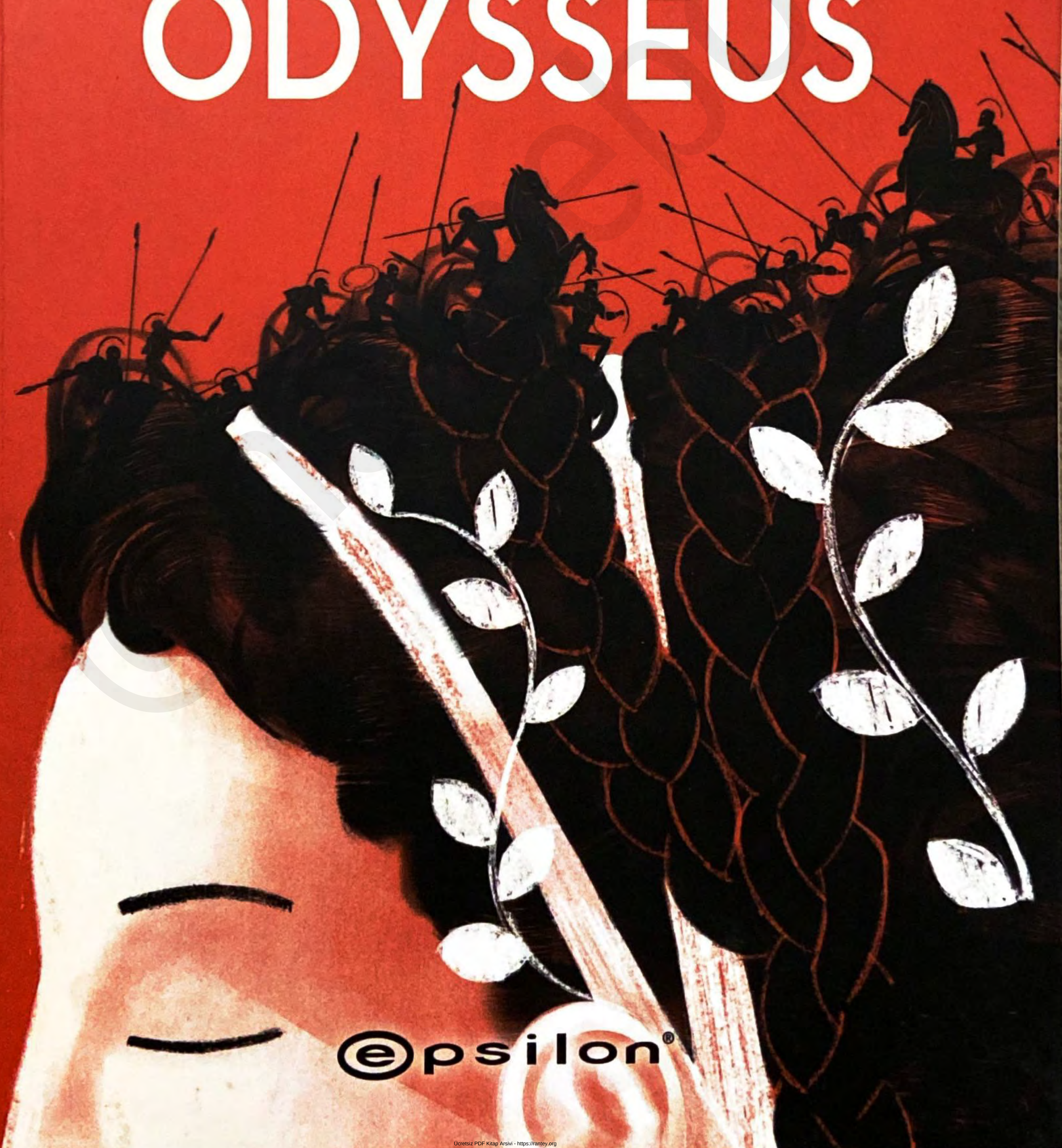
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARILÙ OLIVA

PENELOPE, KIRKE, KALYPSO

ve diğ er kadınların anlatımıyla

ODYSSEUS

@psilon®

Odysseus bir adamın yolculuğunun değil, yolculuğu sırasında onu seven tüm kadınların hikâyesidir:

Gemisi batan Odysseus'a yardım eden ve âşık olduktan sonra yedi yıl onu esir tutan Kalypso'nun...

Onu büyüten yaşlı dadısı Eurykleia'nın ve ondan nefret eden Sirenlerin...

Onunla tanışana kadar erkekleri hor görmekten başka bir şey yapmayan korkunç büyücü Kirke'nin...

Onu hayata döndüren zeki prenses Nausikaa'nın...

Bu ölümlü kahramanın arkasındaki büyük ilahi tanrıça Athena'nın...

Ve yirmi yıldan fazla bir süre boyunca onun dönüşünü beklerken ona sadık kalmak için bitmek tükenmek bilmeyen bir yaratıcılık ve sadakat gösteren karısı Penelope'nin hikâyesi.

Odysseus'un hayatı bir noktada bu kadınlarla kesişiyor ve hikâyesini, her biri Odysseus'un büyük macerasının bir kahramanı olan bu kadınların sesinden dinliyoruz.

Marilù Oliva, bakış açılarını ustalıkla değiştirerek insanlığın bu binlerce yıllık eserini günümüz okurları için yeniden kaleme alıyor ve kadın gözünden anlatarak saklı anlamlarını gözler önüne seriyor.

KDV'den
muafır.

**PENELOPE,
KIRKE, KALYPSO**

ve diğer kadınların anlatımıyla

ODYSSEUS

Penelope, Kirke, Kalypso ve Diğer Kadınların Anlatımıyla Odysseus
Orijinal Adı: *The Odyssey told by Penelope, Circe, Calipso and the other women*

Marilù Oliva

Çeviri: Aslı Aldemir

Genel Yayın Yönetmeni: Aslı Tunç

Yayıma Hazırlayan: Nimet Kirşan

Editör: Maide İdil İspir

Kapak ve Sayfa Tasarım: Ali Üzeyir Tiz

1. Baskı: Mayıs 2023

ISBN: 978-625-414-364-9

© Marilù Oliva, 2020

Bu eser, yayıncının yazılı izni olmadan çoğaltılamaz.

© Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Baskı ve Cilt:

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah., Güvercin Cad., No: 3/1

Baha İş Merkezi, A-Blok, Kat: 2

34310 Haramidere/İstanbul

Tel: (212) 412 17 00

Sertifika No: 44452

Yayımlayan:

Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Osmanlı Sok., No: 18/4-5 Taksim/İstanbul

Tel: (212) 252 38 21 Faks: (212) 252 63 98

İnternet Adresi: www.epsilonyayinevi.com

E-posta: epsilon@epsilonyayinevi.com

Sertifika No: 49067

MARILÙ OLIVA

**PENELOPE,
KIRKE, KALYPSO**

ve diğerkadınların anlatımıyla

ODYSSEUS

Çeviri:

Aslı Aldemir

@psilon'

*Annem Wanda'ya... Odysseus destanını iyi tanırdı:
aslında gerçek isminin Teresa olduğunu çok az insan bilir.
Kızım Micol'a - Matteo ve Gabri ile birlikte yaptığım
en güzel yolculuk -, bana kitap sevgisini aşıl原因an kız
kardeşim Patrizia'ya, Virginia ve Marcella'ya
- onları tanımlamanın bir yolu yok -
ve tanıştığım tüm harika kadınlara.*

*Sonra, güzel bukleli, insan sesli, yüce tanrıça Kirke,
Turkuaz pruvalı gemimizin arkasından, yelkenleri şişiren,
Bilge bir yoldaş, elverişli bir rüzgâr gönderdi.*

*Odysseus Kitap XI, 6-8,
Çeviri: Aurelio Privitera*

Kalypso

İşte burada, kaçak. Kazazede kral. Tanrıların gazabına uğrayan adam. Deniz onu çaresiz ve çırılçıplak kıyıya attığında, onda kendimi kaybetmek ve sahip olduğum her şeyi ona sunmak için bana bir bakışı yetti.

Sığınması için bir mağara.

Ogygie Adası'nın hoş kokuları.

Bir yemeğin dinginliği.

Ve en önemlisi ölümsüzlük.

O ise insanların hepsinde olan normal yaşam ihtiyacıyla, geri dönüş yolculuğunu hayal etmeye devam ediyor.

Güzel kokulu bir çalının arkasından gizlice onu izliyorum.

Odysseus uçurumların üzerinden, sanki adasını çok özlemiş de ona dokunamıyormuş gibi denize bakıyor. İthake, kayalardan ve tarlalardan oluşan bir kara parçası değil de âdeta toprakların en kutsalıymış gibi onu her gece uykusunda yanına çağırıyor. İnişler ve çıkışlar, keskin koylar, eğimli bağlar ve düzensiz dağlardan oluşan İthake, bu adamın değneğini bıraktığı ve başka birinin onu çaldığı topraklar.

Her gece aynı melodi. İthake kralı topraklarını, oğlunu, annesini ve babasını sayıklıyor. Ama hepsinden daha çok başka bir adı mırıldanıyor. Hem de kalbimi paramparça ederek: Penelope. Beni yatakta kucakladıktan sonra uykuya dalar dalmaz, işte bu adı tekrarlıyor. Bu ölümlü kadın ve onun etrafında olanlar, onun takıntısı.

Nihayet hatıralar seraba dönüşüyor. Ve böylece Laertes'ın, karısının yüzünün şeklini, Telemakhos'un –Odysseus Troya için yola çıktığında doğan oğlu– bebek cildini unutuyor. İthake Limanı'nın detaylarını bir türlü hatırlamıyor ancak şeklinin bir yarım daire olduğunu biliyor. Ve bir de kraliyet sarayının girişinin tam uzunluğu bir türlü gözünün önüne gelmiyor.

Kayaların üzerinde otururken denizde günbegün karanın geniş omuzlarına, kürekçilere has sert ellerine bakıyorum. Bunlar önce bir kralın elleri olarak doğmuşlar, sonra bir askere, yani bir savaşçıya ait olmuşlar. Ardından bir denizciye ve nihayet bir mülteciye. Gümüş ipler püskürtülmüş siyah sakallarıyla Odysseus bir heykel gibi denize dalmış. Kararlı yüz hatları, çenesini takip eden sakalı, derinlemesine bakmayı bilenlerin karanlık gözleriyle, düşünceleri çoktan tüm olasılıkların ötesine akıyor.

Neden gitmesine izin veremiyorum?

Onu neden her sabah buraya kadar takip ediyorum ve her sabah bu utanca boyun eğiyorum?

Neden gece gündüz benimle yatmasını arzuluyorum?

Beni ona bağlayan büyü, bu sabah da onu takip etmeye zorladı. Sahibi tarafından bir tekmeye kovalansa da peşinden ayrılmayan sadık bir dişi köpek gibi. Burada bir kenarda duruyor, onu gözetliyor ve içimi yakan gerçeğe bir kez daha yüzleşiyorum: Asla birinci olmayacağım. Üstelik ikinci ya da üçüncü bile değilim çünkü ben sadece bir meydan okuma ile diğeri arasındaki geçişim.

Dalgalı saçlarının arasından bir elini geçiriyor ve şimdiye kadar hiçbir kahramanın cesaret edemediği bir şey yapıyor.

Ağlıyor.

Bu Akhilleus'un ölümcül öfkesini ya da Agamemnon'un kaba mizacını hatırlayanlar için kabul edilemez.

Ama Odysseus için değil. O kendisini öfkeye teslim etmez.

O kahramanların sonuncusu.

Hiç kimsenin düşünemediği gibi düşünür.

Hatırlar.

Ve ağlar.

Her sabah olduğu gibi yalnızlığıyla boğuşur.

Her sabah hatıralar onu harap eder; νόστος (nostos)* düşüncesinin, eve dönüş arzusunun, aynı zamanda geçmişin ve bulunduğu yerin neden olduğu acı. Bu adamın tek isteği uçurumlarım üzerinden yok olarak İthake'nin engebeli kayalıklarında ortaya çıkmaktır. Her sabah tenini sivri kayalar üzerinde harap eder ve gözlerini, önce laciverte sonra mora dönen o sonsuz mavilikle karıştırır. Her sabah, daha gece kaybolmadan ve Eos ufku pembe parmaklarıyla boyamadan hemen önce uçuruma gelir.

Hatıralardan başka, karayla deniz arasında asılı kalan bu uçurumda, düşünceleri arasında en tedirgin edici ve can sıkıcı olduğum o boşlukta ona neyin eziyet ettiğini biliyorum. Odysseus kendini avlanmış hissediyor. Antik çağın en ünlü savaşında mücadele etmiş, zaptedilemez Troya kalesini fethetmek için taktikler geliştirmiş, rüzgârların öfkesinden ve Poseidon'un gazabından kaçmış, Canavar Kyklops'un gözünü kör etmiş ve Sirenlerle direnmiş. Şimdi ise

* Yunanca "dönüş" anlamına gelen "nostos" kelimesinin Yunan alfabesiyle yazımı. Yunan edebiyatında, deniz yoluyla evine dönen destansı kahraman içeren bir temadır. Geri dönmeyi başarmak bir kahramanlık göstergesidir. (e.n.)

işte burada: bu koca kahraman, resmen Kalypso'nun tuzağına düşmüş durumda.

Ogygie onun hapisanesi. Sonsuz yaratıcılığı, onu hapsedmek için yerleştirdiğim görünmez kafeslere karşı hiçbir işe yaramıyor. Birçok akıl oyununun kahramanı, çok yönlü Odysseus olmasının, birden fazla tarafa nasıl döneceğini biliyor olmasının hiçbir değeri yok: çok yönlü, kolay uyum sağlayabilen, aynı zamanda her oyunun içine girebilen, koşullara göre görünümünü değiştirebilen adam. Onsuz Troya'nın ele geçirilemeyeceği kurnaz lider, aynı zamanda gemisi alabora olduğunda denizde acılar çeken, bazen de kovalanarak yabancı topraklardan kaçan bir sürgün.

Fakat gözlerini yaşlarla tüketen bu koca aptal, yukarıdan birinin, onun için bir şeyler yaptığını bilmiyor. Tanrılar onun adanmışlığını takdir ettiler. Çünkü Eos, Tithonos'un yatağından çıktığında Olymposlular sadece onun için konseyi topladılar. Ölümsüzler Odysseus'u çok seviyor: Kudretli kalkanı nedeniyle aldığı ismiyle Kalkanlı Zeus Baba, sonra Athena, İlahi Haberci Hermes ve diğerleri. Sadece Poseidon, hayatına fırtına ve gelgit dalgalarıyla kastetmekten henüz vazgeçmeyecek kadar ondan nefret ediyor.

Bulutlarla boyanmış, ilahi Olympos Dağı'nda uzun süre tartıştılar. Orası onların bulutları çiğneyerek, asla rüzgârlardan rahatsız olmadan, hiçbir yağmurla ıslanmadan yaşadıkları, ihtişamla kaplı evleri. Konseye egemen olan Athena'nın sesiydi. Odysseus'un asla, asla ve asla, hiçbir zaman yüce olan değerlere fedakârca hürmet etmekten geri durmadığını hatırlattı: Bu adam saygıyı hak ediyor.

Oturum nihayet bitti ve şimdi gök gürültüsü ve yağmur bulutlarının hâkimi, tanrılarının efendisi Zeus, kanatlı sandaletleriyle Hermes'i çağırıyor ve ona emrediyor: "Oğlum, güzel bukleli Kalypso'ya git ve Odysseus'u serbest bırakması gerektiğini söyle. Tekrar denizde kaybolacak,

Phaiakların adasına varacak ancak orada iyilikle karşılanacak. Phaiak kralı ona zengin armağanlar verecek ve İthake'ye kadar adamlarının eşliğinde bıraktıracak: Ona Troya'dan topladığı ve fırtınanın uçurumlardan dağıttığı ganimetlerden çok daha fazlasını verecek.”

Hermes itaat ediyor. Mavi sularda ve verimli topraklarda kayarak ilerlemesini sağlayacak kanatlı sandaletlerin bağcıklarını bağlayıp insanları büyüleyen ya da uykudan uyandıran değneğini eline alıyor. Böylece havaya yükseliyor. Tüm olanları uzaktan seyrederim çünkü ben bir tanrıçayım ve birçok şeye aşinayım: Hermes dalgaların üzerinde yorulmadan bir martı gibi uçuyor.

Bu arada Odysseus, kayaların üzerine oturmuş, kaderinin değişmek üzere olduğunu bilmeden hâlâ ağlıyor, kendini kaprislerimin insafına terk edilmiş hissediyor. Ben, Atlas'ın kızı, halkı olmayan yemyeşil bir adanın egemen deniz tanrıçası, ona asla doyamıyorum.

Bunun olması kaçınılmazdı, değil mi?

Onlarca yıldır, ıssız ve sularla çevrili, sadece deniz kuşları tarafından ziyaret edilen bu toprak yamasında yalnızım ve bu adamı hoş bir eş olarak karşıladım. Benim için önceleri sadece bir eğlenceydi. Ancak şimdi, yeri doldurulamaz bir şey hâline geliyor ve beni derinden sarsıyor. Bazı günler kendimi boşlukta hissediyorum ve bunun, her sabah kayalara doğru uzaklaşırken bana gösterdiği ilgisizlik yüzünden olduğunu biliyorum.

Güneş her battığında, benden daima kaçan birini elde etmek için kendimi güzelleştiriyorum. Ruhum dalgalanıyor. Önce bu kahramandan nefret ediyorum –denize akıttığı bu gözyaşları ne kadar da sıkıcı!– sonra ona dokunma, sımsıkı sarılma ihtiyacı hissediyorum.

Yaklaşınca güçlü kollarını okşuyorum.

Ve geceleri, nihayet karanlıkta beni istediğinde, onun benim olduğuna dair kendimi kandırıyorum.

Daha fazla kendimi savunmayacağım, tanrılar ruhsal dalgalanmalarının hesabını vermek zorunda değil. Nankörlüğü zehirli bir akrep sokması gibi bana işkence ediyor. Ona meyvelerle dolu ve rüzgârlarla tazelenen bahçemde, şeffaf bir göl etrafında, bembeyaz taşların üzerine kurulu, kaynaklarla yıkanan küçük dünyamı sundum. Ölümlü erkeklerle aşk oyunlarının ne kadar tatlı olduğunu hissetmek için her gün İthakeli kahramanı oraya götürüyorum. Benden kaçması imkânsız, her yerden çıkıyorum. Ben zalim bir kraliçeyim: Denize karışan akıntıdan kayıyorum, aniden onun önünde belirliyorum, onu her yerde bir gölge gibi takip ediyorum; uçurumda bile ama uçurumda kokumu hissettirmiyorum. Orası onun bir öncekiyle aynı olan yeni günle, cesaretini kırmadan baş etmek için sığındığı tek yer.

Onun dışında her yerde, sanatımı onu sarhoş etmek için kullanıyorum ve büyü her tekrarladığında bana delice âşık-mış gibi teslim oluyor ama bu o kadar az sürüyor ki...

Bazen de arkasından sessizce bakıyorum. Laertesoglu, narenciye kabuğuyla karışık kuru çiçek kokumu ve mücevherlerin çınlamasını duyup aniden oraya buraya dönüyor. Ta ki ben ortaya çıkana kadar: Önünde beliriveriyorum. İnce bir tül altından görünen, genç bir nymphanın* ilahi bedeni. Sıkı, neredeyse amber renkli, dolgun ve büyük göğüsleri, dümdüz göbeği, uzun ve şekilli bacakları.

“Ey çok yönlü Odysseus,” diyorum ona dudağımın ucuyla fısıldayarak. “Baştan çıkarıcı, iri kahverengi bukleli Kalypso’yu al.”

Beni beyhude görüyor ve belki de haklı: Zamanı umursamayan birinin olabileceği kadar öyleyim. Öte yandan Odysseus umursuyor. Onu çok uzun zamandır burada tutuyorum.

* Su perisi. (ç.n.)

O yedi yıl saysa da bu ona yedi yüzyıl gibi geliyor. Ogygie Adası'ndan kaçılmaz. Etrafında sadece su, üstünde şişkin bulutlar ya da kör edici güneş var; her yerde sessizlik hâkim. Huzurlu sularda hüküm süren sakinliği kıran tek şey dalgaların şapırtısı veya martıların ısıkları. Şimdi sonbahar geldi, ilk rüzgârlar esiyor.

Odysseus kaç yaşında?

Kendisi de saymayı unutmuştur. İthake'den ayrıldığında otuz yaşında bile değildi, oğlu yeni doğmuştu. Ona Telemakhos adını koymuşlardı: Uzaktan savaşılan anlamında. Belki de bu, oğuldan çok baba için uygun bir isimdi. Troya Savaşı on yıl sürmüştü, buna yolculuğu ve benim adamda zorla kalması eklenince Odysseus ellisine yakın olduğunu biliyor. Ama bunun ne önemi var. Telemakhos'un nasıl büyüdüğünü, Penelope'nin ne hâle geldiğini kim bilebilir? Akıllı karısı, erkek kardeşi Tyndareos ile birlikte Sparta üzerinde hüküm süren İkarios'un kızı. Odysseus, Penelope'yi ilk gördüğü ânı hâlâ hatırlıyor. Diğer Yunanlı prenslerle bir yarışa katılmıştı, herkes onu yenmek için uğraşmışsa da kazanan Odysseus olmuştu.

“Penelopem ne yapıyor?” diye kendi kendine soruyor her gün, krallığını kaybetmiş kral. Ben o sırada onun aklını okuyorum. “Beni mi bekliyor yoksa hayatını taliplerinden biriyle birleştirdi mi? Onunla ışıklı taş sarayda, kendi ellerimle dev zeytin ağacının güçlü gövdesini oyarak yaptığım düğün yatağını mı paylaşıyor? Beni hâlâ düşünüyor mu, Penelope? Telemakhos'la uzakta olan babası hakkında konuşuyor mu? Uzun kışlarda kollarımın sıcaklığını, yaz esinlerinin hışırtısında sesimi özlüyor mu?”

Ogygie, denizin ortasına yerleştirilmiş hipnotize edici bir labirent gibi görünüyor: ormanlar zakkumlara, zakkumlar çalılara dönüşüyor; top top sümbüller, tatlı incirleri, hurmaları ve portakalları her zaman çiçek açarken saklıyor.

Nereye gidilirse gidilsin, hangi yola girilirse girilsin, benim mağaramın ağzına çıkıyor. Akşam karanlığında mumlar ve tütsüler yaktığım karanlık bir mağara. İki kütük üzerinde duran ahşap bir tahta masaya, karanlık indiğinde, kendim için nektar ve ambrosia* ve sevgili için ise zengin bir şölen hazırlayacağım: av eti, balık, deniz kabukluları, yaban otlu ekmek, meyve, bademli tatlılar ve bal. Odysseus kaynak suyuyla karıştırılmış şarap içecek ve bu gece de elim sırtını okşarken uykuya dalacak.

Ama şu anda hâlâ orada, kayaların üzerinde.

Tuhaf kaderini düşünüyor, ağlamaklı hâlde oturan adam. Bedbaht, bugün geleceğini değiştirecek bir şeyler olacağını bilmiyor. Sessiz adımlarla uzaklaşmam gerektiğini bilmiyor çünkü şimdi öğrendiğim üzere Argos'u öldürdüğü için böyle adlandırılan Hermes Argeiphontes yakında mağarama gelecek.

Bir tanrıça evrende hareket etmek istediğinde, iradesi onun uçuşunu kolaylaştırır. Böylece göz açıp kapayıncaya kadar işte buradayım, mağaramda. Altın bir mekik tezgâhında oturuyorum.

Kanatlı sandaletli tanrı, mağaranın girişine zarif bir şekilde iniyor ve şaşkınlıkla etrafına bakıyor çünkü gördükleri muhteşem. Mağara baykuşların, büyük kanatlı karabatakların ve gürültülü deniz kargalarının yuvalandığı kokulu bir kızılâğaç ve uzun boylu servi ormanı ile korunmakta. Olgun bir salkım asma manzarayı mor renge boyuyor, menekşeler ve kereviz bitkisiyle çiçeklenen yumuşak çayırın önünde, dört temiz su kaynağı fışkırıyor. Hermes manzarayı hayranlıkla izliyor, sonra mis kokulu mağaraya giriyor. İçeride, büyük bir ateşte sedir ve körpe mazi ağacı yanıyor.

Bir bakış yeterli oluyor: Kendinizi hiç tanıtmamış olsanız bile tanrılar arasında birbirinizi tanırırsınız. Gözleriyle

* Yunan mitolojisinde tanrıların içtiklerinde ölümsüz olduklarına inanırları balımsı, hoş kokulu yiyecek ya da içecek. (e.n.)

Odysseus'u arıyor, yalnız olduğumu görüyor. Böylesi daha iyi, diye düşünüyor. Ona anılara sarılmış İthake kahramanının kayalara gözyaşı döktüğünü, dalgaları yırtıp uzak hatıralara karıştığını açıklamaya gerek yok.

Hermes benim için burada.

Sınırsız bir zamandan sonra biri beni arıyor.

Onu bir tanrıya yakışır şekilde nazikçe karşılıyorum ancak göğsüm rahatsız edici bir alametle delinmiş durumda. Ambrosia ikram ediyorum, kadehine tatlı nektar koyuyorum. Keyifle yiyip içiyor ve yemek biter bitmez tanrı, bana Zeus'un mesajını açık, çok açık bir şekilde iletiyor.

Odysseus'un gitmesine izin vermeliyim: Tanrılar böyle karar verdi. Onların iradesi kesindir ve değiştirilemez. Öfke zihnimi köreltiyor ve çok sert sözler söylüyorum: "Sizin neyiniz var? Olympos'ta yaşayanların? Neden biz tanrıçalar bedenlerimizi ölümlülere verdiğimiz her seferinde kıskanıyorsunuz? Neden elinizden gelenin en kötüsünü yapıyorsunuz? Parıltılı Eos, Orion'a âşık olduğunda ve Artemis onu Ortigia'da oklarıyla vurarak öldürdüğünde de bunu yaptınız. Demeter yeni sürülmüş tarlalarda İasion'la seviştiğinde, Zeus onu yakarak cezalandırdı... Siz kıskançsınız! Beni neden Odysseus'tan mahrum etmek istiyorsunuz? Onu ben kurtardım! Gemi parçalandığında ve arkadaşları öldüğünde onu vahşi denizden çıkardım. Tedavi ettim, yıkadım, besledim, geceleri ısıttım, gündüzleri kıyıdaki aptal ağıtlarından geri döndüğünde hoş sözlerle avuttum!"

Hermes bana sessizce bakıyor ama bakışları çok açık konuşuyor: "Sözlerine dikkat et, beni kimin gönderdiğini biliyorsun."

Rahatsız olmuş bir şekilde gözlerimi kırptırıyorum. Her şeyi kırmak ve öfkemin parçalarını denizin dalgalarına atmak, Olympos'u paramparça edecek dev bir girdap yaratmak istiyorum. Ancak kinime hâkim olmam gerekiyor,

yenilgiye teslim olmak ne büyük bir çaba. Sesim hasetle akıyor: “Öyleyse gidebilirsiniz. Zeus’un isteği yerine getirilecek.”

“Büyük Zeus’a itaat etmekle iyi yapıyorsun, Kalypso. Onun öfkesinden kaçın çünkü sinirlendiğinde korkunç cezalar verir,” diye uyarıyor Hermes. Sonra izin alıp geldiği kadar hafifçe uçarak gidiyor.

Yalnız kalıyorum.

Pek çok düşünce zihnimi kamçılıyor. Bu her zaman yaralı kalacak gururunu tedavi etmeye çalışan birinin ıstırabı. Buralardan geçecek ilk denizci İthake Kralı’nın yerini alabilir mi? Onu bir iksirle unutabilir miyim? Hayır, bu mümkün olamaz, bunu kalbimde hissediyorum: Odysseus’un yeri doldurulamaz.

Hiç kimse, onun gibi zihnin karmaşık kıvrımlarıyla nasıl oynayacağını bilemez.

Benden biraz uzak kalmak istediği şu lanet olası kayalara geri dönmeliyim. Ölümlüler sıkıcı ve öngörülebilir ama sanırım kalbim kahramanı tekrar görme ve zorluklarla kalınlaşmış tenine dokunma arzusuna geri koyamıyor.

Odysseus’un peşinden geldim. Bakışları dalgalı denize dönük, sivri kayalıklarda bekliyor. Arkasını dönüyor ve tatlılıkla hareket eden yakut rengi dudaklarıma hayranlıkla bakıyor: “Yeter artık ağlama. Gitmek mi istiyorsun? O hâlde özgürsün. Git, adadan büyük kütükler bul ve bir sal yap. Sana ekmek, su, kırmızı şarap ve kıyafet vereceğim. Sonra sana elverişli bir rüzgâr göndereceğim: Tanrılar senin için buna karar verdiler.”

Aniden şaşkınlıkla ayağa kalkıyor: “Aklında bir şey var, tanrıça... Beni özgür bırakmak istediğin doğru değil. Kendimi yeni felaketlere atmam için denize dönmemi istiyorsun!”

Onun güvensizliği yüzümde bir gülümsemeye neden oluyor. Gülümsememden hoşlandığını biliyorum. Tıpkı küçük bir kızinkine benzeyen beyaz, küçük ve inci gibi dizilmiş dişlerimi defalarca övdü. Bir elimi koluna koyuyorum: “Benden şüphe edecek kadar zekisin. Sana kutsal gerçeği söylediğime yemin ediyorum ve toprağı, sonsuz gökyüzünü ve ölülerin krallığını yeminime tanıklık etmeye çağırıyorum. Bunun tanrılar arasında en güçlü yemin olduğunu biliyorsun: Seni kandırmak istemiyorum, sana karşı bir felaket tasarlamıyorum.”

Sessizlik içinde mağaraya geri dönüyoruz, ara sıra beni ihtiyatla inceliyor. İçeride, onu Hermes’in biraz önce kalktığı tahta oturtuyorum, onun için ölümlü yiyecekleri hazırladıktan sonra ben de yanında oturuyorum. Hizmetçiler bana nektar ve ambrosiaya sunuyor, tıpkı bir tanrıçaya yakışır şekilde. Nihayet doyduktan sonra aklımdakini sormadan duramıyorum. Belli ki bir aptal gibi kalbimde hâlâ beslediğim, onun sadece benim olduğuna dair zayıf bir umudum vardır. Bu yüzden ona son kez gerçekten eve gitmek isteyip istemediğini soruyorum. Ve bir kez daha ona tüm erkeklerin özlediğı şeyleri teklif ediyorum.

“Kalırsan sana ölümsüzlük verir, senin karın olurum. Kesinlikle Penelope’den ne daha az güzel –ölümlüler bizimle rekabet edemezler– ne de daha az akıllıyım.”

Laertesoglu beni gücendirmemek için en hassas yolu düşünüyor ama ikimiz de yinelenen bir reddetmenin ki-bar bir şekli olmadığını biliyoruz. Bu nedenle, ezici bilgeliğıyle, şarap kadehini bir kenara bırakarak cevap veriyor: “Kesinlikle Penelope seninle rekabet edemez. Sen güzellikte ve gençlikte her zaman ona üstün geleceksin. Teklifin için teşekkür ederim Kalypso ama bunu kabul edemem. Sen de biliyorsun istediğim tek şey topraklarıma geri dönmek.”

Bu sözler kalbimi lime lime ediyor. Bunu ona belli etmek istemiyorum, karanlık düştüğünde bile. Benim için belirlenen kader ne kadar da acı: adaya denizden bir hediye olarak inen tek adam, erkek cinsinin tanrıçaları küçümseyen tek örneği. Oysaki yine aynı adam, güneş tanrısı dünyadan düştüğünde, yatağa uzanıp yine beni istiyor. Ona hayır diyemiyorum ve kendimi ona teslim ediyorum, son seferlerden biri olduğunu bile bile.

Ertesi gün Odysseus'un bir gömlekle kaftan giymesine yardım ediyorum: Kendim ise tek parça kumaştan yapılmış uzun bir gümüşi harmaniyle örtünüyorum. Belimi altın bir kemerle sıkıp, başımı bir yaşmakla süslüyorum. Ona ihtiyaç duyacağı aletleri veriyorum: sapı zeytin ağacından yapılmış, çift kenarlı tunç balta, burgular ve bir keser. Uygun ağaçları işaret ediyorum: gökyüzüne kadar yükselen kızılâğaç, kavak ve köknar ağaçları. Hepsi de sağlam bir gemi için yeterince yaşlı.

Çalışmaya başlıyor, ruhunun gücü ona kuvvet veriyor. O usta bir marangoz. Yirmi ağaç kesiyor, baltayla yontuyor ve düzlüyor. Önce hepsini delip sonra birbirlerine bağlıyor. Tekneyi kalın ahşap desteklerle güçlendiriyor. Bir direk yapıyor, sereni takıyor ve sağlam bir dümen oluşturuyor, altını saz örgülerle kaplıyor. Benim tarafımdan bağışlanan bezleri keserek yelken yapıyor; halatları, ıskotayı bağlıyor ve tekneyi değişken denize yaklaştıracak silindirin üzerinden kaydırıyor. Dört gün hevesle çalışıyor, ter döküyor ve umut besliyor: nihayet beşinci gün geliyor. Bu son, ayrılık günü.

Ogygie'yi çevreleyen deniz sakin. Onu birçok kez ağlar-ken gören kayalar, bu sabah nihayet karşılarında çok mutlu bir adam buluyorlar. Ona teklif ettiğim krallığı utanmadan hor görmesi hakkında düşünmek istemiyorum: Bu veda anı. Birbirimizi birçok kez öpüyoruz, terk edilmekten bıçare gözlerimin hüznü onu etkilemiyor. Onu yıkadım ve mis

kokulu giysilerle giydirdim. Salına bir tulum siyah şarap, bir tulum su ve bir meşin torba içinde lezzetli yiyecekler koydum.

Elveda, çok yönlü kahraman.

Uzun bir süre birbirimize bakıyoruz, salı açılıyor ve sakin denizin bizi ayıran yüzeyi yavaş yavaş genişliyor. Derinlik nedeniyle suların koyulaştığı yere ulaştığında yelkenleri canlılıkla iten elverişli bir rüzgâr üflüyorum.

Böylece Odysseus, İthake'ye doğru yeniden νόστος'a geçiyor.

Ara - Athena

Erkekleri anlamıyorum. Tereddütleri, sevinçleri, ölüm korkuları... Tıpkı onların biz tanrılar hakkında pek bir şey anlamadıkları gibi. Bizim her yerde bulunma özelliğimiz. Nektar ve ambrosiaya olan bağlılığımız, sonsuzlukla ayrıcalıklı ilişkimiz. İltimasımız, verdiğimiz korumalar. Mesela benim Odysseus ve soyuna zaafım var. Telemakhos'u doğduğundan beri kontrol ediyorum. Büyüdüğünü gördüm, ilk adımlarını attığında onu bir gölge gibi izledim, avlanmayı öğrendiğinde ona gizlice eşlik ettim. Babası kadar bilge olmasını diledim ama çocukluğu taliplerin melun varlığı nedeniyle zedelendi. Kibirli insanlar arasında büyümek, insana hiçbir çıkış yolu bırakmaz, kemiklerini kırar.

Talipler, İthake ve komşu adaların prensleri. Kralları tarafından yetim bırakılan İthake'nin zayıflığıyla güçlendiler. Bu sabah da saraya gidiyorlar ve erkeklerle çiftleşmeyen, ancak bazılarının zihinlerine nüfuz eden bakir tanrıça Athena'nın onları incelediğinden şüphelenmiyorlar. Üstelik tek tek hepsini.

Avlunun eşiğinde, Taphosluların önderi Mentos kisvesi altında bekliyorum. Tanrıların sahip olduğu aniden dönüşüm, başkalaşım gücünün insanlar için korkutucu olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden asla bizle özdeş olmayı kabul etmeyecekler çünkü onların değişim döngüleri yavaşlığa tabidir.

Sarayda gözlerimin önündeki sahneyi öfkeli olsam da sessiz kalarak izliyorum.

Onların kibirlerine, tembelliklerine dayanamıyorum. Zorbalar, kendi katlettikleri öküz derilerinin üzerinde oturuyorlar ve zar atıyorlar. Açgözlülükle ziyafet çekiyorlar, ortadan kaybolan kralın varlıklarını, hayvanlarını israf ediyorlar. Kadehlere ölçüsüzce şarap akıyor. Telemakhos da istememesine rağmen bu aylaklar arasında oturuyor. Benim varlığımı ânında fark ediyor ve bir yabancı zannediyor. Tam istediğim gibi insan olduğuma inanıyor. Bir yabancıнын ağır lanmaması kabalıktır, misafirperverlik yasası bunu emreder ve biz tanrılar, genel olarak, ona uymayanlara çok kızarız. Telemakhos iyi eğitilmiş bir çocuk olduğu için beni karşılamaya geliyor, sağ elimi tutuyor ve benimle endişeyle konuşuyor: “Hoş geldin. Her kim olursan ol. Önce birlikte bir şeyler yeriz, ey yabancı, sonra bize kendinden bahsedersin.”

Beni yüksek tavanlı yemek odasına götürüyor, elinde tuttuğu değneği bırakıyor, örtü serili bir tahtın üzerine oturuyor. Kendi de yanımda kakmalı bir sandalyeye oturuyor. Bu sırada uzaktan taliplerin gürültüsü duyuluyor. Hizmetçi altın sürahidenden, gümüş çanağa su dökerek ellerimizi yıkamamıza yardımcı oluyor.

Genç adamın beni neden böyle endişeyle karşıladığını biliyorum, bu sadece misafirperverlikle ilgili değil; ne de olsa denizden gelenler yeni haberler getirebilir. Telemakhos bana uzaktaki babası hakkında soru sormak istiyor. Erkekler neden birbirlerine bu kadar düşkündür? Babam aklıma

geliyor. O tanrıların en güçlüsü. Kronos'un oğlu Zeus, beni ne zaman ve nasıl doğurduğunu iyi hatırlıyor. Kafasındaki ıstırap verici ağrıları ve acıları da. Ama her şeyden önce, annem Metis'i ben doğmadan hemen önce nasıl yuttuğunu. Beni açgözlü kollarıyla kavradıktan sonra, çoktan hamile olan annemi ağzına attı ve yuttu. O cinsel birleşmeden bir tanrının doğacağı ve onu devireceği kehanetinden korkuyordu. Fakat hayatın itici gücü, tanrılar için bile gizemli bir sihirle, benim çoktan yetişkin ve donanımlı bir varlık olarak çiçek açmamı sağladı. Babamın kafasının içinde, gizlice. Korkunç bir migren ağrısı onu zorlarken, aslında ben dışarı çıkmak için baskı yapıyordum. Acıyla haykırıyordu. Doğum konusunda uzman iki kadın, bu eşi görülmemiş acıya nasıl çare bulacaklarını bilmiyorlardı. Böylece Hephaistos geldi, demircilere özgü pratik becerisiyle kötülüğün kökenine inmenin gerekli olduğunu hemen anladı. Kafatasını kırmak için keskin bir balta darbesi yeterli oldu, böylece ben sivri bir cirit ve babamdan çaldığım aigis kalkanıyla dışarı çıktım.

Babam bana çok şey verdi, itiraf ediyorum, ben ise onu fazla düşünmüyorum. Benim için onun kızı olmak, görünmez ve çok güçlü bir bağın bizi her zaman bir gökyüzünden diğerine bağlayacağını bilmek yeterli. Telemakhos için böyle değil çünkü erkekler için durum farklı. Erkekler dünyevi ve bedenseller. Birbirlerini görmeleri, birbirlerine dokunmaları, geçici varlıklarını sürekli hatırlamaları gerekir. Onlar sözler olmadan kaybolurlar, okşamalar olmadan üzürlürler, sesler olmadan yok olurlar. Erkekler fizikselliği, sadece anlık bir dürtü olarak deneyimleyen bizlerin aksine sonsuzluğa doğru elzem bir yolculuk olarak görürler.

Saraydakilerin derdi bambaşka; şimdi yemek zamanı. Hizmetçiler sofrayı kuruyor ve üç kişi işe giriyor: kâhya yiyecekleri getiriyor, diğer biri kavrulmuş etleri dağıtıyor ve

haberci siyah şarabı döküyor. Telemakhos ve ben ayaklarımızı taburelere dayayarak altın kadehleri dudaklarımıza götürüyoruz.

Aniden talipler gelip araya giriyorlar. Ne kadar küstahlar. Açgözlülükle yiyip içiyorlar. Öfke ile titriyorum.

Talipler, şarkı dinleyip dans etme arzusuyla, ozan Phe-mios'u lyra çalmaya zorluyorlar. Telemakhos bana yaklaşıyor ve kulağıma şöyle fısıldıyor: "Ey misafir, babamın mirasını tüketen bu yüzsüzlerden çok sıkıldım. Burada olmayan bir adamın yokluğundan yararlanmak çok kolay. Belki de kemikleri artık kumların arasına gömüldü veya denizin dalgaları arasında dağıldı."

Yüzüne bakarak ruhunu görüyorum. Beklemekten bıkmış bir insanın ifadesine sahip çünkü sabırsızlığı gençliğinin hızıyla daha da canlı bir fırtınaya dönüşmüş.

"Ah, babam bir geri dönse... Bu alçakların nasıl kaçacaklarını görürsün. Ama öyle olmayacak çünkü Odysseus artık öldü. Peki ya sen... Sen kimsin? Nerelisin? Soyun sopun ne?"

Yalan söylerken gözlerim parlıyor. Ben mavi gözlerimden dolayı glaukopis olarak bilinen tanrıçayım. Bilgelğin efendisi, savaş ve sanat tanrıçasıyım ve Kalkanlı Zeus'un zihninden doğmam bir tesadüf değil. Yalan dediğin nedir ki? Erkeklerle dünyada nasıl yaşayacaklarını öğretmenin tatlı bir yolu. Böylece onu cevaplıyorum: "Ben Mentos'im, Taphos kralı. Şehrin dışına demirlemiş gemilerim, şarap rengi denizlerde ticaretinin yollarını keşfediyor: Bakır alıp demir satıyorum. Şimdi beni iyi dinle, genç adam. Babanın ölmediği konuşuluyor. Kendi isteği dışında bir adada tutuluyor ve yakında buraya dönecek. Hiçbir zincir onu sevdiklerinden ayıramaz. Söyle bakalım..." Çenemle âlem yapan ve gülen talipleri işaret ediyorum. "Kim bunlar?"

"Onlar benim şanssızlığım. İthake ve komşu adaların soyluları: Dulikhion, Same, Zakynthos. Beni yenmek ve İthake'de iktidarı ele geçirmek istiyorlar."

“Utanmazlar... Bunu nasıl yapmayı umuyorlar?”

“Annemle evlenerek. Onları buradan kovamıyor, böylece zaman kazanıyor ve onlar da bu arada bizi mahvediyor.”

Üzerimden yıldırım gibi bir öfke dalgası geçiyor, uzaklardan kutsal hayvanım olan sadık baykuşun sözlerini duyuyorum: “Ah, eğer baban geri gelirse bunu onlara ödetir. Hepsi acı çekerek yok olur.”

“Yeterince güçlü değilim: Eğer isyan edersem beni ânında öldürürler. Bu yüzden annem çok dikkatli davranıyor.”

Ona bazen tanrıların insanlara, bazen de annelerin saf çocuklarına karşı gösterdikleri hoşgörü ile bakıyorum. Ancak buyurgan bir ses tonuyla konuşuyorum: “Beni dikkatle dinle ve sana söylediklerimi yap Telemakhos. Onları yolla ve anneni kendi evine götür. Sonra yola çık. Önce Pylos’ta Nestor’a, sonra Sparta’ya, sarışın Menelaos’a gideceksin; ikisinde de babanı soracaksın, onlar onunla aynı savaştaydı. Sana hayatta olduğunu söylerlerse onu bekle. Eğer ölmüşse ona bir mezar yap ve adaklar ada. Her iki durumda da baban yüce bir kahramandı. Sen ondan daha az değerli olamazsın. Artık çocuk değilsin. Görkemli Orestes’in ne yaptığını duydun mu? Suikastını planlayan Aigisthos’u öldürerek babası Agamemnon’un intikamını aldı. Aigisthos uzun zamandan beri Agamemnon’un karısı ve Orestes’in annesi Klytimestra’nın sevgilisi olmuştu. Eşini tuzağa düşüren de bizzat oydu. Üstelik Troya Savaşı’ndan döndüğünde, küvette yıkanırken, onu bir ağın içine hapsederek. Sonra Aigisthos ile birlikte keskin bir kılıçla onu öldürdüler.”

Telemakhos bana minnettarlıkla bakıyor. Sözlerim ona cesaret veriyor ve babasına olan özlemini artırıyor.

“Mentes, kelimelerin âdeta bir bilgelik kaynağından fışkırıyor. Sana bunun karşılığında bir armağan vermeme izin ver.”

“Şimdi alamam, gitmem gerek. Bir gün döndüğümde bana verirsin.”

Uzaklaşmış gibi yaparken Telemakhos kim olduğumu anlıyor ama kimseye söylemiyor. Bir baykuşa dönüşüyorum ve bir kirişe tünelerle olanları izliyorum.

Ozan, Troya'dan acı dolu dönüşleri anlatan şarkılar söylüyor, her şarkı birbirinden acıklı. Bilici Kalkhas, vatanına dönmeden önce Kolophon'da ölmüş. Bir fırtınanın kurbanı olan Oileus oğlu Aias, gemisiyle birlikte batma riskiyle karşı karşıya kalmış ancak Poseidon üzülerle, onu küçük bir adaya sürüklemiş. Agamemnon karısı tarafından öldürülmüş, bu haber Yunanistan'ı birbirine katmış. Ve Odysseus denizde kaybolmuş.

Phemios'nun sesi, üst kata, iki hizmetçi ile merdivenlerden inen bilge Penelope'ye kadar gidiyor. Kadın bir sütunun yanında durmuş, zarif yaşmağını kaldırıyor ve şarkıcıya gözyaşlarıyla yalvarıyor: "Phemios, lütfen, artık geri dönmeyen Akha savaşçılarının şarkılarını söyleme. Ben sürekli onlardan birini düşünüyorum. Onu tekrar görme arzusu kalbimi parçalıyor ve sen ne yapıyorsun? Bana onu hatırlatıp duruyorsun."

Bunun üstüne Telemakhos ona odasına geri dönmesini ve kadınlara ait işlerle uğraşmasını emrediyor: dokuma tezgâhında halı ve kilim dokumak, hizmetçilere günlük işlerle ilgili emirler vermek. Kadın itaat ediyor ama ağlamayı kesmiyor. Çaresiz bekleyiş yüzünden bitkin bir hâlde. Böylece kimseye görünmeden ona ulaşıyorum ve onu rüyaların tanrısı Morpheus'un kollarına iterek gözlerine çok tatlı bir uyku veriyorum.

Alt katta, talipler hâlâ bağılıyor ve kraliçeyle yatmayı umarak ahlaksız şeyler söylüyor. Telemakhos cesaretle kuşanıyor ve onları susturuyor: "Kesin kargaşayı! Yarın sizi buradan atmak için konseyi toplayacağım. Eğer buradan gitmezseniz tanrılardan intikam isteyeceğim."

Taliplerin en cüretkârı Antinoos onu alaycı bir ifadeyle kışkırtıyor: "Ah, Telemakhos. Çok korktuk!"

Diğerleri kıkırdıyor. Telemakhos'un cesareti kırılmadan tekrar ediyor; meclis toplanacak. Görünüşe göre talipler onu dediklerine önem vermiyor çünkü tıkmaya devam ediyor.

Ardından prens, büyükbabası Laertes'in daha çok gençken yirmi öküz karşılığında satın aldığı yaşlı dadısı Eurykleia eşliğinde, düşüncelere dalmış hâlde odasına çıkıyor. Gömleğini çıkarıyor ve kadına veriyor. Kadın gömleği katlayarak oymalı yatağın arkasına yakın bir kancaya dik-katlice asıyor. Ardından odadan ayrılıyor, gümüş mandalı çekerek kapıyı kapatıyor ve karanlık gece derin denizleri bir yumrukta yutarken prensi, yolculukları düşünmek üzere kargaşa içindeki kalbiyle yalnız bırakıyor.

Sabah, güzel sandaletlerini giymiş, keskin bir kılıç ve tunç bir mızrakla silahlanmış Telemakhos, peşinde iki köpekle, etrafındakilerin hayran bakışları altında konseye gidiyor: Yarı tanrı gibi görünüyor çünkü uzuvlarına ilahi bir lütuf aşıladım.

Kendimi göstermeden onu izlemeye devam ediyorum. Yaşlılar –Odysseus'un adil krallığını özleyenler– onu şerefle izlerlerken babasının tahtındaki yerini almasına seviniyorum.

Genç prens sorunu açıkça ortaya koyuyor: “Durumu biliyorsunuz: talipler annemle evlenmek istiyor, aralarından birini seçmeden ona huzur vermiyorlar. Bu arada burada parazit gibi yaşıyor, mallarımızı israf ediyor, gürbüz koyunları, keçileri heba ediyor, şaraplarımızı ziyan ediyorlar.”

Telemakhos tanrıların gazabını çağırıyor, değneğini yere atıyor ve öfkeyle feryat ediyor.

Onun ardından Antinoos söz alıyor: “Telemakhos, utanmaz hatip, neden bize böyle iftira ediyorsun? Faydalanan biziz öyle mi? Belki de sinsi olan senin annendir! Dört yıldır onu istiyoruz ve o dört yıldır bizi oyuyor. Kayınpederi Laertes için ördüğü kefeni bitirdiğinde bizimle evleneceğini söylüyor. Ne zannediyorsun, bizim akılsız olduğumuzu mu?

O tilki kadar akıllı kadının neler karıştırdığını bilmediğimizi mi?” Antinoos, meclisin yaşlılarına hitap ederek sesini yükseltiyor. Teker teker hepsini gözleriyle delerek suçlamalarına devam ediyor: “Gün boyunca ördüğünü, gece kimse görmezken yanan meşalelerle tekrar söker. Artık yeter! Bu tiyatro sona ermeli, aramızdan biri onunla evlenecek!”

O sırada bir mucize meydana geliyor ve orada olan herkes şahitlik ediyor; iki kartal, bir dağın tepesinden, kanatlarını açmış, yan yana, döne döne dolaşarak uçuyorlar. Ta ki nefretle kavga ederek, gözlerinde ölümcül bir bakışla konseyin üstündeki göğe ulaşana dek. Yaşlılardan biri bu mucizeyi kralın hâlâ hayatta olmasına, tahtını ve karısını çalmak isteyenleri harap etmek için geri döneceğine yoruyor. Bir katliam yaşanacak, yerini gasp etmek isteyen hiç kimse bağışlanmayacak.

Taliplerin liderlerinden Eurymakhos onun sözünü öfkeyle kesiyor: “Sen de kehanetin de yere batsın ihtiyar! Yeter saçmaladığın, Odysseus öldü; keşke sen de onunla ölseydin! Telemakhos’u zirvalarınla etkilemeye devam edersen senin de onun da sonunuz kötü olacak!”

Telemakhos acı tehdidi yutarak şöyle cevaplıyor: “O zaman bana yirmi adamla birlikte bir gemi hazırlayın. Babam hakkında haber almak için Sparta’ya ve kumlu Pylos’a gitmek istiyorum. Bana onun hayatta olduğunu söylerlerse bir yıl daha bekleyeceğim. Öte yandan, eğer onun öldüğünü öğrenirsem onun için bir mezar dikip annemi yeni bir kocaya vereceğim.”

Taliplerden biri olan Leiokritos ona hakaret ediyor: “Sen öfkeli bir delisin! Odysseus dönerse ne olur biliyor musun? Hayal et bakalım. O bir kişi, biz ise çok kalabalığız.”

Telemakhos ne cevap vereceğini bilmiyor. Çok küçük görünüyor, özellikle babası kadar büyük bir adamla kıyaslanınca. Yine de onun içinde kilitli bir evren olduğunu bili-

yorum, ortaya çıkmasını istiyorum. Bu sırada talipler ona huzur vermiyor: “Hey, kalkansız büyük savaşçı, hadi gel barışalım da birlikte yemek yiyelim. Madem yakında yola çıkacaksın, sana iyi yolculuklar dilemek istiyoruz.”

“Hangi barıştan bahsediyorsun? Bana yaptıklarınız yetmedi mi? Yemin ederim ki yolculuğum beyhude olmayacak, tüm yaptıklarınızı size ödeteceğim.”

Talipler kaba kahkahalara boğuluyor ve aralarında bir ses yükseliyor: “Ne yapmak istiyorsun, yoksa bizi öldürmek mi? Brrr, korkudan titriyoruz!”

İçlerinden birisi bağılıyor: “Peki hangi silahları kullanacaksın? Atmayı bile bilmediğin mızrakları mı?”

Yine büyük kahkahalar patlıyor. Telemakhos onları görmezden gelmeye çalışırken yanında Mentor kisvesinde ben beliriyorum. Odysseus’un Troya’ya gitmeden önce yeni doğmuş çocuğunu, göz kulak olsun diye emanet ettiği, İthakeli bilge danışmanı.

“Telemakhos, kim olduğunu hatırla. Soylu babanı, bu tehlikeli durumla bir tek zekâsının yardımıyla baş eden görkemli anneni düşün. Taliplerin küstahlığı yüzünden endişelenme, ölümün boyunlarına asılı olduğunu bilmiyorlar. Yolculuğun için gerekli olanları hazırla; şarap dolu testileri topla ve deri torbalara un doldurtup ağızlarını sıkıca kapat. Sana halk arasından seçkin denizciler getireceğim ve limandaki gemiler arasında yolculuğun için en uygun olanı bulacağım.”

Odysseus’un oğlu dediklerime itaat ediyor, alayları umursamıyor, düşmanları görmezden geliyor ve kilere iniyor; burası altın ve tunç paraların, kasalarda değerli giysilerin ve mis kokulu yağların saklandığı, yüksek tavanlı, devasa bir salon. Etrafta tatlı şarapların tutulduğu fiçiler var ve tüm bu varlıklar yaşlı hemşire Eurykleia tarafından korunuyor. Telemakhos ona, on iki şarap testisi ve un dolu

deri torbalar hazırlamasını emrediyor ancak bu konuda kimseyle konuşmamasını tembihliyor.

Bu arada ben şehre iniyorum ve bulduğum yürekli adamları Telemakhos'un seferine katılmaya çağırıyorum. Ardından güneş battığında, ilahi sanatım sayesinde limanın kenarına hızlı bir gemi demirliyorum ve cesur kürekçileri tek tek teşvik ediyorum. Tekne hazır olduğunda Odysseus'un sarayına uçuyorum ve taliplerin arasında karşı konmaz bir uyku yayıyorum. O kadar karşı konmaz ki hepsi birbiri ardına ânında uykuya dalıyorlar, kadehler ellerinden düşüyor.

Her şey hazır.

Telemakhos'a ulaşıyorum ve derhal limana gitmesi için onu uyarıyorum çünkü yola çıkma vakti geldi: Orada uzun saçlı yoldaşlar bulacak. Yelken açıyoruz. Ben kıçta yaşlı Mentos kisvesi altında oturuyorum, dudaklarımı aralıyorum ve Zephyros'tan coşkuyla üflemesini istiyorum: Yelkenler ânında şişiyor.

Kara gemi, gece boyunca denizleri çok hızlı yarıyor. Mürettebat kutlamak için kupalarını dolduruyor ve Olympos tanrılarına kadeh kaldırıyor. Ama en önce beni, glaukopolis Athena'yı anıyorlar.

Güneş, bronz gökyüzüne tırmanırken Pylos'a ulaşıyoruz. Limana yanaşıyoruz ve halkın Poseidon enosigaios'a adaklar adadığını hemen fark ediyoruz, bu yeri sarsan anlamına geliyor: turkuaz saçlı deniz tanrısı. Erkekler, gece gibi siyah, sayısız öküz kurban ediyorlar. Kavrulmuş butların davetkâr kokusu havayı dolduruyor.

Telemakhos yabancı topraklarda tereddüt ediyor, Kral Nestor'u rahatsız etmekten korkuyor. Bunu kendine fazla dert ediniyor, zira saygısızlıkla suçlanmak istemiyor çünkü bir gencin, bir yaşlıyı sorgulaması hoş karşılanan bir şey değil. Kolunu sıkıyorum, böylece tüm tereddütlerini gideriyorum ve nihayet yola koyuluyor.

Halkın toplandığı yere gidiyor. Kral, çocukları etrafını sarmış hâlde tahtında oturuyor. Yemek için hazırlık ânı; kimi etleri pişiriyor, kimi diğer parçaları şişlere geçiriyor. Telemakhos ve mürettebatı olması gerektiği gibi karşılanıyor ve deniz kıyısında bir ziyafete davet ediliyorlar. Sahilde, şeref konuklarına ayrılan yerlere oturtuluyorlar, kral ve prenslere yakın, kadifemsi koyun derisi üzerine. Yemek için sakatat, içmek için altın kadehlerde şarap sunuluyor. Herkes ziyafetin tadını çıkarıyor.

Nihayet ete ve şaraba doyduklarında Kral Nestor söz alıyor ve Telemakhos ile konuşuyor: “Siz kimsiniz, yabancılar? Nereden geliyorsunuz ve nereye gidiyorsunuz? Tüccar mısınız yoksa yağmacı olarak mı yelken açıyorsunuz?”

Telemakhos’un kalbi heyecanlı ama kararlı bir sesle cevap vermeye çalışıyor: “Neleus’un oğlu yüce Nestor, ben Odysseus’un oğluyum ve İthake’den geliyorum. Sen ve babam Troya Savaşı’nda birlikte savaştınız. Senden haber almak için geldim. Sizinle savaşanların çoğu öldü ve hepsinin ne kadar üzücü sonları olduğunu biliyoruz. Ama kimse babam hakkında bir şey bilmiyor: Düşmanlar tarafından mağlup edilen bedeni hâlâ gömülmeden bir yerlerde yatıyor mu? Veya parçalara bölünmüş hâlde dalgalar arasında dolaşıyor mu? Bu yüzden acımasız da olsa bana gerçeği söylemeni istiyorum.”

At sürücüsü Nestor, ona sevgiyle bakıyor: “Telemakhos, bana Troyalıların Kralı Priam’ın büyük şehrinde yaşadığımız acıları hatırlattın, en cesur savaşçıları kaybettiğimiz yer. Aias, Akhilleus, bir tanrıya benzeyen Patroklos, yarışta cesur ve hızlı, sevgili oğlum Antilokhos. Troya’yı uzun süre kuşattık, fethedilemez görünüyordu. Babanı iyi hatırlıyorum, kimse ona zekâ ve kurnazlıkta denk olamazdı; kazanmamızı sağlayan muhteşem aldatmaca ἵππος’un* mucidi.

* Híppos Yunancada at anlamına gelmektedir. (e.n.)

Fakat geri dönüş yolunda birbirimizi kaybettik; huzurlu bir yolculuk geçirdiği söylentileri var. Diğerleri için ise geri dönüş yolculuğu cehenneme iniş demektir.”

Nestor, Agamemnon'un kederli son konuşmasından bahsediyor ve Telemakhos'u bir tahtın üzerine oturtarak bir deri şişenin mührünü açıyor ve ona on yıllık bir şarap sunuyor, boğazını okşayan tatlı bir şarap. Böylece Telemakhos'un uyuması için insanların seslerinin yankılandığı verandada, süslü bir yatak hazırlanıyor.

Odysseus'un oğlu şafak vakti uyandığında, Nestor'u sarayın dışındaki parlak ve beyaz taşların üzerine oturmuş, konukların ayrılışını hayırlı kılmak için kurban adarken buluyor. Her şey hazır olur olmaz adaklar sunulacak: Önce çiçeklerle süslenmiş bir tastaki damıtılmış su ve bir sepet dolusu arpa tanesi yerlere serpiliyor.

Tarlalardan güzel bir düve getiriliyor ve demirci tunç aletlerini –örs, çekiç ve ateş kısıkaçı– hazırlıyor, ardından hayvanın boynuzlarına altın dökülüyor. Boynuna bir darbe vuruluyor ve hayvan yere yıkılıyor. Nestor'un kızları, kayınvalidesi ve karısının çığlıkları arasında bolca kan akıyor. Keşişler hâlâ sıcak olan hayvanı dörde bölüyorlar –bu sırada kalbinin son atışı duyuluyor– ve yağla sarılmış butları ve et parçalarını, beş köşeli şişlere geçirip koyu şarapla yıkayarak pişiriyorlar.

Telemakhos, Nestor'un oğlu Prens Peisistratos ile yola çıkıyor. Rengârenk bir at arabasıyla Yunan topraklarını aşıyorlar: kısmen çorak, dikenli, kayalık, kısmen buğday rengine boyanmış tarlalar. Tekerleklerin arkasında bir toz bulutu bırakarak ilerliyorlar, ben glaukopis Athena, yanlarında değilim ama arkalarından onları takip ediyorum.

Çok da yakın olmayan denizin sıcak esintisinin hissedildiği, tepeler arasında yer alan Sparta'ya ulaşıyorlar. Oradan

ünlü Menelaos'un evine giden yol kısa. Hedef, bir dağın tepesinde, parlak taş yüzeyindeki ay gibi parlıyor. Özel bir kutlamaya denk geliyorlar ve sevinçle karşılanıyorlar: Helen ve Menelaos'un kızı Hermione'nin Akhilleus'un oğlu Neoptolemos ile düğünü var. Hermione, Afrodit'e benzeyen bir kız.

Ziyafet esnasında, bir yandan ozan şarkı söylüyor, bir yandan dansçılar yumuşak bir şekilde dönüyor, konuklar kendilerini tanıtıyor ve usulüne uygun karşılanıyorlar. Pürüzsüz yüzeyli küvetlerde yıkanıyorlar, sonra yağlanıyor, ardından da gömleklere ve yünlü kaftanlara sarılıyorlar, nihayet Atreus'un oğlu Menelaos'un yanındaki tahtlara oturtuluyorlar. Hizmetçiler şarap ve yiyecek getiriyor, Telemakhos sarayın, tunçların, altınların, amber, fildişi ve gümüşün ihtişamına şaşıyor: Burası sanki Zeus'un evi gibi görünüyor. Menelaos onun şaşkınlığını fark ediyor ve şöyle diyor: "Zenginliğime aldanma, kalbim acıyla deliniyor. Yedi yıl boyunca evden uzakta acı çektim: Kıbrıs, Fenike, Mısır, hatta Etiyopyalıların topraklarından Libya topraklarına kadar hepsinde bulundum. Burada koyunlar yılda üç kez yavrularlar. Evde sevgili kardeşimin öldürüldüğünden habersiz o kadar çok hazine topladım ki. Agamemnon'u kaybettikten sonra bu servet ne işime yarar ki? Sadece kardeşim değil, Troya Ovası'nda ölen birçok sevgili arkadaşım. Ve herkesten de çok, şu anda kayıp olan metanetli Odysseus'un yasını tutuyorum."

Babasının adını duyar duymaz Telemakhos ağlamaya başlıyor ve böylece Menelaos kapısında beliren, bu tanımadığı çocuğun kim olduğunu anlıyor. Ve kahramanlardan sonuncusunun oğlu olmanın ne kadar zor olduğunu düşünüyor.

O anda Helen geliyor, görkemli ve mis kokulu. Zeus'un kızı Helen, Troya Savaşı'nın nedeni, Tyndareos tarafından büyütüldü; onun için kim bilir kaç savaşçı nefesini feda etti?

Kadınlar arasında en çok peşinden koşulan, ele geçirmek için savaşılan ve düşünmeye tenezzül bile etmediği kişilerin uğruna kan döktüğü. Güzelliği hâlâ nefes kesiyor, bu açıkça görülüyor. Gösterişli bir tahta oturuyor, ayaklarını tabureye dayıyor ve âdeta kristal kelimelerle konukla konuşmaya başlıyor: “Seni daha bebekken benim yüzümden terk eden yüce babana benziyorsun.”

Sarışın Menelaos sıkıntılı bir sesle ekliyor: “Odysseus’u o kadar çok severdim ki sadece dostluğumuz adına ona şehirlerimden birinin krallığını sunmak isterdim. Oysaki tanrılar bunun yerine onun Troya’ya giden tüm Akha kahramanları arasında geri dönüşü olmayan tek kişi olmasını istedi.”

Orada bulunanlar üzüntüye boğuluyor ve sessiz gözyaşlarıyla ağlamaya başlıyorlar: Menelaos, Zeus ve Leda’nın kızı Helen, Telemakhos ve Peisistratos.

Helen kabahatini hatırlıyor, bir günahkârın ses tonuyla konuşurken, hiçbir şeyin yaptıklarını silemeyeceğini biliyor. Anlattığı olayları iyi biliyorum, biz tanrılar için zaman çakıl taşları gibidir, herhangi bir yoldan istediğimiz kadarını toplarız. Yirmi yıl önce amber renkli gözleri ve güçlü omuzları olan Troya Prensi Paris, Sparta’da ortaya çıktı. Gözü pekti ve ittifaklarına güveniyordu. Ancak Menelaos’a ihanet etti ve büyümlü güzelliği dünyadaki tüm canlıların dilinde olan karısı Helen’i ondan çaldı. Paris, aşk tanrıçası Afrodit’in yardımıyla onu bir bakışta tavladi: Helen’in de Troya prensini sonsuza dek kendine bağlaması için bir çift yalancı bakışı yeterli oldu. Geleceği umursamayan birinin hafifliğiyle oradan kaçtı. Aslında kaçırılmaya alıştı; çocukluğundan beri krallar, soylular, askerler peşinden koşarlardı. Kendini bildi bileli erkekler onu kaçırmaya çalışmışlardı ve o da tüm bu güzelliğin büyük bir avantaj olmadığını sonunda anlamıştı.

Helen bunu, Troya surlarının içinden dumanlarının yükseldiğini göreceği, Yunanlıların sayısız ateşini saymayı unuttuktan sonra öğrenecekti. Keşfettiği, güzellik ve ölümün kaçınılmaz olarak birbirine eşlik ettiğiydi. Ancak Paris'in peşinden gittiğinde, aşkla şiddet arasında duran, karşı konmaz bir güç tarafından o kadar kısıvrak yakalanmıştı ki bu his duyularına, karnına, teninin içine işlemişti. Tutku. Cazibe. Eziyet. Neden olacağı büyük zarar aklına bile gelmemişti. Menelaos'u aldatarak gizlice karanlık gemilerde Troya'ya yelken açmıştı. Menelaos ise ertesi sabah, kaçtığını anlayınca erkek kardeşi Agamemnon'dan, onu geri almak için yardımını istemişti. Bunun üzerine takip eden aylar boyunca Yunanistan'ın tüm bölgelerinde ordular ve filolar toplamışlar, kuzeydoğu istikametinde hain denizlere açılmışlardı.

Yargılamadan istişare ediyorum, sonuçta kınamak çok kolay ama hata yapan herkes hapsedildiği tarih tarafından zaten cezalandırılıyor.

Helen, Telemakhos ve konuklar akşam yemeği yerken bu gece bir kez daha kendi kendine soruyor: Kocası Menelaos neden bunca zaman topraklar ve denizler aşarak peşinden geldikten, on yıl boyunca savaştıktan sonra onu geri almayı seçmişti? Neden uzun mızrağıyla onu delerek Akha savaşçılarının üzerine taş yağdırmalarını emretmemişti? Belki de gerçek aşk kalpten her türlü intikam alma arzusu siliyordu. Yoksa Menelaos, hâlâ yatağının en güzel kadın tarafından ısıtılmasıyla övünmeye devam etmek mi istiyordu? Güzeller arasından en güzeli: Yıllar geçse de ipeksi, siyah, kalçalara kadar uzun ve güzel saçları, sadece engin denizin tanıdığı, uçurumdaki derinliklerle karşılaştırıldığında bile baskın çıkan renkteki güzel gözleri. Karşı konulmaz ilahi zarafeti, ince ayakları, düzgün ve uzun bacakları, düz karnı, artık birçok yaz geçirmiş ve güneşin cazibesin-

den bıkmış olmasına rağmen genç bir kız gibi pürüzsüz cildi. Yaptığı hatalar yüzünden duyduğu suçlulukla dolu bir hayat geçirdikten sonra, nihayet güzelliğin doğası gereği, sadece bir yanılgı olduğunu fark etmişti. Güzellik, onu somutlaştıran kişinin kullanamayacağı tehlikeli bir rüyaydı. Güzellik, sahibine değil, başkalarına aitti. Ve görünür kanıtları olsa bile dokunulmaz bir hediye idi, bu yüzden ona sahip olanlar daima kaçmaya veya kovalanmaya mahkûmdu.

Masadakiler yemek yemeye devam ederken Helen kalkıyor ve şarabının içine gizlice, tüm acısını unutmamasını sağlayan, Mısırdan gelen iksiri koyuyor; bundan bir yudum tadan kimse bir gün boyunca üzüntü duymaz, hatta gözlerinin önünde en sevdiği insan öldürülse bile bir damla gözyaşı dökmez.

Helen sonunda misafirlerin yanına geri oturuyor ve söze giriyor: “Size görkemli Odysseus ve hatırladığım başarılarından bahsetmek istiyorum. Bir keresinde paçavralara bürünerek, bir kölenin kılığına girdi, Troya’nın düşman sokaklarına daldı. Kimse onu fark etmedi, onu bir tek ben tanıdım ve kendisine sorular sordum. O ise son derece zekice tüm sorularımdan kaçtı. Kendi sırlarını ve Akhalıların niyetini ancak onu yıkadıktan, yağladıktan, giydirdikten sonra, çadırlara ve gemilere geri dönmeden önce, hiçbir şey belli etmeyeceğime dair ciddi bir yemin etmem şartıyla açıkladı. Yunan kampına dönmeden önce, keskin tunç mızrağıyla birçok Troyalı öldürdüğünde karıları gökyüzüne ağıtlar yükseltti. Buna tüm kalbimle sevindim, zira çoktan pişman olmuş ve bir süredir eve dönmek istiyordum. Afrodit’in bana yaptırdığı hata yüzünden Paris’in peşinden gidip Menelaos’u ve tatlı kızımı terk ettiğim için üzgündüm.”

Menelaos elini, kadının uzun parmaklarına koyuyor: “Haklısın karıcığım. Ben birçok savaşçı tanıdım ama hiçbirisi Laertesoglu kadar kurnaz değildi. O ise tek başına Troya’yı fethetmek için başarılı bir plan tasarlayacak ka-

dar cesaretliydi. ἔπρος. Sen onu Troya sahillerine indiğinde gördün. Bizim filolarımız Tenedos Adası'nın arkasına gizlenmiş hâldeydi, tuzanın etrafında üç kez dolaştın. Bu sırada mağara duvarlarına dokundun ve dışarıdan en cesur askerlerin isimlerini, kendi gelinlerinin sesiyle çağırdın. Ben, Diomedes ve diğerleri çıldırdık, cevap vermek istedik ama kurnaz Odysseus bizi engelledi. Ahşap yapı sessiz iniltiyle çınılıyordu ve o Telemakhos, baban, güçlü elleriyle bizleri susturdu. En acı kader Antiklos'un ki oldu; Helen sevgili eşinin sesini mükemmel bir şekilde taklit etmişti ve o da ne pahasına olursa olsun cevap vermek istiyordu. Bunu tahmin eden Odysseus, arkadaşının ağzını güçlü eliyle kapattı, boynunu koluyla sardı ve tek kelime etmesine izin vermemek için onu yavaşça boğdu."

Seyircilerin kalbi hızla atıyor. Bu adamların işte böyle dengesiz ruhları var... Biz tanrılar, önlerinde uçurumlar yarıldığında nasıl hissettiklerini asla anlayamayacağız. Bu konuda vahşi hayvanlardan pek farklı değiller: Eğer onları bir okla vurursanız ve son nefeslerini vermeden onlara yaklaşırsanız göğüsleri heyecanla titrer.

Eos'un pembe kirpikli gözleri ufukta görüldüğünde, Menelaos ve Telemakhos samimiyetle konuşuyorlar. Genç adam babasını soruyor, sonra talipler hakkında bilgi veriyor ve bunun üzerine Sparta kralı öfkeleniyor: "Demek Penelope'nin yatağına girmek istiyorlar... Alçaklar! Odysseus bunu onlara ödetecek, sonları çok acı olacak! Ama sen asla teslim olma, dayan... Baban yaşıyor!"

Telemakhos heyecanlanıyor ve Menelaos şu sözlerle onu temin ediyor: "Bunu bana denizin yaşlı adamı Proteus söyledi. Baban bir adada, tanrıça Kalypso'nun zevklerinin mahkûmu olarak yaşıyor ama her gün özlemle gözyaşı döküyor."

Telemakhos daha da heyecanlanıyor. Menelaos acıyarak onu cesaretlendiriyor, bir babanın gücüyle onu kucaklıyor ve ona altın kulplu, gümüş kakmalı bir testi hediye ediyor.

Çocuğun emin ellerde olduğunu biliyorum, artık uçup gidebilirim.

Diğer kıyayı kontrol etmem gerek: Kayalık tepeler ve bereketli tarlalardan oluşan İthake.

Odysseus'un evinin avlusunda talipler, disk ve cirit atma gibi eğlencelerle vakit öldürüyor. Antinoos ve Eurymakhos diğerlerini seyrederek Telemakhos hakkında konuşuyorlar. Onun nerede olduğunu soruyorlar, içlerini öfkeyle dolduran varsayımlar öne sürüyorlar: Ya dışarıda yardım arıyorsa? Ya inatla hak ettiği krallığı geri almak istiyorsa? On günden fazla bir süredir ortada yok ve bu yokluk onları korkutuyor.

Antinoos'un yüzü asık: "Yolculuğunu sorunsuz atlattığını engellemeliyiz. Eğer Telemakhos güçlenir ve takipçi bulursa her şeyi kaybetme riskimiz var. Bana hızlı bir gemi ve yirmi adam getirin, onu geri dönerken pusuya düşürmek istiyorum! İthake ve Same kayalığı arasındaki boğazda bekleyeceğim ve eğer Odysseus'u denizin yuttuğu doğruysa oğlunun sonu da ondan farklı olmayacak. Hah ha! Belki de kraliçe bizim için bir düğün hazırlamakla meşgul ve bu sırada oğlunun cenazesini planladığımızı hayal bile edemez!"

Zorbaların arasında en hesapçısı olan Antinoos, diğerlerini korkunç plana katılmaya çağırıyor: Telemakhos'u ortadan kaldırmaları şart. Böylece limana iniyor, yirmi kaslı ve silahlı adam seçiyor ve İthake ile Same arasındaki kayalık ada Asteris'e doğru yola çıkıyor; orada kurbanlarını bekleyecekler.

Bu arada, acılar içindeki kraliçe, hizmetkârları gönderiyor ve karanlıkta yalnız kalıyor. Bir kez daha efsane olmuş

bir adamı seven kalbini esir alan korkunç acı ve yalnızlık sancısını hissediyor.

Benim onu anlamam mümkün değil, birini yanında istemenin ne demek olduğunu bilmiyorum.

Ben, asla bir erkekle yatmayan tanrıça, kendi kendime yetiyorum. Mızrağını ve keçi derisinden kalkanını ondan çalarak, babamın kafatasından doğduğumda, onun gözlerine bakan tek kişi ben oldum. Diğer tanrılar ise akla hayale sığmayacak, kafasının ikiye ayrılma sahnesini sessizce izliyorlardı.

Erkeklerden korkmuyorum ya da onları arzulamıyorum. Onlara ihtiyacım yok. Ve tam da bu nedenle, kalbim parçalanmadan onlarla başa çıkabiliyorum. Bu yüzden oğlunun arkasından gizlice takip ettikten sonra, Kalypso'dan babamın emriyle kaçan himayem altındaki, çok yönlü Odysseus'u korumak için geri dönüyorum.

Korkusuzca yelken açıyor, ilahi gücümle onu ufuktan görüyorum; gün boyunca dümende oturuyor ve suyun sonsuz genişliğini seyrediyor. Geceleri uykuya yenilmiyor, Ülker ve genç batan Küçükayı ile asla batmayan, Okeanos'un sularına düştüğünde bile ıslanmayan Kutupyıldızı ile yolunu buluyor: İthakeli denizde seyrederken onu solda bırakması gerektiğini biliyor, Kalypso öyle söyledi.

On yedi gün boyunca yelken açıyor. Dönüşün özlemiyle, geceleri çok soğuk esen rüzgâra ve gündüzleri yalnızlık içinde geçen zamana aldırmaksızın: artık daha çok zihniyle fısıldaşmaya alıştı.

On sekizinci şafak, Phaiak topraklarının dağlarını ufukta görüyor ve tüm kalbiyle seviniyor.

Zavallı Odysseus!

Poseidon'un onu izlediğini ve üzerine öfke ve felaket fırlatmak için her zamankinden daha da kararlı olduğunu

tahmin edemiyor. Ben, glaukopis Athena, bu konuda hiçbir şey yapamam. Tanrıların kinleri arasında saygı duyulması gereken bir hiyerarşi vardır.

Deniz tanrısı, tekneye bir sıçrayışta yaklaşıyor ve ona kötü bir nazarla bakıyor. Üç dişli mızrağını sallıyor ve kasırgaları salıyor: bulutlar bir daire içinde toplanıyor, rüzgâr ve fırtınalardan kasvetli bir ses yükseliyor, öfkeli Euros, Notos, Zephyros ve Boreas hızla suları sallıyor. Aniden denize gece düşüyor.

Bu dünyanın sonu.

Adam böylesine bir öfke karşısında hiçbir şey yapamayacağını biliyor. Ama zihni tuzağa düşmüyor. Bunun defalarca alt ettiği ölümle tekrar karşılaşması için bir aldatmaca olduğunu düşünüyor, Kalypso'nun samimiyetinden şüphe ediyor. İstirapla tüm olasılıkları düşünürken bir dalga onu eşi benzeri görülmemiş bir şiddetle altına alıyor ve dümen-den atıyor. Teknesi kırılıyor: yelken ve sereni dalgaların gücü tarafından emiliyor.

Korkunç bir dalga daha geliyor, Odysseus'u suya atıyor. Kalypso'nun ona verdiği giysilerle ağırlaşarak uçurumlara sürükleniyor. Giysilerinden bir yerlere takılma ve boğulma riski var. Suyun altında nefesini tutarak onları çılgınca hareketlerle üzerinden koparıyor. Yüzeye çıkmayı başarıyor: Karanlıkta ve yüksek dalgalar arasından zar zor salını görüyor, uzakta, denizin insafına terk edilmiş. Yüksek dalgaları kollarıyla keserek, defalarca geriye çekilerek, bitkin bir şekilde nihayet ona ulaşıyor: Bu, sadece en inatçı kahramanlar tarafından elde edilebilecek neredeyse imkânsız bir başarı.

O zaman deniz tanrısı Poseidon enosigaios sinirleniyor ve rakibine tekrar vurmak için korkunç bir bakışı yetiyor; devasa, görenleri korkutacak bir dalga yükseltiyor, denize yelken açmak için inşa ettiği ahşap yapıyı yok ediyor, âdeta

rüzgârın kuru yapraklara yaptığı gibi savuruyor. Bu sırada Odysseus sadece etrafındaki dalgaları hissetmekle kalmıyor, aynı zamanda içinde bulunduğu insan olma durumunun çaresizliğini de duyumsuyor. Daha önce birçok kereler olduğu gibi yine bir kazazede. Sular tarafından reddedilen, vatansız, düşman denizinde sürgüne gönderilmiş ve kimse olmaya topraklarda dengesizce, ağır ağır ilerleyen.

Ancak Odysseus sonsuz kaynaklarına her zaman güveniyor. Her battığında, üstün aklı nasıl olsa yeni çözümler geliştiriyor. Bir kütüğe ulaşıyor ve güçlü birinin sabrıyla çaresizce ona yapışıyor.

İki gün, iki gece boyunca acımasız Poseidon'un kaprisleri tarafından hırpalanıyor, yaralanıyor, tuzlu denizde yanıyor, gündüz kuvvetli güneşe, gece donlarına maruz kalıyor. Bir kıyı görme ve Penelope'yi tekrar kucaklama umudunu kaybediyor. Uzun bekleyişinin, tüm akıl oyunlarının, sahillerde son nefesine kadar verdiği mücadelelerinin işe yaramadığını düşünüyor. Ancak Odysseus çok yönlü ve karmaşık; teslim olmaya yaklaştığı her sefer, içinde öncekinden daha savaşçı bir ruh doğuyor.

Üçüncü gün rüzgâr azalıyor, sular, denizin sakinliğinde rahatlıyor. Kahraman kütükten ayrılıyor, cesaretleniyor çünkü karanlık bir sahil görüyor. Fakat yeni bir saldırı baş göstererek onu kayalara fırlatıyor. Boş bulunsa kemiklerini kırarak, etini kaslarına kadar yırtacak güçte. Bir kayaya tutunuyor, âdeta bir midye gibi yapışarak suyun hücumuna direniyor. Ama su geri geliyor, onu emerek içine çekiyor, dibe batırıyor, elleri ve tüm vücudu yaralı hâlde uzağa sürükliyor.

Odysseus yüzüyor, yüzüyor, son enerjisini kullanarak kayalık kısmı dolaşıyor ve arkasına geçiyor. Nihayet ödüllendiriliyor: Bir deltaya, rüzgârdan korunaklı, kayasız bir yere varıyor ve nehrin kutsal tanrısını selamlayarak dua

ediyor. Tanrı onu dinliyor ve sular bir bataklıkinki gibi sakinleşiyor.

İthake, kıyıya çıkmak için otlara yapışıyor. Ölümçül koşulları acı verici. Bir baykuş kılığında etrafında uçarken onun için üzülüyorum: vücudu şişmiş, her yerine tuz yapışmış, yaraları köz değmiş gibi yanıyor. Kendini bitkin yere bırakıyor, sessiz ve nefessiz, gözleri kapalı, hayatı yumruklarının içinde sıkılı. Ama henüz teslim olma zamanı değil...

Aferin Odysseus, vücudunun gizli bir girintisinde kalan son gücünün izini buluyorsun.

Ve işte bir ormana giriyorsun. Birbirine dolanmış iki çalı görür görmez altlarına derme çatma bir yatak hazırla, yaprakları yere ve biraz da üzerine yığ, böylece soğuktan ve hayvanlardan korunacak bir yer yarat. Ben ise azmine hayran olarak acını unutmama yardımcı olmanın zamanı geldiğine karar veriyorum. Bu yüzden görünmez bir şekilde yaklaşıyorum ve yapışkan yorgunluğundan uyuyarak kurtulman için uzuvlarına dinlendirici bir uyku aşıyorum.

Nausikaa

“Nausikaa, seni tembel, neden biraz kıpırdamıyorsun?” diye azarlıyor sevgili arkadaşım, ünlü denizci Dymas’ın kızı. Beni iyi tanıyor ve gün batımlarına dalıp aşkı hayal ederek saatler geçirdiğimi biliyor. Biz kızlar böyleyiz. Bize dokuma tezgâhında, kendi yerimizde kalmayı öğretiyorlar. Erkek kardeşlerimiz savaşımlara ve dünyaya hükmetmeye hazırlanırken biz kadınlar kendimizi bir eş beklemek ve onun isteklerine uymak için eğitiyoruz. Ama aşk benim kapımı bir türlü çalmıyor. İlgimi çekmeyen talipler dışında: Asil ve iyi eğitilmiş olabilirler ama bende ilgi uyandırmıyorlar. Arkadaşım beni çağırmaya devam ediyor: “En görkemli kıyafetlerinden kirli olanları al da yıkamaya gidelim. Düğün zamanın gelene kadar onları hazırlamalısın; er ya da geç sen de evlenmek zorunda kalacaksın, değil mi? Babana koş, haydi, ondan nehrin kenarına gitmek için bir at arabası iste.”

Sevgili dostum kiminle evleneceğimi merak ediyor. Zor zevklerim olduğunu biliyor: “Phaiak’ın en iyi talipleri seni eş olarak istiyor, onları çok uzun süre bekletmek istemezsin, değil mi? Ve bu arada yalnız yaşlanmak!” Gözlerimi açtığımda kahkahaları kayboluyor, birdenbire uyanıyorum.

Ne garip bir rüya.

Kalbimde tatlı bir önseziyle kalkıyorum ve çamaşır yıkamada nehrin ağzına gitmeme yardımcı olması için merhametli babam Alkinoos'u arıyorum. Hizmetçilerle birlikte, denizin parıltılarını saçan örekesini çevirmekle meşgul olan annem Arete'nin yanında. Tam Phaiak'ın şanlı askerleriyle konseye gitmek için çıkmak üzere ama beni dinleyecek ve isteğimi yerine getirecek zaman buluyor.

Katırların çektiği sağlam tekerlekli bir araba bulunmasını emrediyor. Ben ve hizmetçiler yıkanacak kıyafetleri üzerine yüklüyoruz, annem lezzetli yiyeceklerle dolu bir sepet ve bir de keçi derisinden yapılmış bir tulumda şarap veriyor. Bir şişede, yıkandıktan sonra cildimi yağlamak için güzel kokulu yağ alıyorum. Yola çıkıyoruz. Araba kullanmaktan zevk alıyorum, bunun önemli bir görev olduğunu biliyorum. Ben kırbaçlarken katırlar şangırdayarak ilerliyor.

Yolculuk boyunca şarkı söylüyoruz ve hizmetçiler saçlarını kır çiçekleri ile süslüyorlar.

Suyun bir dere gibi aktığı, uzun yıllardır kullanılan yunaklara ulaşıyor, katırları sakince otlasınlar diye serbest bırakıyoruz. Kıyafetlerimizi ak kollarımıza alıyor, ardından suyun üzerindeki taşlara atıyoruz. Ayaklarımızla eziyor, gülüşüyor, şakalar yapıyor, dans eder gibi çamaşır yıkıyoruz.

Yorgunluk oyuna dönüştüğünde zaman kaygısızca akıp gidiyor.

Kumaşlar temizleniyor, onları sahile yakın çakılların üzerine yan yana seriyoruz. Soyunup mutlu bir şekilde suya giriyoruz. Birbirimize su sıçratarak, erkeklerle ve hakkında çok az şey bildiğimiz düğünlerle ilgili konuşuyoruz; aşkı, seksi, yorucu öpücükleri hayal ediyor, aramızda kızların yalnız kaldıklarında konuştukları şeyleri konuşuyoruz, kimsenin dinlemediğinden eminiz. Sonra gülerek birbirimizi kovalıyor, nihayet bitkin düşünce hafif sonbahar güneşinin altında kurumak için yere uzanıyoruz.

Etrafımdakilerin gürültüsü nihayet azaldı. Gözlerimi kapatıyorum ve rüyamı düşünüyorum. Kısmen gerçek oldu. Ve şimdi... Ne olacak? Bir gün benim için dünyaya gelen adamla buluşacak mıyım? Soylu Phaiak erkeklerinin hepsini çocukluğumdan beri tanıyorum ve hiçbiri bana yeterli görünmüyor: kimisi yeterince cesur değil, kimisi yeterince akıllı değil, kimisi yeterince yakışıklı değil, kimisi yeterince temkinli değil, kimisi de yeterince konuşkan değil.

Dinlenmiş bir şekilde kalkıyor, cildimizi yumuşak ve parlak hâle getirmek için yağlanıyor ve sonunda giyiniyoruz. Yanımızda getirdiğimiz yolluklarımızı hızlıca yiyoruz. Ardından biri top oynamayı teklif ediyor. Atlayıp zıplıyor, kollarımızı açarak topu tutuyor, fırlatıp yakalayarak eğleniyoruz. O sırada ben topu bir hizmetçiye atıyorum ve o da elinden kaçırıyor. Top nehrin karanlık girdabına düşüyor ve onu kovalayan kızlardan biri bir çalının arkasında kayboluyor. Birkaç dakika bekliyoruz ama gelen yok.

Sonra onun çığlığını duyuyor, aceleyle yanına ulaşıyoruz; gölgelikte bir şeyler işaret ederken korkmuş görünüyor.

Birkaç adım atıyorum ve çalıların arkasında onu görüyorum.

Bir adam.

Deniz tarafından hırpalanmış. Yaralı, bitap ve uykudan sersemlemiş. Muhtemelen yerde uyumuş. Nerede olduğunu merak ediyor gibi görünüyor, şaşkın. Bizi görünce utanıyor. Bunu anlayabiliyorum çünkü çıplak yerlerini örtmek için yapraklı bir dal kırıyor. Kim olursa olsun o herhangi biri değil; sefalet içinde bile ağırbaşlı görünüyor.

Hizmetçilerim, onun böylesine yıpranmış yüzünü, yosunlarla kaplı, sertleşmiş saçlarını, deniz tarafından kızarmış gözlerini, bir uçurumdan düşmüş aslan gibi korkak hâllerini, tuzla kararmış uzuvlarını görünce bağırarak bir oraya bir buraya kaçıyorlar.

Geriye kalan tek kişi benim.

Ben ve yabancı.

Kaçamıyorum ve ona kim olabileceğini merak ederek bakıyorum. Kalbinde minnettarlık hissediyor, biliyorum çünkü minnettarlığı bana bir mızrak gibi saplanıyor. Saygısız biri gibi görünmemek için yaklaşmadan benimle konuşuyor: “Bir tanrıça mısın yoksa ölümlü mü? Eğer bir tanrıçaysan seni Artemis olarak görürüm.”

Bunu söyleyerek beni bir kez daha delip geçiyor. Bu kez sözlerine ani bir aşk rüyası ekleniyor. Bu düşüncemi kovalayıp ona gülümsüyorum. Şöyle devam ediyor: “Ama eğer ölümlüysen, annenle baban üç kez kutsanmıştır, kardeşlerin de üç kez kutsanmıştır; senin gibi bir tomurcuğun yakınında olabildikleri için ne mutlu onlara. Uzun ve genç bir palmiye ağacı kadar kararlı. Ama en çok seninle evlenecek olan kişiye ne mutlu.”

Bir prensese layık bir tonda konuşmaya çalışıyorum: “Nereden geliyorsun yabancı?”

“Ogygie’den. Bir süredir benden nefret eden düşman bir tanrının bana zulmettiği şarap kadar kara denizden kaçtım. Ama sen bana merhamet et. Yolum bu adaya düştü ve kimseyi tanımıyorum.”

“Yabancı, her ölümlü ona atanmış olan kadere katlanmak zorundadır.”

Bana hayranlıkla bakıyor ve başını sallıyor. “Bana yardım edecek misin, bir nympa gibi karşıma çıkan kız?”

“Ne istiyorsun?”

“Topraklarıma dönmek için bir mürettebat.”

Bu arada, beyaz kollarımın bir hareketiyle çalıların arkasına çöküp bizi dikkatlice dinleyen hizmetçilerimi çağırıyorum. Dikkatli bir şekilde ilerliyorlar ve gece güveleri gibi neredeyse uçarak yanıma geldiklerinde konuşuyorum: “Sen sadece bir gezginsin, kesinlikle deli değilsin. Dilenciler

ve yabancılar Zeus tarafından gönderilir ve onurlandırılmalıdır. Sakin ol: Phaiak topraklarında ne kıyafetten ne yiyecekten ne de boğazı ısıtan ve beynin loplarını dinlendiren şaraptan mahrum kalacaksın. Beni takip et, sana kaleyi ve halkımın alışkanlıklarını göstereceğim. Ancak benimle arabaya binemezsin, yaya olarak takip edeceksin. Phaiak'ın en donanımlı gençlerini bile hor gören bir kızın, kendine bir yabancının yaklaşmasına izin vermesi yakışıksız olur.”

“Çok teşekkür ederim, tanrıça bedenli, kraliçe sesli kız. Burada bekleyin, nehirde yıkanmak istiyorum.”

“O zaman bu temiz ve katlanmış gömleği alın: daha bu sabah yıkadık.”

Adam uzaklaşıyor, sırtını ve geniş omuzlarını kaplayan tuz ve topraktan temizlenmek için tatlı sulara dalıyor. Arkamı dönmeli ve huzur içinde yıkamasına izin vermeliyim ama gözlerimi ondan alamıyorum. Yosunları saçlarından, denizin kokusunu derisinden çıkarıyor. Bu adamda bir liderin vücudu var. Ebette benden çok büyük ama kaç yaşında olduğunu tahmin edemiyorum. Yağı uzuvlarına yayan ellerini, ardından yeni giysiler giyerken hareketlerini izliyorum. Şimdi öncekinden daha uzun ve kaslı görünüyor, tatlı su ile temizlenen saçları sümbül çiçekleri gibi dalgalanıyor. Bu arada bir şeyler kalbimi yumuşatıyor, karnımı gevşetiyor.

Adam yanımıza geliyor, kaleye giden yol boyunca ilerliyoruz; ben arabayı sürüyorum, katırları yavaşça itiyorum. Yabancı ve hizmetçiler arkada, yüzleri temiz bezlerin, çiçekli çalılardan, biberiye bitkisinin kokusuna bulanmış.

Arkamda olduğu için mutluyum. Bu arada ona talimatlar veriyorum: “Dinle beni, yabancı. Eğer babamın istediğin yere dönmen için sana bir mürettebat ve gemi vermesini istiyorsan dediklerimi yap.” Yanıma yaklaşıyor ve ben de kelimeleri gizli bir anlaşma imzalamış gibi yumuşakça

söylüyorum. Yabancıya, önce annem Arete'ye gitmesini ve ondan yardımseverliğini istemesini tembih ediyorum: Ocağın yanına oturmuş hâlde kupadan tatlı şarap içen kocasının yanında harika yünler eğirirken ellerini onun dizlerine dayamalı.

Denizden gelen adam beni dinliyor ve beni Athena ormanına kadar takip ediyor. Burada ayrılmayı öneriyorum; o saraya daha sonra gelmeli, böylece kimse bizi birlikte görmeyecek.

Yola devam ediyorum ve bir daha bakmak için arkamı döndüğümde onu göremiyorum. Onun yerine yoğun bir sis belirliyor. Yoksa sadece bir rüya mıydı? Ya da belki bir tanrıça onu Phaiakların aşağılayıcı tavırlarına maruz kalması veya ona kim olduğunu sormamaları için görünmez mi yaptı?

Eve temiz giysiler ve kargaşa içindeki kalbimle ulaşıyorum: Nehrin ağzında önemli bir şey oldu, bunu görmezden gelemem. O sıradan bir insan olamaz. Hırpalanmış bedeninin ötesindeki büyüklüğü hissedebiliyorum. Kibar hareketlerindeki asaleti ve konuşmadaki zekâsını da.

Aceleyle saraya giriyorum, tanrılara benzeyen kardeşlerim etrafımda koşuyorlar; temiz giysileri içeri taşırlarken onları çabucak selamlıyorum. Huzursuzluk bedenimi sarıyor ve böylece kimse fark etmeden, kendimi yeni düşüncelerin kollarına bırakmak için odama çıkıyorum. Dakikaları sayıyorum, ta ki o gelene kadar. Yüzünü görmeye çalışıyorum, nihayet onu uzaktan görene kadar camdan sarkıyorum. Ufukta bir nokta.

Sarayın eşiğine kadar dikkatle yürüyor, ağırbaşlı; tavsiyelerimi dinlediğini anlıyorum. Az önce yanılmamışım: Bir sisle kaplı. Gelen her ziyaretçiyi şaşırtan, kraliyet sarayının kör edici ışığına bakıyor: tunç duvarlar, mavi mine kuşaklarla çevrili, odalara altın kapılardan erişiliyor, söveler gü-

müş. Eşiğin kenarlarında, değerli madenlerden yapılmış iki köpek heykeli var. Altından yapılmış genç erkek heykelleri ise geceleri odaları aydınlatmak için yanan meşaleler tutuyor. Yabancı, tabi ki Phaiak'ın zenginliğini duymuş. Phaiak halkının yetenekli denizcilerden oluştuğunu, kadınların dokumada ne kadar usta olduğunu kesinlikle iyi biliyor. Babam Alkinoos'un elli hizmetçisi var, bazıları ağır değirmen taşında elma rengi buğdayları öğütmekle meşgul, diğerleri ise tezgâhlarda çalışıyor.

Yabancı avludan öteye ilerliyor, biraz hafiflemiş olsa da hâlâ bir sis bulutuyla kaplı. Göz kamaştırıcı bahçemi geçiyor. Burası Zephyros'un sürekli nefesi sayesinde meyveleri asla bitmeyen, asırlık armut, nar ve elma ağaçlarıyla kaplı. Aynı şekilde bereketli topraklardaki üzüm ve sebzeler, saray halkının bizzat kendilerinin açtığı su kaynaklarıyla yıkanıyor.

Merdivenlerden aceleyle iniyorum ve gizlice onu seyretmek için saklanıyorum. Adam, Phaiak'ın başkanlarının ve meclis üyelerinin hükümdarlarla birlikte oturduğu ana salona giriyor; o sırada sis bulutu kayboluyor ve ziyaretçi tüm ihtişamıyla kendini gösteriyor.

Kraliçe olan anneme yaklaşıyor ve ona tembihlediğim gibi yapıyor: dizlerine kapanıyor, misafirlerine ve ailesine iyi dileklerini ilettikten sonra eve dönmesi için ona bir mürettebat vermesini istiyor. Bu arada herkes sessizce onu dinlerken gidip ocaktaki küllerin üzerinde oturuyor. Mevcut olanların en yaşlısı Ekheneos söz alıyor ve Alkinoos'u, konuğa gereken saygıyla davranmaya davet ediyor, böylece gümüş zımbalı bir tahtta oturtuluyor, bir hizmetçi altın bir sürahidan çanağa su döküyor ve yabancı ellerini yıkıyor. Haberciler şarabı karıştırıyor, kâhya en iyi yiyecekleri getiriyor ve tanrılara kadeh kaldırıyorlar. Alkinoos adama dönüş için bir mürettebat sözü veriyor.

Akşam yemeği bitip de konuklar ayrıldığında, yeni gelen misafirin üstündeki sarayın kıyafetlerini tanıyan anem Arete ona korkulan soruyu soruyor: “Sen kimsin yabancı?”

Cevap vermek için hızlı davranmıyor. Bu arada ana kraliçe üsteliyor: “Nereden geliyorsun? Soyun sopun nedir?”

İhtiyatlı yabancı, doğrudan gözlerinin içine bakıyor. Parlak gözleri meşalenin yansımasıyla ateş gibi yanıyor: “Uranüs’ün soyundan gelen tanrıların bana reva gördükleri talihsizlikleri anlatmam zor. Denizin göbeğinde, Atlas’ın kızı muazzam Kalypso’nun yaşadığı bir ada var. Onu hiç kimse ziyaret etmiyor, ölümlüler de ölümsüzler de. Bir tanrı gemimi parçaladıktan sonra oraya düştüm. O âna kadar en zekice hilelerle korumaya, birçok macerada kurtarmaya çalıştığım birkaç arkadaşım çoktan ölmüştü; maalesef bu sefer elimden hiçbir şey gelmedi. Geminin iskeletine yapıştım ve denizin dokuz gün boyunca beni sürüklemesine izin verdim, ta ki onuncu günün güçsüz gecesinde ilahi Kalypso’nun beni açık kollarıyla karşıladığı Ogygie’ye ulaşana kadar. Beni besledi, giydirdi, ölümsüzlük sözü verdi. Yedi yıl boyunca orada tuttu, beni bırakması için beyhude yalvardım. Altın kafesimi açması için onu zorlayan Zeus oldu. On yedi gün boyunca yelken açtım: on sekizinci günde, nihayet ufukta topraklarınızın ormanlık dağları görüldüğünde, yeri sarsan Poseidon, üzerime bir kez daha teklemi parçalayan ve dalgalı denizde beni bir başıma ve korunmasız bırakan bir fırtına yolladı. Zar zor da olsa nehrin ağzına yaklaşmayı başardım ve yaşadığım tüm felaketlerden yorgun, çalılardan arasında kendimi uykuya bıraktım. Ertesi gün topları kaçan kızların çığlıkları beni uyandırdı. Çıplaktım ve yorgunluktan bitap düşmüştüm. Kızınız bana giysi verdi ve beni bir kraliçenin bilgeliğiyle karşıladı; bu soylu davranışından dolayı onunla gurur duymalısınız.”

Benim için ne güzel sözler söyledi. Kim bilir... Belki de biraz umudum vardır?

Arete onun dürüst biri olduğunu anlıyor ve böylece yabancı onun kalbini fethediyor: Annemi tanıyorum, doğruları anlatanları takdir ettiğini biliyorum. Avluda gürültüden uzak bir yere erguvan çarşaf serilmesini, üzerine de bir yatak hazırlanmasını emrediyor.

Güneş doğarken babam Alkinoos, Phaiak'ın önde gelenlerinin onu beklediği meclise gidiyor. Yeni gelen yabancı hakkında tartışmalılar: Kendini güneş kadar güzel sunmuş, bir tanrıça omuzlarına ve yüzüne ilahi bir zarafet aşılarmış, onu daha uzun, tanrısal bir hâle getirmiş olmalı. İlk olarak sevgili babam söz alıyor: "Phaiak başkanları ve danışmanları, beni dinleyin..." ve Skherie yakınlarında gemi kazası geçiren adamın Phoibos Apollon gibi parladığını belirtiyor. "Bu kişi buraya denizde dolaşırken geldi. Kim olduğunu bilmiyoruz ama yakarışlarına cevap vermeliyiz. Bizden tanrıların engellediği eve dönüşü için mürettebat istiyor."

Diğerleri onaylıyor, böylece bir geminin denize indirilmesine ve ona eşlik etmek için en yetenekli elli iki gencin seçilmesine karar veriliyor.

İnsanlar gürültülü avlularda, sarayın hoş kokulu bahçelerinde ve salonlarda toplanıyor. Yumuşak yünlü on iki koyun, beyaz dişli sekiz domuz, heybetli kalçalı iki öküz kurban ediliyor ve genç, yaşlı, herkes öğle yemeği hazırlıklarına eşlik ediyor. Ozan Demodokos da geliyor, Musa'nın hem iyi hem de kötü davrandığı: Ondan gözlerini çaldı ancak karşılığında şarkı söyleme armağanını verdi. Tam ortaya, ince bir sütunun yanındaki gümüş zımbalı bir tahtın üzerine oturuyor. Haberci, yanına sazını koyuyor ve onun için hazırlanan şaraba ve yemeğe dokunmasını sağlıyor. Yemek ve içmek isterse diye yanındaki masada.

Tüm erkekler doyduktan sonra Musa ilahi nefesini Demodokos'a aşıyor ve böylece müzik başlıyor. Yine Troya Savaşı'ndan bahsediyor. Kim unutabilir ki? Ve yabancı dayanamıyor; sıcak, acı gözyaşları dökmeye başlıyor. Pelerinini başının üzerine kaldırıyor, böylece kimse onu fark etmeyecek: babam Alkinoos ve ben hariç. Çünkü babam onun yanında oturuyor ve yumuşak inlemelerini duyuyor. Mevcut olanların dikkatini dağıtmak için Phaiak halkının boks, dövüş, yüksek atlama ve koşu gibi yarışmalarda ne kadar başarılı olduklarını göstermeye davet ediyor.

Geniş kalabalık çekişmeye başlıyor: toz kaldıran koşular, kavgalar, disk atışları, boks. Eğlenceli saatler geçiriyoruz ama ben göğsümde bir ağırlık hissediyorum. Konuğun yanında oturmak istiyorum ama kraliyet onurum beni engelliyor. Oyunlar sona erdiğinde, genç Euryalos yabancıyı yarışta kendini göstermeye davet ediyor.

Diğeri cevap veriyor: "Neden benden böyle bir şey istiyorsun? Aklımda sadece yaşadığım talihsizlikler ve yorgunluğum var. İsteddiğim tek şey geri dönmek için bir mürettebat. Sen ise eğlenceyi düşünmemi ve yeniden ter dökmemi mi istiyorsun?"

O zaman küstah Euryalos ısrar ediyor: "Rekabete girmek istemiyorsun çünkü bunu yapamazsın, ey yabancı! Aslında rekabete değil ticarete alışık görünüyorsun. Doğruyu söyle: Kendini sırlarla gizliyorsun ancak sen, sadece kazançlarla ilgilenen açgözlü bir tüccarsın."

Misafir ona acımasızca bakıyor ve beni kendine daha da bağlayarak tüm bilgeliğiyle cevap veriyor: "Sen, az önceki sözlerin sahibi, kibirli bir adam gibisin. Ama seni anlıyorum çünkü tanrılar herkese bir yetenek bahsetmez. Bazıları güzel konuşurlar, bazıları muhteşem görünümleleriyle öne çıkarlar. Bir de senin gibi duyularının armağanları ile kutsanmamış olanlar vardır, işte bu nedenle zarif

bir şekilde konuşmayı bilmezsin. Sana acıyorum çünkü aslında hiçbir şey bilmediğin konular hakkında beyhude konuşuyorsun.”

Ve bunu söyledikten sonra ayağa kalkıyor, çözdüğü kaftanı tahtına düşüyor. Phaiak’da hiç kimsenin atmaya cesaret edemediği en ağır diskı alıyor ve ahşaptan aleti metalden ruhuyla çok güçlü bir şekilde fırlatıyor. Güneşli gökyüzünde uçan disk, herkesin kafasını aşıyor ve seyredenlerin tahminlerinin çok daha ötesine düşüyor. İnsanlar sersemlemiş görünüyor: Şu âna kadar kimse bu kadar uzağa ulaşmamıştı.

“Bana başka meydan okumak isteyen var mı?” diye bağıyor yabancı sinirli bir şekilde. Ve sonra terbiyesiz Euryalos’a dönüyor: “Sen sırf eğlenmek için talihsizliğin tükettiği konuğa yarışma teklif eden, hiçbir şeye değmeyecek bir adamsın.”

Ne güç.

Ne cesaret.

Onun çocuklarımin babası olabileceği düşüncesi aklımı baskın bir şekilde meşgul ediyor.

Babam Alkinoos şöyle cevap veriyor: “Misafir, Euryalos’un kaba sözlerini unut ve güzel anıları yanına al. Evine döndüğünde eşin ve çocuklarınla sayısız misafirine vereceğin şölende, boks, koşu ve dövüş şampiyonları olan Phaiak’ın büyüklüğünü hatırla, gemilerimizin çorak denizde ne kadar hızlı yüzdüğünü anlat.”

Daha sonra müziğin başlamasını ve genç dansçıların dans etmesini emrediyor. Bu arada ozan Demodokos hikâyesine başlıyor. Sadakatsiz Afrodite, deniz köpüğünden ve Zeus’un tohumundan doğan tanrıça, fırtınalı savaş tanrısı Ares’e delicesine âşık olur. Şarkıcı, güzel taçlı Afrodite’in Ares’e nasıl âşık olduğunu ve onunla sakat ve çirkin kocası

Hephaistos'a ait düğün yatağının onurunu nasıl kirlettiğini anlatıyor. Ares ve Afrodit birbirlerinin güzelliğinin tadını çıkararak kendilerini keyifli erotik oyunlara adar, gözünden hiçbir şey kaçmayan güneş tanrısı ise olanları fark eder ve âşıkları gözetler.

Olanları önce Hephaistos'a bildirir. Sonra söz kulaktan kulağa yayılır.

Derinden yaralanan Hephaistos intikam yemini eder. Demirci ustası, vücudu deforme olmuş tanrı, kimsenin içinden çıkamayacağı, kırılmaz zincirlerden bir tuzak kurar. Sonra da sevgilisi yalandan Lemnos Adası'na doğru yola koyulur ve kısa sürede ikinci yalan, birincisini ortaya çıkarır: Güzel kalçalı Afrodit muhteşem vücuduyla yatağa uzanır, uzun sarı saçları ipek gibi yumuşacık dağılır ve Ares, arzusunun üstün gelmesine izin verir. Savaşta bir ordu kadar hızlı, orman yangını kadar ateşli bir şekilde ona sahip olmaya başlar, zira şeftali derisine asla doyamaz. Aşk mücadelesinin ardından yorgun, kendilerini uykuya terk ederler, o zaman tuzak harekete geçer, zincirler ölümcül bir örümcek ağı gibi ortaya çıkar. İkisi bir anda kendilerini hapsedilmiş, çıplak, hâlâ zevkten titrer hâlde, ahtapotun kollarına benzer yüz zincir tarafından sarılmış, hareketsiz bulurlar.

Böylece meşru koca onları şaşırtarak öfkeyle bağırır, rakibiyle asla rekabet edemeyecek vücut şekli yüzünden aşağılanmıştı. Ve Olympos tanrılarını yanlarına çağırır, böylece karısının utancı herkes tarafından görülebilecektir: "Gelin, Zeus Baba ve siz ölümsüzler. Gelin ve güzeller güzeli karımın kutsal düğün yatağında bana nasıl ihanet ettiğini görün. Ama onu nasıl suçlayabilirsiniz ki? Zavallı Hephaistos çirkin ve topal, sadece örs kemiğine yaslanarak yürüyor. Karısının, yatağını uğursuz Ares ile birbirine katmak istemesi normal, Ares'in vücudu mükemmel, hızlı kasları ve gözlerinde lider bakışları var."

Sonra perişan bir yüzle ne diyeceğini bilmeyen Zeus'a döner: "Bu sadakatsiz orospuya verdiğim düğün hediyelerini geri istiyorum!"

Tanrılar şaşkınlıkla izlerler. Birisi tanrılarının en hızlısı Ares'in, tanrılarının en yavaşı tarafından, demircilik sanatı ile hareketsizleştirilerek tuzığa düşürüldüğünü söyler. Başka birisi tanrılarının elçisi Hermes'e Ares'in yerinde, zincirlerle bağlanmış hâlde olmak isteyip istemeyeceğini sorar, aldığı cevap şöyledir: "Keşke onun yerinde, yüce Afrodit'in yanında olabilsem. Üç kat kalın zincirlerle, üç misli fazla bağlanmaya bile razıyım, üstelik siz seyirciler umurumda bile değilsiniz."

Kahkahalar yükselir ama Poseidon'un sesiyle ânında bölünür: "Çöz onları! Tazminatının garantisi benim."

Hephaistos itaat eder ve zincirleri gevşetir gevşetmez iki âşık dışarı çıkar, göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kaybolurlar. Güçlü savaş tanrısı Trakya'ya Afrodit ise Kıbrıs'a kaçar, burada ona o kadar çok taparlar ki içinde parfümlü bir sunağı olan bir tapınak ithaf ederler: Orada Üç Güzeller onu yıkar, yağlar ve sonra büyüleyici giysiler giydirirler.

Salondakiler, tutkunun öyküsünü kendilerini kaybetmiş bir şekilde dinliyorlar. Mutlu ve dünyanın yüklerinden kurtulmuş görünüyorlar. Daha sonra Alkinoos, misafire armağanlar sunmayı öneriyor: Onları kendisi ve adayı yöneten diğer on iki prens verecek. Her biri, bir gömlekle bir kaftan ve bir altın yetenek sunmak zorunda. Alkinoos altın kupasını da listeye ekliyor. Ayrıca Euryalos'u onlara katılmaya, az önceki kabalığı için konuktan özür dilemeye davet ediyor. Euryalos itaat ediyor ve yabancıya gümüş kabzalı tunç kılıcını sunuyor; kılıç kakmalarla dolu fildişi bir kılıfın içinde. Davranışından dolayı özür diliyor ve gelecek için barış ve iyilik diliyor.

Babam Alkinoos konuk için sıcak bir banyo hazırlanmasını emrediyor. Köleler onu yıkıyor, soylu vücudunu ve saçlarını temizliyorlar. Onların yerinde olmak isterdim. Kuruluyorlar ve vücuduna hoş masajlarla yağ serpiyorlar, bir gömlek ve kaftan giydiriyorlar. Yabancı diğerlerinin onu beklediği geniş tavanlı salonda ortaya çıktığında gerçekten de nektar ve ambrosia ile beslenen tanrılara benziyor. O kadar parıltılı ve güzel kokulu ki nefesimi kesiyor. O yanımdan geçerken bir omzumu açıyorum: “Yabancı, beni asla unutma, eve döndüğün zaman bile.”

“Hayatımı kurtaran birini nasıl unutabilirim?”

Bana cevabı bu.

Sadece bu.

Bakışları bana arzuyla dokunmuyor.

O yorgun gözlerinde sadece şükran okuyorum.

Ardından tahttaki yerine oturuyor. Daha sonra konukların tam ortasında oturan ozan Demodokos için nazik bir davranışta bulunuyor. Kavrulmuş domuzun sırtından iyi pişmiş ve yağlı bir parça et koparıyor ve ona uzatıyor çünkü şarkı söyleyenler –diye açıklıyor– hürmeti hak ederler. Demodokos bu hareketi takdir ediyor.

Yemek bittiğinde konuk, şarkıcıyı ἔπρος’un kurnazlıklarını anlatmaya davet ediyor ve o da Musa’nın nefesinden ilham alarak başlıyor: “Akhalar geri çekiliyormuş gibi davranır, kamplarını ateşe verir ve filolarını yakınlardaki Tenedos Adası’nın arkasına gizlemek için gemilerini denize iter. Bu arada en büyük savaşçılar ahşap yapının içinde barikat kurmuşlardır. Troyalılar, uzun bir tartışmadan sonra onu Akropolise sürüklemiştir. İçlerinde bu plana güvenmeyenler ve ahşabı zalim tunçla, hemen orada, sahilde parçalamak isteyenler vardır. Kimileri onu uçurumdan atmayı önerir, kimileri ise elini bile sürmek istemez. Ancak Troya’nın kaderi alevlere teslim olmaktır. Böylece bu manevra onun şehrin kapılarına getirilmesini sağlar.”

Ozan hâlâ şarkı söylüyor. Tıpkı, geceleri, birbiri ardına, Yunanlıların ἵππος'un içi boş karnından dışarı akması ve baykuş gözlü Athena eşliğinde yayılarak şehri yakması gibi. Herkes onu âdeta büyülenmiş gibi dinliyor ancak yabancı sadece dinlemekle kalmıyor, asker kocası savaşta ölen dul bir kadın gibi ağlıyor. Yanında oturan babam Alkinoos bunu fark ediyor ve şarkıcıyı durduruyor, annem Arete'nin ona daha önce sorduğu soruyu tekrarlıyor: "Yabancı, peki ama sen kimsin?"

Ani sessizlik her yere hâkim oluyor, Alkinoos üsteliyor: "Ailen kim? Nereden geliyorsun? Karada bir yerden mi, denizde bir yerden mi? Hangi bölgeleri ziyaret ettin ve oralarda kimlerle karşılaştın? Tanrılar neden sana bu kadar uygun gördü?"

Yabancı artık saklanacak yeri kalmadığını anlıyor. Boğazını temizliyor ve anlatmaya başlıyor. Kendisinden bahsederken sesinin tonundaki gururu hissediyorum, ne de olsa dâhiyane akıl oyunlarının şöhretinin ne zamandır göklere bile ulaştığını biliyor. Müzik yavaş yavaş kaybolurken itiraf geliyor: "Ben Odysseus, Laertesoglu, Dulikhion ve ormanlarla kaplı Zakynthos'un yakınında bulunan, dağlık İthake'nin kralı. Troya'da on yıl boyunca savaştım. Ve bir diğer on yıldır da beyhude topraklarıma ulaşmaya çalışıyorum. Beni önce Poseidon'un gönderdiği fırtınalar, sonra büyücü Kirke, ardından da beni sonsuza dek kocası olarak tutmak isteyen ilahi Kalypso alıkoydu."

Kalbim neredeyse yerinden fırlayacak.

Babamın ve misafirlerin ağzı şaşkınlıkla açık kalıyor.

Odysseus.

Bizzat o.

Çok yönlü.

Çok akıllı.

Hakkında birçok hikâye duyduğumuz İthake kralı.

Troya etrafında toplanan Akha savaşçılarının en kurnaz olanı, Odysseus, önümüzde duruyor, buna inanamıyorum. Nihayet kalbimin derinliklerinden sezgilerimin teyidini alıyorum: kavak ormanının bana kıyafetsiz ve biçare teslim ettiği bu kazazede, nehrin ağzında bulduğum bu sürgün, özel bir adam.

Peki o... Bir kızın delicesine âşık gözlerini fark edebilir mi?

Bir uğultu kopuyor. Babam yanına gidiyor, kimileri onu tebrik ediyor, birçokları etrafını sarıyor çünkü hikâyelerini merak ediyorlar. Ben izlemek için kenara çekiliyorum, annemin evin kadınlarıyla fısıldaştığını duyuyorum.

Odysseus, nihayet herkes sakinleştğinde ve lyranın sesi tekrar duyulurken anlatmaya başlıyor. Gözlerini, önündeki mangalın içinden yükselen iki başlı ateşe dikeyyor. Böylece hesaplanamayan tehlikelerle baltalanmış geri dönüşü, νόστος'un en başından üstünden geçiyor.

“Troya’yı alevler içinde bırakıp oradan ayrıldığımızda, rüzgâr gemimizi kuzeye, Trakya’ya, Kikonların ülkesine doğru itti. Orada başkent İsmaros’u yağmaladık, tıpkı orduların yaptığı gibi talan ettik; adamlarım ve ben yiyecekleri, malları ve kadınları eşit paylara böldük. Hemen sonra hızla gemilere dönmelerini istedim ama dediğimi yapmadılar! Aptallar beni dinlemediler. Yoldaşlarım çok fazla şarap içtiler, beyaz koyunları ve yuvarlak boynuzlu öküzleri katlettiler, sonuçları düşünmeden çılgınlar gibi kutlama yaptılar. Nihayet bitkin hâlde sahilde uyuyakaldıklarında, gökyüzünde hâlâ çığlıkları yankılanıyordu. Onlar horuldayarak uyuya dursunlar, intikam almaya hazırlanan İsmaros halkı, yakınlardaki Kikonlardan yardım istemişlerdi. Kısa sürede, bir alay yetenekli savaşçı, arabalarla ve yaya olarak

sessizce toplandı. Eos, ten rengi tüllerle belirlediğinde, aniden çalılıklardan ve kum tepelerinden, tunç mızraklarıyla bizi katletmeye kararlı bir şekilde ortaya çıktılar.”

Dikkat kesilmiş onu dinliyoruz, bu sırada bir hizmetçi ona dilini tatlandırması için bir kupayla şarap getiriyor. Ardından kahraman devam ediyor: “Bütün gün boyunca savaş sürdü, güneş olduğu sürece dayandık, sonra gücümüz bitti ve kadınları orada bırakarak korkaklar gibi kaçtık. Beni takip eden on iki gemiden altı ölü saydım; kuvvetli bacakları olan iyi askerler telef olmuştu. Böylece Zeus’un isteğiyle gökyüzündeki ve denizdeki kara bulutları kalınlaştıran ve gün ortasında karanlığın düşmesine neden olan ilk kasırga geldi. İki günden fazla bir süre dalgaların merhametinde kaldık ancak üçüncüsünün şafağında rotamızın çok ötesine sürüklendiğimizi anladık, onuncuda kendimizi bilinmeyen bir ülkede bulduk. Tek bildiğimiz buranın uzak, İthake’imizden çok uzak bir yer olduğuydu.”

Odysseus’un bana bir bakış attığını zannediyorum ama belki de sadece kendimi kandırıyorum çünkü amansız aşk denizinde yüzüyorum, her gece ona sarılmanın ve her sabah onu uyandırmanın ne kadar heyecan verici olacağını düşünüyorum. Arzularımı fark etmiyor ve tekrar tekrar ölümle düello yapanların kararlı sesiyle anlatmaya devam ediyor: “Uykuya bağımlı, garip insanlar olan Lotusliyenlerin ülkesine indik. Kim onların çiçeklerle beslenen bir halk olduğunu hayal edebilir ki? Ama biz durumdan habersiz, geçici olarak sahile yerleştik; sakın bir şekilde yemek yiyeceğimiz bir yere ve tulumları doldurmak için suya ihtiyacımız vardı. Bu topraklarda kimin yaşadığını öğrenmek için iki adam ve bir haberci gönderdim, Lotusliyenlerin arasına varınca tatlı lotus yemişinin tadına bakmaya davet edildiler. Hayatlarını unutkanlık nehrine atmaları sadece birkaç dakika sürdü. Onları aramaya gittiğimde artık birer insan değillerdi, âdeta

bir hayale dönüşmüşlerdi: νόστος, evleri, eşleri hiçbir şey umurlarında değildi, sadece orada kalmak ve gece gündüz aldatıcı yaprakların tadına varmak, tekrar tekrar yemek istiyorlardı. Ağlayarak da olsa onları oradan uzaklaştırmayı başardım ve güvenli bir şekilde gemiye bağladım. Can sıkıcı yakınmalarından bıktığımız için hızlıca yola çıktık.”

Salonumuzda kahramanların en sıradışı olanına ev sahipliği yapıyoruz ve merak ediyorum: Ya onun yakarışlarını dinlemeseydim? Muhtaç bir yabancıya yardım etmeyi reddetmek ne kadar da günah olurdu! Hiçbir sürgün sıradan bir insan değildir, kimse göz ardı edilmeyi hak etmez. Her göçebenin arkasında hepimizin dikkatle dinlemesi gereken, tüm önyargılarımızı bozabilecek hikâyeler vardır.

Kahraman, on iki gemisiyle insani ve ilahi yasalara meydan okuyan vahşi Kykloplar ülkesine nasıl yelken açtığını anlatmaya devam ediyor. Bu canavarlar Zeus’un iradesini umursamazlar, toprağı sürmezler ve tohum ekmezler. Ancak toprağın verimliliği sayesinde topladıkları arpa, buğday, üzüm ve birçok meyveyle yetinirler. Medeniyetin temellerini bilmezler, asla konseylerde toplanmazlar, yasalar oluşturmazlar, tepelerin üstünde, mağaralarda, komşularıyla anlaşmaya varmak için uğraşmadan yaşarlar. Adalarına ayak basmadan önce, İthaka ve filosu simsiyah gecede, yakınlardaki bir kumsala yaklaşır. Gemiler, karanlığın pençesinde, kalın sisle daralan kıyıya demirler. Yelkenleri indirirler ve nihayet uyumak için karaya çıkarlar.

“Şafak vakti, arkadaşlarım ve ben avlanmaya gittik. Kalkanlı Zeus’un kızları, nymphalar bize yardımcı oldular ve bizi kavisli yayların oklarıyla vuracağımız dağ keçilerine doğru yönlendirdiler: Öğle yemeğimiz cömertti. On iki geminin her birine dokuz keçi düştü, sadece on üçüncü, benim gemime on tane. Gün batımına kadar yemeğimizin tadını çıkardık, sakindik, denizin sesiyle ruhumuz okşanıyor,

şarap ile neşeleniyorduk. Keyfimizin uzun sürmeyeceğini biliyorduk. Ertesi gün gemimi Kyklopların adasına yönlendirdim.”

Denizden pek de uzak olmayan canavarın mağarası, defne ağacıyla kaplıdır ve bir tepenin üzerinde yer almaktadır: Laertesoglu ve keşif için seçtiği on iki yoldaş sahile iner. Bu maceradan vazgeçmek istemez; neler olacağını merak etmekte ve yiyecek aramaktadır.

Bir sepet yiyecek ve bir tulum dolu tatlı şarap alarak tepeye tırmanırlar. Odysseus artık korkmuyormuş gibi anlatıyor: “Polyphemos’un mağarasına vardık ama içeride kimse yoktu. Geceleri orada koyun ve keçilerin beslendiğini anladık çünkü bir tarafta çam ve meşe gövdelerinden yapılmış çitler vardı. Etrafa bakındık: Her şey devasa boyuttaydı, vay hâlimize! Orada muazzam boyutlu birinin uyuduğu açıktı. İlk izlenimim bunun zorba ve günahkâr bir adam olduğu yolundaydı ve ne yazık ki yanılmıyordum. Mağarada raflardan taşarcasına, yaşlarına göre dizilmiş kuzu ve oğlak peynirleri, ağzına kadar süt özü dolu kavanozlar, etrafta süt sağma kovaları vardı. Yoldaşlarım yağmalayabileceğimiz ne varsa alıp hemen kaçmamız için bana yalvardı ama onları dinlemedim, o vahşinin kim olduğunu görmek ve bir süre orada kalmak istiyordum. Bilmeliydim. Onu kendi gözlerimle görmeli, onunla kendi ağzımla konuşmalıyım. Yoldaşlarımı sakinleştirmek için ateş yaktım, tanrılara kadeh kaldırdık ve peynir yedik; ta ki o, gün bitmeden hemen önce sürüleriyle geri dönene dek. Kolunun altında getirdiği ağır odunları mağaranın içine attı, bir gümbürtü koptu; biz âdeta dilimizi yuttuk, dehşet içinde mağaranın derinliklerine kadar girdik ve taşlaşıp kaldık. Koçları ve tekeleri kenardaki çitlere kadar itekledi, sonra mağaranın ağzını o kadar büyük bir kaya ile kapattı ki dört tekerlekli, yirmi iki öküz arabası bile onu hareket ettiremezdi.”

Odysseus'un onu nasıl betimlediğine bakılırsa Kyklop, deneyimli bir hayvan yetiştiricisiydi ve o mağarada, hayatını hayvancılığa adanmış hâlde yaşıyordu. O devasa yaratığın meleyen koyun ve keçileri beslediğini, yavruları annelerinin memelerine yapıştırdığını, sütün yarısını sepetlere, yarısını da akşam yemeği için testilere döktüğünü hayal ettim.

Odysseus'un sesinin yankısında diğerleri gibi kayboluyorum: "Polyphemos ateşi yaktığı anda bizi fark etti, korkudan neredeyse bacaklarımız eridi.

"Siz kimsiniz, yabancılar? Nereden geliyorsunuz? Kumaş ya da baharat mı satıyorsunuz? Yoksa akıncı mısınız?"

"Ben öne çıktım, şanlı geçmişimden bahsetmekten onur duyarak konuştum: 'Biz yağmacı değiliz, Yunanlıyız ve on yıl boyunca savaştığımız Troya'dan eve dönüyoruz. Atreus'un oğlu Agamemnon'un, güzel Helen kardeşi Menelaos'a geri dönsün diye düzenlediği akına katıldık. Dönüş yolculuğu yorucu ve çok uzun. Buraya sana yalvarmaya geldik. Zeus tarafından korunan misafirlere uygun görüldüğü gibi bize bir armağan sunmanı rica ediyoruz.'

"Duvarları delen pis bir kahkaha patlattı: 'Yabancı, Zeus isminin beni korkutacağını sanıyorsan ya tam bir aptalsın ya da çok uzaklardan geliyorsun! Biz Kykloplar ne onu ne de diğer tanrıları umursarız. Söylesene bana, senin adın ne? Ve gemini nereye demirledin?'

"Samimi görünmek için çabalayan gözlerimle yalan söylemeden önce yutkundum: 'Benim adım Kimse ve gemimizi yeri sarsan Poseidon kayalara çarparak parçaladı.'

"Dev yaratık cevap vermeden vahşi bir açgözlülükle baktı. Sonra aniden bize doğru atıldı, zalim elleriyle iki yoldaşı aldı ve onları paçavra gibi tekrar tekrar yere çarptı; kafatasları parçalandı, beyinleri yerlere aktı. Her birinin iç organlarını çıkardı ve teker teker yedi, sonra cesetlerin geri kalanını gözü dönmüş bir aslan gibi bir çırpıda ağzına tıktı.

Saçlar, ince bağırsaklar, kemikler, kalın bağırsaklar dahil her şeyi yuttu, lokmalar arasında büyük yudumlarla süt içti. Biz bu arada olduğumuz yerde taş kesilmiş ağlıyorduk ve ellerimizi kaldırmış Zeus’a bize yardım etmesi için yalvarıyorduk. Ta ki canavar, dolu bir göbekte hayvanlar arasına uzanana ve yüksek bir horultuyla kendini uykuya bırakana kadar. İlk içgüdüm, uyluğum boyunca kınında tuttuğum kılıcı göğsüne saplayarak onu öldürmek oldu ama hemen bu düşünceden vazgeçtim. Zira onu öldürsem, ağır kayayı kapıdan kim kaldıracaktı?”

Tabi ya. Bu, zavallıcıkların orada açlıktan ölmeleri demekti. Ne kadar da akıllı Odysseus. Onun yerinde birçok erkek öfkeyle şaşkına dönerek kendini kör içgüdülerine teslim ederdi. Ama o öyle değildi, bu durumda bile ileri görüşlüydü. Hayranlıkla ona bakıyorum, tıpkı oradaki herkes gibi. Kupadan şarap içmek için her durakladığında, sessizce ona dua ediyoruz: “Konuşmaya devam et, Odysseus! Kulaklarımıza çaldığın bu müziği, ruhumuza sürdüğün bu balı bizden esirgeme!”

“Kyklop’un ertesi sabah yaptığı ilk şey, ateşi yakmak ve dişilerden süt sağlamak oldu. Sonra yavruları emzirdi. Her hareketini takip ediyor, bir yandan da kaçınılmaz kaderden korkuyorduk. O an insanlık dışı bir şeyler yapacağını hissettim ve öyle de oldu: Aniden mağaranın dibine çökmüş olan bizlere yöneldi, diğer iki arkadaşımızı yakaladı, vahşi bir şekilde parçalayarak yedi, üzerine kovadaki yeni sağılmış sütten bir miktar içti ve gök gürültüsü kadar gürültülü geçirdi. Mağaranın ağzına gitti, kayayı hareket ettirdi, gürbüz sürüleri dışarı sürdü ve büyük taşı tekrar yerleştirerek bizi içeriye kapadı.”

Ona yaklaşmak, elini tutmak ve şöyle söylemek istiyorum: “Neler atlattın, kahramanım, kaç endişe, kaç tehlike? Ama şimdi güvendesin!” Oysa o beni fark etmiyor,

ben onun için sadece bir kız çocuğuyum ve zihni başından geçenleri anlatmakla fazlasıyla meşgul: Mağarada, ilk günden itibaren bir zeytin ağacı fark emiştir, bir gemi gövdesi kadar büyük. İncelemek için ona yaklaşıp, pürüzlü yüzeyini parmak uçlarıyla okşar ve aklı anında çalışmaya başlar.

“Gövdesini iki kol boyu uzunluğunda kestim ve yoldaşlara düzleştirdim, sonra ucunu keskinleştirdim ve hâlâ yanan ateşte sertleştirdim. Hazır olduğunda, mağarada bolca yığılmış gübrenin altına sakladım. Yapmayı planlamakta olduğum şeyden korkan yoldaşlara, canavarı benimle vuracak kişiyi belirlemek için kura çekmelerini emrettim. Şansım yaver gitti; kurada çıkan yoldaşlar benim seçmek istediklerimle aynı, en yiğit olanlardı. Dinsiz canavar akşamüzeri döndü, tüylü, yağlı sürüleri inine soktu ve sabahki işlerini aynen tekrarladı: hayvanları sağdı, emzirdi, gruplara ayırdı. Bu arada kalbimiz çılgınca atıyor, bir sonraki öğününün kim olacağını merak ediyorduk.

“İçimizden ikisini daha yakaladı, önce parçalara ayırdı ve ardından diğer dördüne yaptığı gibi organlarını kopardı: Bu yoldaşlar onun akşam yemeği idi. Tüm cesaretimi topladım ve ona siyah şarap dolu bir testi sunarak yanına gittim: ‘Al bakalım, bizlere merhamet edeceğini, armağanlar sunarak evimize göndereceğini umarak gemilerimizden getirmiştin. İç de gemimizin şarabının ne kadar iyi olduğunu gör insan eti yiyen, sefil yaratık!’

“Alaycı gülümseyerek daha fazlasını istedi. Teşekkür etmek için bana özel bir armağan vereceğine söz verdi. Üç sefer koyu şarabı tazeledim, üç sefer de açgözlülükle tepesine dikti, sonra bana kocaman camı gözüyle sanki ruhumu kazıyormuş gibi baktı: ‘Dün adına Kimse mi demiştin? İyi, Kimse, seni en son yiyeceğim, böylece tüm arkadaşlarını yuttuğumu göreceksin, bu da benim sana hediye olacak, beğendin mi?’

“Ve ardından hepimizi titreten büyük bir kahkaha attı, çoktan sarhoştı. Sonra kendini sırtüstü yere bıraktı, uykuya daldı ve her şey bir anda sakinleşti. Arkadaşlarım ve ben ona gerçekten uyuduğundan emin olmak için bir süre tedirgince baktık. Canavar bir tarafına döndü; boğazından, geğirmeye benzer korkunç sesler çıkıyordu. Şahit olduğumuz şey ürkütücüydü, bir yandan uyurken, arada sırada şarapla karışık insan eti parçaları kusuyordu.

“Doğru zaman gelmişti.

“Bilenmiş çubuğu aldım, sivri ucunu közlerin içine soktum ve bir kez kor olunca, alev almadan hemen önce çıkardım. Dehşete düşmüş arkadaşlarıma döndüm ve onlara cesaret verdim. Şimdi korkmanın zamanı değildi.

“Kalbimiz ağzımızda, sessizce Polyphemos’a yaklaştık. Canavar hâlâ yerde yatıyordu, horluyordu ve iğrenç bir şekilde geviş getiriyordu. Birbirimizin gözlerinin içine baktık ve nihayet ben başımla işaret verdim. Bu saniyelik bir andı: Yoldaşlar yanan çubuğu gözünün içine soktular, ben yukarıdan bastırdım, çevirdim ve içine doğru iyice ittim. Her şey şimşek hızıyla oldu, yanan çubuğun ucu kirpiklerini ve kaşlarını yaktı, gözbebeği cızırdadı.

“Canavarın çığlığı mağarada yankılanırken kaçtık, duvarlara yapıştık.

“Çubuğu gözünden çıkardığında çok fazla kan fışkırdı.

“Oraya buraya dönüyor, durmadan çığlık atıyor, göz yuvasından vıcık vıcık kan damlıyordu. Yakınlardaki rüzgârlı tepelerde yaşayan Kyklops kardeşlerine bağırarak birinin onu öldürmek istediğini haber verdi. Diğerleri mağaranın kapısına geldiklerinde ona dışarıdan, neden gecenin bir yarısı deli gibi kükrediğini, onu kimin öldürmeye çalıştığını sordular. Cevap verdi: ‘Kimse beni öldürüyor!’

“O zaman kimsenin ona zarar vermediğini düşündüler, sadece Zeus’un onu huzur içinde bırakması için dua etmesini

ve babası Poseidon'u çağırmasını tavsiye ettiler. Canavar çıkışı engelleyen taşı kaldırdı ama kimse yoktu. Yıldızlı gecede onu yalnız bırakıp çoktan gitmişlerdi. Böylesine akıllıca bir isim bulduğum için mutluydum.”

Topraklarımıza ayak basan yabancı, benim dönemimim tanıdığı en yönlü kahramandı. Konuşmasını ve yorgunluk kollarını gevşetirken hareketlerini izliyorum. Çok sayıda düşmanı yok eden, çok sayıda kadının kalçalarını sıkan güçlü kollar. Karısı olmak için sahip olduğum her şeyi verirdim. Ama o bunu bilmiyor. Bilmiyor ve bu yüzden tüm gözler üzerinde, Polyphemos'tan nasıl kaçtığını anlatmaya devam ediyor.

“Eos, pembeler yağdırarak yükseldiğinde Kyklop mağaranın ağzındaki büyük kayayı kaldırdı ve parlak güneş ışınları içeri nüfuz etti. Dışarı çıkmamızı engellemek için girişte dursa da ben kaçış hazırlıklarını çoktan planlamıştım. Kaçmadığımızdan emin olmak için tüm hayvanların sırtlarını titizlikle kontrol ederken ben her grubun ortasındaki hayvanın karnına bir yoldaşı yerleştirerek üç koçu birbirine bağladım. Böylece Kyklos hayvanların yanına ya da sırtına dokunsa da bizi fark etmeyecekti. Hayvanlar birbiri ardına dışarı fırladı. Kendimi de en son çıkan büyük, kıllı bir koça bağladım. Polyphemos şaşırdı çünkü bu büyük koç her zaman ilk çıkan olurdu. Onu okşadı ve bizleri aramak için yerlere dokundu. Beni yakalamayı, kayalara acımasızca vurmayı, beynimi ezip yavaşça tadımı çıkarmayı ne çok isterdi. Ama planladığı gibi olmadı. Yeteri kadar uzaklaştıktan sonra kendimi koçtan ayırdım ve yoldaşlarımı iplerden kurtardım. Nihayet özgür kaldığımız için sevinçli fakat sonsuza dek kaybettiğimiz dostlarımız için gönülden üzgündük. Nihayet tombul koyunları gemilere yükledik ve kaçmaya başladık. Yoldaşlar sıra sıra oturdu ve birilerinin bizi kovalayacağı korkusuyla son hız kürek çekmeye başladılar.

“Gemi kıyıdan yeterince uzakta ama hâlâ Polyphemos’un beni duyacağı mesafedeyken şöyle bağırdım: ‘Acımasız, alçak Kyklop! Bu cezayı hak ettin, seni sefil! Misafirleri kutsal sayan Zeus’a saygı göstermedin çünkü sen üşşüç,* kibir ve zorbalıkla lekelenmişsin.’

“Bunları duyunca alay konusu olmaktan öfkelenerek bir dağın tepesini söküp sırttan aşağı yuvarladı. Devasa kaya bizden çok da uzakta olmayan bir mesafeye kadar ulaştı ve nihayet denizin dibine battı. Eğer gemimize çarpsaydı, turkuaz pruvamızı yok ederdi ancak neyse ki kurtulduk. Bir dalga bizi o lanetli canavara doğru geri itse de ben kıyıyı çok uzun bir kütükle iterek, yoldaşlarımla tehlikeden kaçmak için hızla kürek çekmelerini salık verdim. Nihayet tekrar denizin ortasındaiken arkadaşlarım beni caydırma-ya çalışsalar da Kyklop’a bağırmaya devam ettim; diğerleri onun öfkesinden ve bize bir daha kaya atmasından korkuyorlardı. Ama onları dinlemedim ve boğazımdaki kalan tüm nefesle bağırdım: ‘Seni kimin kör ettiğini gerçekten bilmek istiyor musun? Ben Odysseus’um, İthake’nin kralı, Laertes’in oğlu! Ben Odysseus’um, şehirlerin fatihyim, denizlerde yelken açan en zeki kralım!’

“Sesi değişti ve ellerini dağınık saçlarının arasından geçirerek, inleyerek cevap verdi: ‘Odysseus? Demek... Sen... Kehaneti yerine getirmek için buraya geldin! Bir falcı beni uzun zaman önce uyarmıştı. Bunun olacağını biliyordum ama ben yakışıklı, uzun boylu ve cesur bir adam bekliyordum, seni değil. Beni şarapla kandırdıktan sonra tek gözümü haince kör ettin, seni sefil! Lanet olsun! Babamı çağıracağım, o yeri sarsan Poseidon. Ondan bana gözümü geri vermesini ve sana gece gündüz zulmetmesini isteyeceğim!’

“‘Babalarının kudreti bile artık gözünü geri getiremez ama sen yine de dua et!’

* Hybris, Yunancada küstahlık anlamına gelir. (e.n.)

“Bunun üzerine yine bir dağ parçasını kaldırıp denize attı ama bu sefer dalga bizi filonun geri kalanının beklediği diğer adaya itti. Yanlarına ulaştığımızda yoldaşlar yüzümüzdeki çaresizliği fark ettiler, kayıp olanları saydılar ve ne olduğunu açıkladığımızda neredeyse bize inanmadılar. Yanımızdaki sürüleri gördüklerinde canlandılar. Tanrılara kadeh kaldırdığımız bir ziyafet akşamı oldu, sahilde oturarak et yedik ve tatlı şarap içtik. Oracıkta, nihayet biraz da olsa huzurlu bir yerde uyuduk ve korkunun elle tutulmayan rüya dalgalarında çözülmesine izin verdik.”

Bu macera ne kadar dehşet verici! Sonuna geldiğinde hepimiz rahatlamış hissediyoruz. Daha sonra İthake kralı bize rüzgârların efendisi Aiolos’u anlatıyor. Kayalık bir sahilde yükselen, tunç duvarlarla çevrili, yüzen Aiolia Adası’nda yaşar. Aiolos’un on iki çocuğu vardır, altısı erkek, altısı kız, hepsi de birbirleriyle evli; ebeveynleri ile aynı evde yaşarlar, avluyu dumanla doldurarak yağlı, kavrulmuş etler yerler, ziyafet çekerler. Odysseus ve adamları, İlion yenilgisinden ve Akhalıların işkenceli dönüş yolculuğundan bahsetmeleri karşılığında bir ay boyunca orada ağırlandılar. Ayrılık zamanı geldiğinde Aiolos ona mürettebat ve öküz derisinden bir tulum verir: “Aiolos, tulumun içine tıslaması hâlâ duyulabilen rüzgârların aceleciliğini hapsedmişti. Deri tulumu gümüş bir iple gemiye bağladı, tek bir nefes çıkmaması için ağzını iyice sıktı. Sonra Zephyros yelkenlere, gemileri denize iten bir nefes verdi. Dokuz gün dokuz gece yelken açtık ve ben bu sırada tulumla sürekli göz kulak oldum, arkadaşlarıma güvenmiyordum. Onuncu günde nihayet doğduğumuz topraklar ufukta göründü. Oraya ulaşmak için birkaç saatimiz kalmıştı ve ben âdeta mutluluk sarhoşuydum ancak yorgunluktan bitap düştüm ve uykuya dalma gafletinde bulundum. Bulunmaz olaydım! Aiolos’un armağanının

altın ve gümüş dolu olduğuna inanan aşağılık yoldaşlarım, ben uyurken onu açmışlar.”

Şu âna kadar hiçbir erkekle bir hayat kurmak istemedim. Birçok Phaiaklıyı hor gördüm, bu yüzden beni seçici bir prenses olmakla suçluyorlar. Ve sonra bu tanrı gibi yakışıklı, olgun, bilge, kimsenin olmadığı kadar zeki kahraman geldi ve kalbimi fethetti. İlk andan itibaren ona teslim oldum, üstelik onu bir zavallı gibi çıplak, tuza bulanmış ve çektiği eziyetler yüzünden yorgun olarak görmüş olma- ma rağmen. Hayatta bir kez karşılaşılacak adamlardan biri olduğunu en baştan beri biliyordum. Ve şimdi sözlerinin rüzgârıyla hırpalanmış hissedenden benim.

“Açmalarıyla birlikte kasvetli rüzgârlar patladı: durdurulamaz, kontrolsüz. Bu bir kasırgaydı ve denizi birbirine kattı, birçok yoldaşı suya sürükledi ve gemileri savurdu. Bir an için ölme isteğiyle kendimi denize atmayı düşündüm. Ama dayandım ve kendimi geminin korunaklı bir yerine hapsettim, bu şiddetli rüzgârın dinmesini bekledim. Fırtınalar bizi geriye, çok geriye, Aiolia Adası’na kadar savurdu. Bu arada kurtulanlar ağlıyordu. Karaya çıktık ve biraz su bulduk, ferahladık. Haberciyle ve bir refakatçiyle birlikte Aiolos’un evine gittim ve ailesiyle beraber ziyafet çektiğini gördüm. Ona olanları anlattım ve bana tekrar yardım etmesi için yalvardım. Önce buz gibi bir sessizlik esti, ardından beni kovaladı: ‘Derhal git buradan! Tanrıların nefret ettiği bir adama ikinci kez yardım etmeyeceğim!’”

Odysseus herhangi bir yorgunluk belirtisi göstermeden anlatmaya devam ediyor, sanki anlattıkları ona güç veriyor. Telepylos’un sarp kalesinin yakınında yaşayan Laistrygonlardan bahsetmeye başlıyor. Burası sürülerle dolu topraklar. Burada koyun yetiştiriciliği faaliyeti asla durmaz, işi

biten çoban nöbeti başka bir çobana devreder ve uyumadan çalışan çobanlar iki katı para alırlar: biri sakın öküzleri otlattıkları için, diğeri gümüş koyunları korudukları için.

“Yoldaşlar, sükûnetin hüküm sürdüğü dar limanda gemileri demirledi; sadece ben kara gemiyi geride, denizde tuttum ve bir kayaya bağladım. Bölgeyi keşfetmeye gittim; tarlaların sürüldüğüne veya herhangi bir zanaatın yapıldığına dair hiç iz yoktu, sadece bir duman yükseliyordu. Bu yüzden nereye geldiğimizi öğrenmek için iki adam ve bir haberci seçtim. Yolda genç bir kıza çarptılar: Ayı Çeşmesi’nden su almaya gelen, Kral Laistrygon’nın kızı Antiphatēs. Adamlarım ona bu toprakların efendisinin nerede olduğunu sordu ve o da kralın sarayını gösterdi. Eve dikkatle yaklaştılar, içeride korkunç, dağ gibi uzun boylu karısını buldular. Aniden kocası da göründü, o da devasaydı ve yoldaşlarımdan birini ânında yakalayıp yuttu. Bu arada kalan iki yoldaş gemilere kaçtı. Fakat yüksek sesle birbirlerini uyaran diğer Laistrygonlar, biz yabancılara doğru koşmaya başladı; bu kocaman yaratıkların korkusundan dizlerimizin bağı çözüldü. Adamların adımlarından biri bizim yirmi adımımıza karşılık geliyordu. Aceleyle o lanetli limandan çıkarken –dardı, geçitte çok fazla gemi toplanamazdı– bize hakaretler yağdırarak kayalar fırlattılar. Birçok kaya gemilerimize isabet etti, etrafta kırılan tahtaların ve ölen adamlarımın kederli sesi yankılanıyordu. Gemime bindim ve demirlemek için kayaya bağladığım halatı kestim.”

Kendimi dizginlemeliyim ama gözlerimi ondan alamıyorum. Aramızdan kimse gözlerini ondan alamıyor. Büyüleyici Odysseus, bir sonraki macerada bizi nereye götüreceksin?

Bizi Aiaie Adası’na götürüyor, güzel bukleli Kirke’nin krallığına. Görkemli, büyüleyici, ikna edici sesli tanrıça, tehlikeli Aietes’in kız kardeşi: Güneş tanrısı Helios ve Per-

seis'ten olma. Perseis, Okeanos kızlarından biri, yani suların ve denizlerin tanrıçaları Thetis ve Okeanos'un kızı.

“Gemiye güvenli bir limana çektik, karaya çıktık ve birbir zorluk ve sıkıntı içinde iki gün iki gece orada kaldık. Çok açtık. Üçüncü gün, bir mızrak ve sivri bir kılıçla donanmış hâlde keşfe çıktım. Sarp bir tepeye tırmandım ve etrafa bakarak yaşam belirtileri aradım: Ormanın ötesine gizlenmiş geniş bir açıklıktan duman yükseliyordu. Böylece geri döndüm ve keşfetmek için birkaç yoldaş göndermeye karar verdim. Yolda, bir tanrı belki de bana acıdı ve yoluma susamış bir geyik çıkardı. Hayvan nehre yönelmişti, kuvvetli güneş yüzünden acı çekiyordu. Açlık gücümü azaltmadı, tunç çubuk havada titredi ve omurgasına saplandı. Hayvan inledi ve ruhu uçarken yere düştü. Avıma koştum, çubuğu sırtından çıkardım, bacaklarını bağlamak için filizlerden ve bitki dallarından uzun bir ip yaptım, omzuma yükledim. Arkadaşlarım mutluydu, cömert bir akşam yemeği hazırladılar, gün bitimine kadar ziyafet çektik. Kavrulmuş etler ve tatlı şarap eşliğinde deniz kıyısında uyuyakaldık.

“Ertesi gün, durumumuzun umutsuz olduğunu açıkladım, günün nereden doğduğunu veya nereden battığını bilmiyorduk ama alçak, keşfedilebilir bir adadaydık ve ben duman görmüştüm; belki işimize yarar bir şeyler bulabilirdik, keşfe çıkmak zorundaydık. İnsan yiyen büyük Kykloplar, ardından Laistrygonlar ülkesinde yaşadığımız korkuyu hatırlayarak endişelendiler. Kötücül bir ülkede dualarının reddedilmesi veya saldırıya uğramak ne berbat bir deneyim!

“Yoldaşlarım üzgünlerdi, korkmuşlardı, ağlıyorlardı. Onları iyi silahlandıklarından emin olarak her biri, bir lideri olan iki bölüğe ayırdım: liderlerden biri bendim, diğeri cesur Eurylokhos. Önce kimin gideceğine kura çekerek karar verdik, kurada Eurylokhos çıktı. Başı öne eğik, ardında yirmi iki hoşnutsuz ve ağlayan yoldaşla yola çıktı. Biz

kalbimiz acıyla şişmiş, onların çalılıklarda yok olmalarını izledik.”

Kahraman, bir kez daha, en kutsal saygı kurallarına riayet etmeyen, üşüğe ile lekelenmiş, farklı olanlardan nefret eden, tanrılardan korkmayan, misafir sevmez, kötü insanların yaşadığı bir kara parçasına inmemiş olmayı umuyordu.

Kirke'nin yaşadığı vadiyi anlatıyor: Yoldaşlarının az sonra varmak üzere olduğu kurt ini. Büyücü kadın, kare taşlardan inşa edilmiş konağında, vahşi hayvanlar tarafından korunan bir bölgede yaşar, bunlar sihirle büyülediği kurtlar ve aslanlardır. Odysseus'un arkadaşları nihayet hedefe vardıklarında saldırıya uğramazlar. Tam tersi, vahşi hayvanlar ve büyük kedigiller kuyruklarını sallayarak onları karşılamaya giderler.

“Böylece güzel kıvrıcık saçlı tanrıçanın konağına ulaştılar. Bu sırada kadın şarkı söylüyor, sesi melodik bir şekilde dışarıya taşıyordu. Yoldaşlar ihtiyatla yaklaştı ve aralarından benim için çok kıymeti olan, cesur lider Polytes, Kirke'nin usta parmaklarıyla ışıklı, büyük bir tezgâhta mekik dokuduğunu görerek onunla konuştu.”

Minotor'un annesi olan Pasiphae'nin kız kardeşi, yün eğiren, şarkı söyleyen ve entrikalar ören, büyüleyici tanrıçanın hikâyesi, kahramanı gördüğüm ilk andan itibaren kalbimde oluşan duygunun karşısında çözünüyor.

Gelecek hayallerinde kaybolmuş, onu tahtta otururken düşlüyorum. Ayaklarımızın altında oynayan çocuklar... Sonra gerçek beni kolumdan tutup sarsıyor, kulağıma sessizce aptal olduğumu bağılıyor: Onun bir karısı var. Neredeyse yirmi yıldır onu bekliyor!

Odysseus bize yoldaşlarının nasıl baştan çıkarıldıklarını anlatıyor. Sevimli görünen sahtekâr Kirke, onları birer birer, parıldayan kapılarının ötesine alır. Ona güvenmeyen Eurylokhos hariç. O endişeyle koşarak gemilere geri döner.

Bu arada, hain kadın diğerlerini ininde karşılar ve misafirperverlik kandırmacasıyla onlara lezzetli yiyecekler sunar: peynir, bala batırılmış arpa unu ve boğazlarından aşağıya Pramnos şarabı.

Ancak zavallılar, kadının, yiyeceklere ölümcül iksirler kattığını bilmezler. Olacaklardan bihaber, açgözlülükle yer içerler ve kadın aniden onlara bir çubukla dokunduğunda, uzak İthake'yi unuturlar, böylece dönüşüm başlar. Birbiri ardına domuzlara benzerler. Dört ayaklı, kıllarla kaplı, hıçkırmayla homurdanma arası sesler çıkaran. Onları bir çitin içine kilitler; meşe palamudu, kayın kozalağı ve kızılıcık yemişi atar.

Bu arada Eurylokhos gemilere varmıştır ve o kadar şaşkındır ki hiçbir şey anlatamaz. Odysseus ve diğerleri, az da olsa tüm bildiklerini anlatması için sabırları tükenene kadar ısrar ederler. O, eve girmeden kaçmış ama arkadaşlarının dışarı çıktığını görmemiştir, katledildiklerinden korkmaktadır.

Ses.

Laertesoglu'nun sesi... Sadece benim olsun istiyorum.

İsmimi bana sahip olmak istiyormuş gibi fısıldamasını istiyorum. Sadece benim kulağıma yumuşakça üflemesini.

Ancak bu mümkün değil.

Laertesoglu'nun sesi âdeta bir iksir olduğundan, bizi atalarımızdan miras kalan içgüdülerimizle barıştırıyor. Bize hayatta olduğumuzu, kalbimizin attığını, bir şeyi elde etmek için savaşmamız gerektiğini, bir avlu gölgesinde rüyasız, hayal olarak kalmanın bizi taşa döndüreceğini hatırlatıyor. O her zaman ne yapacağını biliyor: "Hemen gümüş çivili tunç kılıcı sırtıma yükledim, yayı omzuma astım. Eurylokhos dehşete düştü, dizlerime yapıştı, onu oraya geri götürmemem için yalvardı. Böylece hiç tereddüt etmeden, tek başıma yola çıktım, esrarı keşfetmeye kararlı bir şekilde

kutsal vadileri geçtim. Henüz Kirke'nin evlerine varmamıştım ki bana doğru yaklaşan, tanrı kadar güzel bir çocuk gördüm. O Hermes Argeiphontes'ti ve bana nazik sözler söyleyerek elimi sıktı. Hatta aramızda akrabalık bağı olduğunu ima etti. Beni dikkatli olmam ve büyücüye güvenmem konusunda uyardı. Domuzlara dönüşen ve şu anda kilit altında tutulan arkadaşlarıma neler olduğunu açıkladı. Çok değerli müttefikim Hermes, bana insan sesli hilekâr tanrıçanın büyüsünü etkisiz hâle getirecek bir ilaç verdi, nasıl davranmam gerektiğini tüm ayrıntılarıyla anlattı. Bu büyülü bir bitkiydi ve onu sadece tanrıların koparmasına izin veriliyordu. Onu yerden yoldu ve bana sırlarını gösterdi: kökü siyah, çiçeği süt renginde. Adını asla unutmayacağım: *moly*."

Kirke'nin sevecen şarkısının akşam karanlığında yayıldığı duyar gibi oluyorum, Odysseus'un yanında yaşama hayali kalbimi parçalıyor. Her kadının mutlu olmak için yüz yolu olduğunu düşünüyorum ya da aksine mutsuz olmak için. Bu durumda üç olasılık var: mutsuzluğunu dünyaya duyurmak, birkaç yakın arkadaşınla paylaşmak veya kimseye açıklamamak. Hangi seçeneği seçeceğimi bilmiyorum, geleceğin kraliçesinin ruhunun uçurumlarını maskeleymesi daha iyi olsa bile.

Kalbim kanıyor, emin olduğum bir şey var ve bu ruhumu sıkıyor; o gidecek, hissediyorum ve ben tek aşk hayalimi sonsuza dek bir yumruğuma kapatacağım. Elim tutmak isteyen her erkeğin elinde, kulaklarıma fısıldayacak her erkeğin sesinde onun, masallar anlatan sakın sesini ve cesaretin başkalarına da aşılmadıkça bir anlam ifade etmediğini bilen birinin farkındalığının arayacağım

Kirke

İşte, aptallar.

Erkekler.

Hayvanlar.

Domuzlar.

Çok fark var mı?

Buraya yolculuktan ve kötü hava koşullarından bitap düşmüş hâlde vardılar, her erkeğin kovaladığı şeyleri arayarak. Yemek. Barınak. Onlarla ilgilenecek bir kadın. Annele-
rinin izdüşümü. Erkekler, ne kadar da sıkıcı!

Başınız dertte, savaşçı olmakla övünen denizcilerim, diye düşündüm onları beslerken. Bu küçük seferin lideri, şu pek kibar Polites, bir de ona şimdi bakın: Domuzların en şişmanı.

Memnuniyetle izliyorum, yan tarafına ince çubukla yavaşça dokunuyorum.

Onları hayvana dönüştürmek çok kolay oldu. Bir iksir. Onların oburluğu. Basit zihinler. Çubuğum sadece son dokunuştur.

Başka bir adamın daha yaklaştığını duyuyorum, yoksa geç kalan biri mi? Örererek toplanmış güzel buklelerimi geriye, omuzlarıma atıyorum ve kapıya koşuyorum. Parlak kapıları açıyorum; önümde duran şey ilk defa beklentilerimin çok üzerinde.

Hemen onun diğerlerinden farklı bir adam olduğunu anlıyorum.

İçinde tükenmiş ama aynı zamanda bozulmamış bir şey var. Sadece tanrıların, titanların ya da asırlık insanların sahip oldukları çok derin bir şey. Ama o ne bir tanrı ne de yaşlı bir adam.

Beni dikkatli gözlerle inceliyor, teni kahverengileşmiş, üzerinde hâlâ denizin kokusu ve yıpranmış ellerinde bir miktar tuz var. Kuvvetli omuzlarına hayranlıkla bakıyorum, içeri girmesi için davet ederken onu dört ayak üzerinde, son gelenlerin yanına katacağım bir hayvan olarak hayal ediyorum; bu ne kadar şanlı bir zafer olurdu. Gümüş zimbalarla süslenmiş tahta oturtuyorum, ayaklarını dinlendirmesi için önüne tabure koyuyorum.

Her zamanki hareketlerimi tekrarlıyorum: zehirli iksiri hazırlıyorum ve son damlasına kadar kurbanıma içiriyorum. Bir şeyler yemesini teklif ediyorum. Sonra ona çubukla vurup gitmesini ve avluda uzanmasını emrediyorum. Burada hükmedenin kim olduğunu anlamalı.

Fakat garip bir şeyler oluyor: Sihrim işe yaramıyor.

Bu nasıl mümkün olabilir? Kocaman gözlerle ona bakıyorum.

“Sen kimsin gezgin? Nereden geliyorsun? Soyun sopun nedir? Aldatmacaların kendisinden daha zeki bir zihnin yoksa iksirlerime nasıl direnebilirsin?

Bana kızgın bir şekilde bakıyor ve aniden her şeyi anlıyorum.

Sanki onu hep tanıyormuşum gibi.

Çünkü bir süre önce uyarılmıştım. Bana Troya'nın kahramanının geleceğini önceden haber veren Hermes Argeiphontes'in kehanetini hatırlıyorum. Hermes, şu rezil! Onu koruması altına almış olmalı, bahse girerim ona beyaz çiçekten *moly* vermiştir.

Ziyaretçi kılıcını uyluğu boyunca yerleştirdiği kınından çekiyor ve beni öldürmek istermiş gibi fırlatıyor ama ben zekiyim, erkeklerin bizi itaatkâr görmeyi sevdiğini biliyorum. Bu yüzden ondan korkmuş gibi davranıyorum, ağlıyorum ve ona tatlı sözlerle iltifat ederek çöküp dizlerine kapanıyorum: "Sen çok yönlü Odysseus'sun, biliyorum! Bana kızma, sana hoşuna gidecek çok şey verebilirim. Haydi, kılıcını geri koy ve yatağa uzanalım, böylece bedenlerimiz birbirini daha iyi tanısin ve birbirlerine güvenmeyi öğrensın."

Beni inceliyor, marifetlerimden rahatsız olduğu belli. Bu erkekler ne kadar da endişeliler. Her zaman bir şeyler kaybetmekten korkuyorlar.

"Kirke, önce adamlarımı domuza çeviriyorsun, sonra beni tuzağa düşürmeye çalışıyorsun. Ve şimdi de yatağında sevişmemi, kendimi çıplak ve çaresiz bırakmamı mı istiyorsun? Bana karşı başka aldatıcı planların olmadığından nasıl emin olabilirim?"

"Seni temin ederim, Odysseus. Sana hiçbir şey yapmayacağım."

"O zaman bana yemin et."

Onun ihtiyatlı ve muhteşem zihnine gülümseyerek büyük bir yemin ediyorum.

Dört hizmetçimin çalıştığı salonları terk ederek odama çıkıyoruz. Onlar ormanların, pınarların ve denize akan nehirlerin kızları; aralarından biri tahtları erguvan halılarla kaplıyor ve altına yumuşak yastıklar yerleştiriyor. Diğer tahtların önüne altın sepetlerle gümüş masalar koyuyor,

üçüncüsü altın kupaların içini küplerden döktüğü şarapla dolduruyor, sonuncusu ise büyük bir üç ayağın içinde su ısıtıyor.

Odysseus'u küvete girmeye davet ediyorum ve hizmetçime ılık su getirmesini emrediyorum. Suyu hafifçe kafasına ve omuzlarına dökerek yorgunluğunu atmasına yardım ediyorum. Ellerimi uzuvlarının üzerine gezdirirken arada sırada gözlerini kapatarak rahatlıyor, bense onu yeme dürtüsünden vazgeçen bir panter gibi hayranlıkla izliyorum.

Erkeklerin büyük kısmı değersiz ya da az değerlidir. Bir de değerli erkekler vardır, bunların sayısı çok azdır. Odysseus çok çekici bir savaşçı biliyorum, ölümlü olsun ya da olmasın, kollarında kendini kaybetmiş tüm kadınlar bunu biliyor. Ama onun içinde, çekiciliğinin ve sağlam bedeninin, tehlikeli tuzakları savuşturduğu kahramanlığının ve sabrının ötesinde bir şey var. Felaket dalgalarının üzerinden geçmeyi ve çiğnenmiş tozu kendine hazine etmeyi bilen bir aklı var. Kaderin işaretlerini anlıyor, olasılıkları okuyor, insan ruhunun tepkilerini nasıl engelleyeceğini iyi biliyor. Zamana karşı hesap yapabiliyor, yeniden yaratabiliyor, olasılıkları eleyebiliyor. Ayrıca gerektiğinde, en derin insan özünü ortaya çıkararak ruhunu serbest bırakmayı da biliyor. Bu yeteneklerin hiçbiri iyi bir gözlemciden kaçmaz: İthake kralının gözlerine bakıldığında tüm bunlar görünüyor.

Onu muhteşem bir harmani ve gömlek giydiriyorum—erkekler kadınların elleri tarafından şımartılmayı severler, ben de onu tatmin ediyorum— Onu gümüş zimbalarla bezeli bir tahtın üzerine oturtuyorum, ayaklarının altına bir tabure koyuyorum. Hizmetçiler yemek için yanımıza bir masa yerleştiriyor; kâhya zengin yiyecekler bırakıyor ancak kahraman orali olmuyor.

“Odysseus, neden yemeğe ya da tatlı şarabıma el sürmüyorsun? Hâlâ aldatmacalarımın mı korkuyorsun? Oysaki

sana büyük bir yemin ettim, biliyorsun; istesem bile zarar veremem. Ki bunu istemiyorum, daha yeni anlaşma yaptık, değil mi?”

“Kirke, böyle ağırlanmaya layık hangi adam, dışarıda, bir çitin içinde kapalı olan arkadaşlarının domuza dönüşüğünü bilerek mesut bir şekilde bu muamelenin tadını çıkarabilir? Gerçekten yememi ve artık üzülmememi istiyorsan onları serbest bırak ve buraya getir.”

İstedğini yapmak üzere arkamı döndüğümde gizemli gülüşümü fark edip etmediğini, büyüü geri almak için çubuğu elime aldığım da her şeye rağmen ona bir türlü sinirlenemediğimi anlayıp anlamadığını düşünüyorum. Ağılın kapısını açtığımda dokuz yaşındaki domuzlar gibi yusyuvarlak bekleyen arkadaşlarını görüyorum.

Odysseus peşimden geliyor. Ne de olsa yeni bir kandırmaca acısına katlanmak için çok fazla şey yaşamış. Birçok dalgayla savrulmuş, defalarca kez dibe batmış, kötücül sahillerden kovulmuş. O sadece bir sürgün. Topraksız ve saraysız kalan her hükümdar, krallığının dışına ayak bastığında bir zavallı olabilir.

Ancak Odysseus, yaratıcı zihnine rağmen onu nelerin beklediğini henüz bilmiyor çünkü geleceği görme yetisi yok. Örneğin insana dönmesi için sopaladığım yoldaşları, onları kurtardığına inanıyor. Onları evlerine, eşlerine ve çocuklarına götürmeyi planlıyor. Oysa bir yıldan kısa bir süre içinde hepsini kaybedeceğini bilmiyor. Pek çok sıkıntı ve eziyet çektikten sonra zift renkli denizin derinliklerine sıkışmış hâlde bir gemi enkazında öleceklerini bilmiyor.

Ama şimdi buradalar, tekrar insana dönen domuzlar. Onları eskisine göre daha da güzel kılıyorum, Odysseus bile fark ediyor, kıllarının birden nasıl döküldüğünü görünce şaşırıyor.

Nihayet tekrar kolları, bacakları ve uzun sakalları var ve dümencilerini gördükleri için ineğin etrafındaki buzağılar

gibi inliyorlar. Hızla gemiye gidip onu karaya çekmek, denize bakan mağaralara hazineleri, araç gereçlerini yığmak istiyorlar; krallarına onları götürmesi için yalvarıyorlar.

Onların isteklerini dinliyor ama benle kalmaya karar veriyor, zira beslenmenin ve dinlenmenin vücudu ne kadar canlandırabileceğini iyi biliyor, bu vaatlerle yoldaşlarını da ikna ediyor.

Arkadaşlarıyla birlikte yürürken onu bakışlarımla takip ediyorum, ta ki konağıma doğru giden yoğun çalılıkta kaybolana kadar. Bu arada bacağıma sürünen kurnaz bir aslanı okşuyorum. Hayvan bir zamanlar başka türlü görünüyordu.

Çok yönlü Odysseus o kadar akıllı ki benim gibi kadınların azla yetinmeyeceğini hemen anlıyor: ya düşman oluruz ya müttefik. Başta onun düşmanı olmaya çalışıyorum. Bu karaya inen erkekler önce tuzığa düşürülür, sonra aşağılanır; onları hayvana dönüştürmek çok az zamanımı alır. Beni ezmelerini önlemenin tek yolu budur. Eğer büyü marifetimi kullanmazsam bundan faydalanırlar. Doğudan batıya her bölgede, ıssız coğrafyalarda, verimli topraklarda, dağ kasabalarında veya denizle yıkanan adalarda olduğu gibi: Bizim çağımızda kadın sadece üremek, kendini ailesine adamak veya erkeklerin zevklerini tatmin etmek için vardır.

Bu rolleri kabul etmeyen benim için bu esaretten kaçmanın tek yolu, bana yaklaşan herkesi yakalamak ve zararsız hâle getirmektir. Bu nedenle elimde olsa Odysseus'a karşı durmayı tercih ederdim ama Hermes bana izin vermedi.

Laertesöglü, konağımın çatısı altında güvende, yılsonuna kadar vakit geçiriyor; her gün birbirinin aynı. Bazen onu düşünceli görüyorum ama benden hiçbir şey istemiyor. Ancak mevsimler döndüğünde ve uzun günler sona erdiğinde

tekrar şikâyet etmeye başlayan, kahramanı yelken açmaya ikna eden işe yaramaz arkadaşları oluyor.

Verdiği zevk dolu anlardan sonra yatakta yatarken bana yalvarıyor: “Kirke, gitmemiz gerek.”

“Bunu gerçekten istiyor musun yoksa köpeklerin mi istiyor?”

“Sen yokken etrafımda ağlaşıyorlar, bu doğru. Ama bunu ben de istiyorum.”

“O zaman git. Seni isteğin dışında burada tutmayacağım.”

Odysseus’un haberi yok ama benim de tek istediğim bu. Onlardan sıkılmaya başlıyorum. Kendilerine kahraman havası veren ancak tek yaptıkları sahip olmadıklarından şikâyet eden av köpekleri. Bırak gitsinler, hoş.

Birine yardım etmenin birçok yolu vardır. En samimi olanı, bilginizi onunla paylaşmaktır ve ben cömert olmak istiyorum: “İlahi Laertesoglu, buradan ayrılmadan önce bir yolculuk yapmalısın. Yeraltı Dünyası’nın kralı ve kraliçesi olan, Hades ve korkunç Persephone’nin evlerine gitmeli ve kaderini ifşa etmesi için kör bilici Thebaili Teiresias’ın ruhunu beklemelisin.”

İşte yine ağlıyor.

“Şimdi neyin var, Odysseus?”

“Oraya nasıl gideceğim? Bana kim rehberlik edecek?”

“Bunun için endişelenme, gemin için bir rehber ihtiyacın yok. Ana direği kaldır ve beyaz yelkenleri çöz, Boreas’ın nefesi gemiyi derin Okeanos’a doğru itecek. Yıldızlara bakarak rotanı bulmaya gerek kalmadan ölümler ülkesinin girişine yelken açacaksın. Cehennem nehirlerini tanıyacaksın: Akheron’a akan Pyriphlegeton ve Kokytos ağızları.”

Odysseus bana şaşkınlıkla bakarken içindeki insanlara has ölüm korkusunu tanıyorum. Ona güven vermek ve ölümlülerin ölümden, biz ölümsüzlerin sonsuzluktan korktuğu kadar korktuğunu söylemek istiyorum. Bu çıkış yolu

olmayan bir yanılsamadır; ikisini de deneyimleyemeyen canlılar misliyle mustarıptır. Biz ilahiler ise ölümün nefesini burnumuzun dibinde hissederiz ama bizi umursamasından rahatsız oluruz. İşte bu nedenle kurban kesen insanlardan kan dökmelerini isteriz. Sunaklarımızın kutsal taşlarında katledilen hayvanlar; bir ayin süresince bile olsa, faniliğin büyüleyici yanılsaması bize adansın isteriz.

“Nihayet ulaştığında, bir arşın büyüklüğünde çukur kaz ve artık orada olmayanlara adaklar sun: süt ve bal, sonra şarap ve ardından su. Sonra bunların üzerine beyaz arpa unu dök. İthake’ye döndükten sonra ölümler için en güzel kısır ineği kurban etmeyi vadet. Ayrıca ölümlerin yakıldığı yeri değerli armağanlarla donatacağına söz ver. Ve Teiresias’a en kara koçu sun; sadece onun için kurban edeceğine dair yemin et. Ardından bir koç ve bir kara koyun kurban ederek ölümlerin asil kanlarına dua et. Onları yere, Erebus’a doğru bastır, bu arada bakışlarını uzağa çevir, nehrin akışını ara. Arkadaşlarına boğulmuş hayvanların derilerini yüzmelerini ve onları yakmalarını emret ancak her şeyden önce cehennem tanrıları Hades ve Persephone’ye dua etmelerini. Çünkü işte o an vakit tamamdır.”

“Ne olacak?” diye soruyor dehşet içinde.

“Ölü ruhlar gelecek.”

Ona, ölümlerin imgesinin yaşayanlar gibi olmadığını açıklamak istiyorum. Onlar farklı, daha içgüdüsel ve irrasyonel davranırlar. Bir su birikintisine birçok taşın atılmasından doğan titreşimler gibi itişip çarpışırlar. Birbirlerini anlamazlar, onları nefes alanlardan ayıran telafi edilemez bir şey vardır.

“Korkmamalısın Laertesoglu. Dökülen kanı, kılıcını sallayarak savunacaksın, böylece ölümlerin ifadesiz kafalarını kandan uzak tutacaksın. Bu kan sadece Teiresias için akacak. Daha ne kadar dolaşman gerektiğini, İthake’ye geri

dönüp dönmeyeceğini ve döneceksen ne zaman döneceğini söyleyebilecek tek varlık o.”

Olacakları detaylarıyla anlatmaya devam ederken bir gümbürtü duyuyoruz. Ne olduğunu görmek için koşarak gittiğimizde, karşımızdaki manzara dehşet verici: Odysseus’un arkadaşı genç Elpenor, çatıdan düşerek boynunu kırmış. Savaşta çok da varlık göstermeyen çocuk, şarabın etkisiyle sızmış, sonra gürültülü yoldaşların kargaşasıyla aniden uyanmış ve merdiveni fark etmeden, kötü bir şekilde çatıdan aşağıya düşmüş.

Ve Troya’yı yakan korkusuz savaşçılar tekrar gözyaşlarına boğuluyorlar, ağlayarak saçlarını yoluyorlar. Bunlar dönemlerinin en büyük kahramanları. Görkemli şehri on yıl boyunca kuşatıp ardından acımasızca yakıp yıkanlar.

Hükümdarları onları teselli ediyor. En iyisi artık gitmek, ciddi bir görev onları bekliyor. Onlara gemiye kadar eşlik ediyorum ama kimse beni fark etmiyor. Kendini göstermek istemezse ortalarda dolaşan bir tanrıçayı kim fark edebilir?

Zararsız beyaz bulutlarla taçlandırılmış bir gökyüzünün altında yola çıkıyorlar.

Gelgitli denizi yarararak ilerleyen turkuaz pruvaya arkamı döndüğümde, böyle bir adamı kaybetmek, bulmaktan daha hayırlı olsa da onun gibi biriyle bir daha asla karşılaşmayacağımı üzümlere düşünüyorum.

Ara - Athena

Ben, babası Zeus'un başındaki yarıktan büyük bir ılık atarak doğan tanrıça glaukopis Athena, bir kez daha İtha-ke'ye eşlik ediyorum: Bir adamın ölümlülerin dünyasıyla gölgelerin dünyası arasındaki sınıra korunmasız bir şekilde dokunması akıllıca değil.

Bulanık okyanus suları boyunca yaptıkları yolculukları tüm gün sürüyor, ta ki tekne Kimmerlerin ülkesine yanaşınca kadar: Sislere ve bulutlarla kaplı insanlar. Parlak güneş onlara hiç dokunmaz, onlar sadece karanlık geceyi bilirler.

Odysseus gayretlidir; büyücü Kirke'nin talimatlarını hatasız olarak yerine getiriyor ve nihayet hedefine varıyor. Bir arşın eninde ve bir arşın boyunda çukur kazıyor, etrafında balı sütle karıştırıyor, tatlı şarap ve su döküyor, sonra beyaz arpa ununu her yere serpiyor. Gemiden koyunları getirtiyor, hepsini katlediyor, bu arada en güzel genç düveyi ve sadece Teiresias için siyah bir koç adıyor. Dua ediyor ve yalvarıyor. Törensel bir an. Adakları kurban etmeye devam ederken karanlık kan oluk oluk akıyor.

Odysseus, toplu olarak Erebus'tan gelen ölü ruhları gördüğü zaman bile cesaretini koruyor.

On, yüz, bin taneler.

Acıdan bitap düşmüş genç ve yaşlı ruhlar. Vaktinden önce ölen gelinler, tunç silahlarla parçalanan savaşçılar. Laertes'ın yoldaşlarına, yer altının hükümdarları, Hades ve Persephone adına öldürülen hayvanları yakmaları için emir veriyor, hemen! Bu arada ölülerin kafalarını keskin kılıcını sallayarak kandan uzak tutuyor.

Bilici, Teiresias'ı bekliyor.

Ama ondan önce fazla şarap ve tedbirsizlik yüzünden Kirke'nin konağında boynu kırılarak ölen Elpenor ortaya çıkıyor. Gömülmemiş bedenini Aiaie'de bırakmaması, bir mezar yapması, üzerine uzun yolculuklarının kanıtı olarak bir kürek saplaması için yalvarıyor. Odysseus merhametli bir adam; isteğini yerine getireceğine dair ona söz veriyor.

Ardından ölen annesinin hayaleti geliyor. Autolykos'un kızı Antikleia, Laertes'in karısı. Odysseus'un kalbi parçalanıyor, onu yıllar önce İthake'de bıraktığında hayattaydı. Ama tek kelime etmiyor, önce Teiresias'ı dinlemek istiyor.

Sonunda bilici geliyor. O da beni fark etmiyor, Athena'yı. Böylesi daha iyi, en azından, ayaklarının hâlâ yaşayanların topraklarına bastığı günlerde, işlediği bir günah yüzünden görme yetisini nasıl kaybettiğini hatırlamıyor. Çıplak banyo yaparken beni gözetlemek ona çok pahalıya mal oldu. Bu adamlar asla nerede duracaklarını bilmezler. Gözlerini kararttım ama ona geleceği görme yetisi verdim. Teiresias ödediğim tazminatımın inceliğini takdir etti.

Odysseus'a yaklaşıyor ve ona neden bu karanlık yere inmek için güneş ışığından vazgeçtiğini soruyor. Cevaba ihtiyacı yok: Thebaili Teiresias zaten her şeyi biliyor. Odysseus'un kılıcını indirmesini bekliyor, ardından kurbanların kanını açgözlü bir şekilde içiyor ve geleceği anlatı-

yor: “Tek isteğinin huzurlu bir dönüş yolculuğu olduğunu biliyorum ama maalesef böyle olmayacak. Peşinde öfkeli bir tanrı var, onun oğlunu kör etmişsin. O, yeri sarsan Poseidon enosigaios, küstah Polyphemos’un babası. Ama söylediklerimi yaparsan yakında istediğin yere ulaşacaksın. Beni dikkatle dinle. Sen ve arkadaşların Thrinakie’ye indiğinizde güneş tanrısının kutsal ineklerinin büyüüne kapılmamaya dikkat edin, onlara dokunanın vay hâline!”

Odysseus dinliyor. Kurallara ve tavsiyelere karşı ita-atkârdır. Ama her şeyin tümüyle kendi elinde olmadığını biliyor, daha önce yoldaşlarını kontrol etmesi her zaman mümkün olmadı. Tıpkı şarap tulumunu açtıklarında olduğu gibi. Alçaklar. Teiresias uyarmaya devam ediyor: “Eğer güneş tanrısının tombul sürülerini ve meralarını bulduğunuz gibi bırakırsanız, bazı sıkıntılarla da olsa İthake’ye dönmenize izin verilecek. Fakat kutsal hayvanlardan birine bile zarar verirsiniz felaket öngörüyorum. Belki sen kendini kurtaracaksın ama sadece sen; tüm etrafın yerle bir olacak! Yabancı bir gemide eve döneceksin, burada seni yok edip malına el koymak isteyen kibirli prensler bulacaksın ve zor zamanlar yaşayacaksın, ta ki onları tek tek hileyle ya da silahla yok edinceye kadar. Ama burada bitmeyecek. Gücünü geri kazandığında tekrar yola çıkacaksın, çünkü kutup yıldızın yolculuk. Sen dünyanın tozunu yutan erkeklerin sembolüsün. Yüksek dağları gören, takımadaları çepeçevre dolaşan, ağzını tuzlu suyla çalkalayan, denizlerde kaybolan, anakaralardan kaçan. İthake’de huzur bulamazsın çünkü sen yorulmak bilmeyen dalgaların insanısın. Köklerine sıkıca tutunamazsın, doğana karşı çıkamazsın. Böylece tekrar yola çıkacaksın ve yemeklerine tuz dökmeyen, kırmızı pruvalı gemileri tanımayan insanların ülkesine varacaksın. Orada bir gezgin sana omzunuzda taşıdığı harman küreği nedir diye soracak: İşte sinyal. Bundan

sonra eve dönebileceksin. Ama öncesinde küreği yere göm; bir koç, bir boğa ve dişileri aşabilen bir erkek domuz kurban ederek Poseidon'u sakinleştir. Sonra İthake'ye dön ve unutma, vardığın anda tüm kutsal tanrılar için kutsal yüzlük kurbanlar kesmelisin. Tanrıların hiçbirini unutma. Hayatının son kısmı rahat geçecek: yaşlanıp ölünceye kadar denizden uzak kalacak, zengin bir halkla çevrili olacaksın; ölümün kiskanılacak bir ölüm olacak.”

“Teiresias, kaderimi kabul ediyorum, madem tanrılar böyle karar vermiş. Ama bir şüphemi gider, annemin ölmüş olduğunu gördüm ama benimle konuşmadı, yüzüme bakmadı. Beni tanıdı mı?”

“Onu kana yaklaştırırsan seni tanıyabilir ve seninle konuşabilir. Sıvı kırmızıyı içen herkes sana gerçekleri söyleyecektir. Aksi takdirde kimi kana yaklaştırmazsan o gider.”

Anne sevgisinin ne olduğunu bilmiyorum, babam Zeus beni taşıyan Metis'i yuttuğunda onun bedenine dahil oldum. Anneye bağlılığın ne olduğunu da bilmiyorum, Triton tarafından yetiştirildim ve can dostum Pallas ile kavga ederek büyüdüm.

Ama annesi Antikleia tekrar ortaya çıkar çıkmaz Odysseus'un çok üzüldüğünü anlıyorum. Annesinin koyu kanı içmesine izin veriyor; annesi derhal onu tanıyor ve oğlu ona duygu dolu gözlerle bakarken dehşete kapılmış hâlde ağlayarak konuşuyor: “Sevgili oğlum, neden buradasın? Cehennem nehirlerinden korkmuyor musun? Troya'dan mı geliyorsun yoksa Penelope'nin seni uzun zamandır beklediği İthake'ye nihayet geri mi döndün?”

“Ah keşke, annem. Penelope'ye hiç dönmedim, Agamemnon'u Troya'ya kadar takip etmeye karar verdiğimden beri hep dolaştım. Şimdi bir büyücü kaderimi bulmam için beni ölümler krallığına gönderdi: Teiresias, İthake'ye geri döneceğimi söyledi ve bu benim için yeterli. Peki ama sen,

sevgili anne... Neden buradasın? Neredeyse yirmi yıl önce seni canlı ve sağlıklı bırakmıştım. Neden öldün? Yoksa seni amansız bir hastalık mı tüketti? Ya da okçu Artemis seni ölümcül bir okla mı deldi? Peki ya soylu babam? Ya oğlum Telemakhos? Karım? Hâlâ beni bekliyor mu yoksa soylu bir zorbayla mı evlendi?”

“Penelope yalnız gecelerde durmadan seni düşünüyor ve zor günleri gözyaşı dökerek geçiriyor. Telemakhos büyüdü, toprakları yönetiyor ve ziyafetlere katılıyor. Baban Laertes şehir hayatına girmiyor, tarlalarla ilgileniyor ve kölelerle bir döşekte uyuyor. Ateşin yanına, küllerin üzerine uzanıyor, perişan giysiler giyiyor. Sık sık sana ağlıyor, acılı yaşlılığının hüznünde kendini tüketiyor. Ben de bizzat bu yüzden öldüm; beni avcı Artemis vurmadı, hastalıktan da ölmedim. Senin özlemine dayanamadım, sevgili oğlum.”

Biz tanrılar, ölümlülerin dışavurumlarıyla duygulanmaya alışkın değiliz. Fakat annesini boşuna kucaklamaya çalışan bu adamı görmek, bana insanların ıstırap olarak adlandırdıklarına çok benzer bir his veriyor. Üç kez kendini boşluğa sarılırken buluyor çünkü onun görüntüsü bir rüya kadar elle tutulmaz. Laertesoglu’nun sesinden büyük acısını fark ediyorum: “Anne, neden seni kucaklayamıyorum? Yoksa bu Persephone’un bir aldatmacası mı?”

“Aldatmaca yok oğlum. Bu ölümden sonraki yaşamın yasasıdır. İnsan ölür ve ruh uçar uçmaz, ateşin öfkesi, sinirleri, eti ve kemikleri şiddetli bir şekilde yok eder.”

Antikleia’nın hayaleti bu sözleri söylerken diğer kadınlar, soylu erkeklerin gelinleri ve kızları toplanıyor. Herkes kanın etrafına üşüşüyor, bu karşı konulmaz bir çağrı. Odysseus her birinin tek tek susuzluklarını gideriyor, böylece her biri ona kim olduğunu söyleme fırsatı buluyor.

İlk olarak Tyro geliyor. Soylu Salmoneus’un kızı, Aiolos’un oğlu Kretheus’un karısı. Kız, dünyadan akan nehirlerin en güzeline, ilahi Enipeus’a delicesine âşık olmuştu.

Poseidon onunla yatmak için Enipeus'a benzeyen bir nehre dönüştü ve nehrin ağzında devasa bir dalgayla cinsel ilişki sağlayarak ona sahip oldu. Sonra Antiope geliyor, Asopos'un kızı. Bu ölümlüleri anlamıyorum, bir tanrının içlerine girmesiyle övünüyorlar; bu aptal, babam Zeus'tan iki çocuğu olmasından gurur duyuyor –Amphion ile Zethos-yedi kapılı Thebai'nin kurucuları. Antiope tanrıların bir insanı arzulamakta ve onu unutmakta ne kadar hızlı olduklarını hâlâ anlamamış. Ardından Alkmene ortaya çıkıyor, Amphitryon'un karısı, o da Zeus'un sevgilisi ve tanrıdan Herakles'i doğurdu.

Epikaste, kan havuzundaki susuzluğunu gideriyor, Oidipus'un annesi, doğadıışı bir suça dönen evlat sevgisini doğuran kadın. Korinthos'tan gelen bir yabancı olduğuna inanarak kutsal bir düğünle hayatını birleştirdiği ve her gece aşk yaşadığı adamın kendi oğlu olduğunu keşfettiğinde buna dayanamadı. Yüksek tavana bir ip bağlayarak utanç içinde kendini asar ve Oidipus'u Kadmosoğulları krallığında kör eden bir acı ve gözyaşları içinde bırakır.

Tyndareos'un eşi, Helen ve Klytaimestra'nın ama aynı zamanda Kastor ve Polydeukes'in de annesi, yani Zeus'tan doğan Dioskurlar, deniz fırtınalarında denizcilerin koruyucuları olan Leda ortaya çıkıyor. Babaları onları yarı görünür kıldı: bir gün yaşayanlar dünyasında, bir gün ölümler dünyasında gezerler.

Ve sıra Ariadne'de. Theseus'un aşkıyla kendini öyle kaybetmişti ki onun üvey kardeşi Minotor'u yenmesine yardım etti. Diğer kadınlar birbirini takip ediyor, İthake kralı tek tek hepsinin anlattıklarını dinliyor.

Odysseus'un kalbi, Agamemnon'un gölgesinin yaklaştığını gördüğünde bir kez daha sarsılıyor. Mykene'nin eski mağrur hükümdarı, şimdi karanlık bir yüzle ilerliyor. Etra-

fında onunla aynı gün aynı çatı altında ölümle buluşanların ruhları var: cariyeler ve askerler. Geçmiş görkemini kaybetmiş, ağlıyor ve acı bir şekilde inliyor. Silah arkadaşlarını kucaklamak istiyor ama yapamıyor.

Bir kahramanın bu hâle geldiğini görmek ne büyük bir hayal kırıklığı.

Odysseus onunla birlikte ağlıyor: “Ey en görkemli Atreus, orduların efendisi, sana ne oldu? Denizde fırtınalar tarafından savrularak mı öldün? Yoksa sürülerini çaldığın, kadınlarını kaçırdığın ya da mallarını yağmaladığın düşmanlar tarafından mı öldürüldün?”

“Ey cesur, kahramanlar arasında en kurnaz olan Odysseus, hain bir el tarafından karanlık bir cinayete kurban gittim. Aigisthos, karım Klytaimestra ile işbirliği yaparak katledilmemi emretti. Aigisthos’un beni yemeğe davet ettiği evde, yemlikteki bir öküz gibi öldürüldüm. Ardından oraya benimle gelenlerin hepsini katlettiler. Orada olsan şaşırırdın, sevgili Odysseus, inan bana. Troya kıyılarında ve öncesinde dökülen çok kan gördün. Yine de bu acı katliam, göğsüne bir yumruk gibi inerdi. Biz büyük salonda, sağrakların, masaların etrafında yerlerde yatıyorduk ve etrafa kan kokusu yayılmıştı. Klytaimestra, Priamos’un kızı, cariyem Prenses Cassandra’yı vurdu, ben kılıçla paramparça olmuş, ellerime yere vurarak son nefesimi verirken kız üzerime düştü. Ruhum Erebus’a inerken o kaltak suratlı karım gözlerimi ve ağzımı kapamadan çekip gitti.”

“Klytaimestra senden neden bu kadar nefret ediyordu? Cassandra’yı mı kıskanıyordu?”

“İphigeneia’yı kurban etmemi asla affetmedi. Kızımıza çok bağlıydı. Bunun yanı sıra Atreus soyunun lanetinin üzerimde asılı kaldığını unutma. Sonuçta Klytaimestra hain bir kadındı. Kadınlara güvenme, Odysseus. Tabii senin karın farklı, bilge Penelopeia. Denizlere açıldığımızda, onu hâlâ

küçük Telemakhos'u emzirirken bıraktığını hatırlıyorum. Şimdi koca bir erkek olmuştur ve seni tekrar kucakladığında kim bilir ne kadar sevinecek. Beni bundan da mahrum ettiler, yıllarca evden uzak kaldıktan sonra sevgili Orestes'i mi göremedim. Çünkü karım beni, onu göremeden öldürdü. Bana Orestes'ten haber getirmedin mi?"

"Üzgünüm, yüce Agamemnon, onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum ve bu yüzden susuyorum, boş yere konuşmak iyi bir şey değil."

Böylece biri gücünün tılsımıyla, diğeri ise ince aklının egemenliğiyle Troya'nın etrafında toplanan halkların kaderini belirleyen bu iki adam, şimdi biçare geçmişten bahsediyor, hayıflanıyor; ta ki Peleus Akhilleus, Patroklos, Antilokhos, Aias Telamon gelene kadar.

Pelesoğlu Akhilleus söze şöyle başlıyor: "Burada ne yapıyorsun, Odysseus? Pervasız ve kurnaz biri olduğunu hatırlıyorum ama bedensiz ölülerin yaşadığı, sadece ölenlerin hayallerinin hareket ettiği Yeraltı Dünyası'na nasıl ulaştın?"

"Teiresias'tan İthake'ye geri dönüp dönmeyeceğimi açıklamasını istemeye geldim. Akhilleus, sen Troya'nın etrafında toplanan kahramanların en yiğitlerindendin... Senin yanında savaşmak bir onurdu. Öldüğünde saçımızı kestik ve gözyaşları döktük. Ardından annen denizden, yanında nymphalarla birlikte bağıra çağıra ağlayarak geldi; acısı suların üzerinden uçarak yürekleri parçaladı. Sana adadığımız onurlu cenaze törenini hâlâ hatırlıyorum. Nymphalar ve tatlı annenle birlikte on yedi gün boyunca ağladık. Musa şarkılar söyledi, seni yaktığımız ateşi harladık ve kurbanlar kesmeyi unutmadık. İlahi giysilerin içinde, üzerine bal ve merhem sürülmüş hâlde muhteşem görünüyordun. Balsam ve şaraba batırılmış kemiklerini Hephaistos'nun emeği, Dionysos'un armağanı altın bir testide tuttuk. Sen, Akhilleus, o kadar yakışıklı ve korkusuzdun ki burada da büyük bir gücün vardır sanırım."

“Bana ölümü ballandırma, sevgili Odysseus. Gölgeler altındaki kudret hiçbir işime yaramaz, güçlü bir ölü olmak-tansa fakir bir işçinin hizmetçisi olarak yaşamayı defalarca kez tercih ederim. Oğlum Neoptolemos hakkında bir şeyler söyle, o nasıl? Ya babam Peleus? Hâlâ Myrmidonlar üzerinde hüküm sürüyor mu yoksa yaşlılık onu elden ayak-tan mı düşürdü? Keşke yanında olabilsem ve ona sataşan zorbaların canını alsam, tıpkı Troya’nın geniş ovalarında düşmanları biçtiğim gibi...”

“Soylu babandan haberim yok ama sana şanlı oğlundan bahsedebilirim. Sağlam kalkanlı Neoptolemos, Akhalarla birlikte savaşmaya geldi, onu Skyros’tan Troya’ya bizzat ben götürdüm. Savaş konseylerinde, her zaman akılcı konuşurdu, onu bir tanrıya denk Nestor geçebilirdi, bir de ben. Bir çarpışma söz konusu olduğunda cesurca mücadeleye girer ve düzinelerce düşman öldürürdü. Ayrıca Memnon’dan sonra şüphesiz Argosluların arasında en yakışıklı olandı. Anlatacaklarımı iyi dinle: Biz en mahir Yunan savaşçıları, Epeios tarafından inşa edilen ἵππος’ta saklandığımızda, aramızdan birçoğu geleceğin belirsizliğiyle titriyordu. Bu tahta yapıda kapalı, başımıza ne geleceğini merak ediyorduk. Troyalılar bizi şehrin kapılarında mı karşılayacaklardı yoksa ateşe mi vereceklerdi. Ama Neoptolemos’un tereddüt ettiğini hiç görmedim. Ne bir damla gözyaşı akıttı ne de korkunun şiddetinden yüzü soldu. Aksine saldırının başlaması için sabırsızlandı, Troyalıları parlak bir kılıç ve tunç bir mızrakla nasıl katledeceğini düşündü. Nihayet çatışma bittiğinde, hiç yara almadan eve döndü ve gemilerine yığıldığı zengin ganimeti cesur kalbine yakışır şekilde eşit pay etti.”

Akhilleus, bu iyi haberi aldıktan sonra Asphodel Çayırı boyunca mutlu bir şekilde ayrılıyor. Diğer ruhlar ise üzgün, acılarını kusmaya devam ediyorlar. Kasvetli bir sessizlikte

duran bir tek Aias Telamon'un ruhu; yoksa hâlâ Odysseus'un neden olduğu utancı affetmiyor mu? Akhilleus öldüğünde, almak istediği kahramanın silahları, Laertesoglu'na teslim edilmiş ve bu Aias'ta bir öfke tetiklemiş, kendini öldürmesine neden olmuştu. Odysseus hâlâ bu üzücü sondan dehşete düşmüş durumda, kaçmasına izin vermek istemiyor: "Aias, büyük Aias, neden beni görmezden geliyorsun? Ölmüş olsan bile hâlâ bana kin mi tutuyorsun? Keşke iddiayı hiç kazanmamış olsaydım. Ne kadar pişmanım bilemezsin! Biz Yunanlılar, ölümün yüzünden çok acı çektik, aynı Peleus Akhilleus'un ölümünde olduğu gibi. Lütfen gel de benimle konuş! Bu acının üstesinden gelelim ve öfkeni birlikte sakinleştirelim..."

Ancak haset dolu Aias oradan ayrılıyor, geldiği gibi sıkıntılı bir yüzle Erebus'a dönüyor.

Odysseus'un dikkati ânında dağılıyor çünkü kardeşim Minos'u görüyor, o da Zeus'un oğlu. Bir de elindeki çivili, tunç topuzuyla Asphodel çayırlarında kaygısız avlanan dev Orion'u.

Odysseus heyecanlı ama bilgi için susamış, düşüncelere dalmış etrafı izliyor.

İşte dev Tityos, Gaia'nın oğlu, dokuz dönüm kaplayan uzunluğuyla yerde hareketsiz yatıyor. İki akbaba karaciğerini kemiriyor ve bunu sonsuza dek yapacaklar. Böylece Zeus'un karısı, Apollon ve Artemis'in annesi Leto'ya tecavüz ettiği için cezalandırılıyor. Yaşlı Tantalos da orada, bir tatlı su gölünde, çenesine kadar suya batacak şekilde ağaca asılmış. Her su içmeye çalıştığında su çekiliyor ve göl kuruyor çünkü bir iblis onu boşaltıyor. Ağacın verimli meyveleri armut, nar, elma, zeytin ve tatlı incirden almak için elini her uzattığında ani bir rüzgâr dalları savuruyor. Sayısız hatası var ama içlerinde en ciddi olanı, yemeğe davet ettiği tanrılara, fark etmeyeceklerini düşünerek insan eti sunmak.

Tanrılar ise bu affedilmeyecek davranışı hemen anladılar. Zeus çileden çıktı, onu bir yıldırımla yaktı ve Hades'in içine attı, yaptığı deliliğinin kurbanlarını hayata döndürdü. Ancak mahkûm edilmesinin ilk nedeni hırsızlık. Tanrılarının arkasından nektar ve ambrosia çalmışlığı var.

İthakeli, Sisyphos'u görüyor, ölümlülerin en kurnazı, entrika ve tuzak kurmada şeytani bir zekâya sahip. Öyle ki bir süre ölümü bile zincirlemişti, dünyada kimse ölemez olmuştu. Devasa, çok ağır bir kayayı dik bir tepenin sırtından yukarı itmekle meşgul. Sabırlı Odysseus onun nasıl zorlandığını fark ediyor, kayayı yavaşça yukarı yuvarlamak için ellerini ve ayaklarını nasıl şekilden şekle soktuğunu görüyor. Ancak tüm çabaları nafile çünkü zirveye ulaşır ulaşmaz, kaya tekrar aşağı yuvarlanıyor ve Sisyphos inip tekrar başlıyor. Bu çabası sonsuza dek sürecek.

Ve işte Herakles'in gölgesi Odysseus'a doğru dalgalanarak yaklaşıyor. Herakles artık ölümsüz tanrılarının şenliklerinde eğlenmektedir çünkü Zeus'un oğludur ve yine Zeus'un kızı olan güzel bilekli Hebe ile evlenmiştir ama annesi farklıdır: Altın sandaletli Hera Herakles'in annesi ise ölümlü Alkmene. Herakles her zaman başarıları kovalar, on iki işin kahramanıdır, yayı daima elinde, oku her zaman fırlamaya hazırdır ve göğsünde, üzerinde muhteşem başarılarının tasvirleri olan bir kemer taşır. Ayılar, yaban domuzları, ateş gözlü aslanlar, ölümüne çatışmalar ve savaşlar. Herakles de ölümlüyü tanıyınca ağlıyor: "Odysseus, başından neler geçti! Benim de bu hayatta payıma sefil bir kader düştü. Evet, Kronosoğlu Zeus'un oğluydum ama hayatımı karartan, Eurystheus gibi aşağılık bir adamın hizmetindeydim. Hatta bir keresinde beni Kerberos'u yakalamam için buraya, Yeraltı Dünyası'na göndermişti, bunun benim sonum olacağını düşünüyordu, sefil şey. Ama bu görevi Hermes ve glaukopis Athena'nın yardımıyla başarıyla tamamladım."

Seçkin Herakles, Hades'teki evine geri dönüyor ve Odysseus korkunç Persephone'un bakışları taşa döndüren Gorgo'yu göndereceğinden korkarak ayrılmaya karar veriyor; ne de olsa bilmek istediklerini öğrendi. Bu yüzden aceleyle gemiye dönüyor, kış taraftaki palamarı gevşetiyor, adamlarına şiddetle kürek çekmelerini emrediyor ve kendisi de küreklerdeki yerini alıyor.

İyi bir rüzgâr onlara yardımcı olurken ben Zeus'un kızı, tanrıça glaukapis, görünmez ve dikkatli bir şekilde onlara göz kulak oluyorum.

Herhangi bir engelle karşılaşmadan Kirke'ye geri dönüyorlar ve pembe parmaklarıyla Eos kendini gösterdiğinde Odysseus sözünü tutuyor: Hâlâ gömülmemiş yatan Elpenor'un vücudunu almak için yoldaşları Kirke'nin evlerine yolluyor.

Topladıkları dallar ve kütüklerle cansız bedeni kaplıyorlar, yakıyorlar ve geriye sadece küller kaldığında bir tümsek yığıp ve anıt dikip Elpenor'un ruhunun istediği gibi üzerine küreğini çakıyorlar. Sonra Kirke geliyor ve onları hizmetçileriyle birlikte karşılıyor. Kimin eksik olduğunu anlamak için en son denizciye kadar kontrol ediyor. Kimse eksik değil, tekrar alçak sesle sayıyor ve o zaman adada davetsiz bir misafirin olduğunu hissederek varlığını algılıyor ancak güçlü Pallas, Athena'ya karşı çıkamayacağını biliyor. Bedensiz bir hâlde ormanda korumam altındaki kişiyi beklediğimi anlıyor ve neden hiç konuşmadığımızı merak ediyor. Neden arkadaş olmuyoruz? Dostluğun benim gibiler için yırtıcı olduğunu, en sevdiğim arkadaşım Pallas'ı ölümüne yaraladığımda öğrenmek zorunda kalmıştım. Bu çocukluğumu geçirdiğim Afrika'da oldu. Orada kızı Pallas ile oynamama izin veren Triton'un vesayeti altındaydım. Sanki dünyanın geri kalanından gizlenmek için her gün bir çitin içine kapatılıyorduk ve savaşıyor ve vakit geçiriyorduk.

Oyuncaklarımız mızraklardı ve sık sık karşılıklı aynı hareketlerle birbirimize saldırırdık; âdeta birimiz diğerinin aynasıydı. Ta ki istemeden onu ölümcül çubuğumla delene kadar. Hissettiğim acının tarifi yoktu. Onu sonsuza dek kaybetmiş olmama rağmen bugün hâlâ içimde hissediyorum. Belki de biz tanrılar o kadar da duyarsız değilizdir!

Kirke, Odysseus'a ve birliğine kavrulmuş etler ve tatlı şarapla ziyafet çekiyor, ta ki yıldızlar gökyüzünde nokta nokta yanana kadar. Gece bastırıldığında nihayet yoldaşlar kış iskelenin yanına uzanıyor. Büyücü, Laertesoglu'nu elinden tutuyor, تنها bir yere götürüyor ve gelecekte denizin içinde ve dışında bekleyen tehlikelerden kaçması için ona birkaç ipucu veriyor. Bunlardan sonuncusu, Sirenler ve korkunç deniz canavarları. Çok dikkatli olmalı çünkü her denizci Skylla ve Kharybdis adlarının telaffuz edildiğini duyduğunda dehşete kapılır.

Kudretli Kirke son olarak uyarıyor: "Thrinakie'ye vardığınızda güneş tanrısının öküzlerine dokunmayın. Eğer dokunursanız başınıza felaket ve yıkım yağar."

Odysseus ona minnettarlıkla ama aynı zamanda çaresiz bakıyor. İhtiyatlı önerilerine uymak için mümkün olan her şeyi yapacak ancak onun elinde değil, bazen tanrılar araya girerek ona derin bir uyku aşlar veya üzerine felaketler salar. Bazen de arkadaşları yönetilemeyen canavarlara dönüşürler, o bir başına, ne kadar uğraşsa da onları kontrol edemez.

Birbirleriyle vedalaşırlarken hüznelenmiyorlar, küreklerinin melodisiyle hem doğuya hem de batıya dokunan kahraman bu sefer gözyaşı dökmüyor. Kirke, onun sonsuz dansıyla dalgalanan denizin ufkunda kaybolduğunu görüyor ve böyle bir erkekle bir daha kaç yüzyıl sonra karşılaşacağını merak ediyor.

Sirenler

Kız kardeşlerim ve ben, uzun zamandır etlerini ve iliklerini soyacağımız, kemiklerini ise adamızın kıyılarını süsleyen sayısız zafer kupası gibi güneşte parlamaya bırakacağımız birinin gelmesini bekliyoruz. Biz Sirenlerin, denizcileri ve şarkı söylediğimiz sahile rastgelen herkesi yememiz kötülüğümüzden değil, hayır; ihtiyaç yüzünden denizin avcıları hâline geldik. Açız çünkü şimdiye dek kimseden bir yardım görmedik. Ne bir gülümseme, ne susuzluğumuzu giderecek bir bardak su ne de dost ellerden bir hediye gördük.

Kayaların arasına ya da sahile şekilsiz bir vücutla tünemiz. Yarı kadın yarı kuşuz, uzun dalgalı saçlarımız ve yırtıcı pençelerimiz var. Etrafta, kuru balık kokusu hâkim. Bir kuş olarak doğamız gereği zamanın öfke nöbetlerini iyi okuruz ve insan kokusunu çok çok uzaktan alırız.

Benim adım Parthenope çünkü kız kardeşlerim gibi bakireyim. Denizcilerin melodik sesimizi duyduklarında, bizimle yapmayı düşledikleri her şey, sadece hayal dünyalarının belirsizliğinde kalır. Fakat biz onların kaslı ve canlı etlerinden genelde istediğimizi alırız. Konuklarımızı ağırladığımız, rengi neredeyse süt rengine dönmüş vahşi sahildeki

kemik mezarlığından da belli olduğu gibi. Arada sırada cesedin olduğu gibi çürümesine izin veririz, kuruyan derisi bize nelere kadir olduğumuzu hatırlatır. Buna zulüm denmez, doğanın ve denizin kanunu, her içgüdüyü güçlendirir.

Şarkı söyleme konusunda uzmanız. Lyra ya da flüt çalar, hipnotize eden sesimizle müziğe eşlik ederek dünya, sular, gökyüzü hakkında bilgilerimizi sunarız. Çok az yeteneğimiz var. En faydalısı, ölü kesitlerden oluşan zamanı yoğunlaştırarak beklemeyi iyi bilmemiz ve böylece asla sabırsızlanmayız; er ya da geç bir teknenin geçeceğinden ve sesimizden büyülenen denizcileri kendimize çekeceğimizden emin günlerce, haftalarca, aylarca bekleyebiliriz.

Çalılar ve küçük fundalıklarla lekelenmiş sahillerde bekleyerek kum tanelerinin hayali kum saatinden akmasına izin verme konusunda iyiyiz. Yaklaşan bir tekne gördüğümüzde harekete geçeriz ve rotası neresi olursa olsun siyah silueti mutlaka kendimize çekeriz. Tam olarak ne istediğimizi iyi biliriz ve bu farkındalık, hedefi bizim için neredeyse değersiz bir başarı hâline getirir. Hemen hemen her zaman.

Örneğin şimdi.

Odysseus'un gemisi büyük bir hızla ilerliyor, kuvvetli kürekler köpüklü dalgaları döverken yelkenler elverişli bir rüzgârla şişiyor. Turkuaz pruvasıyla gittikçe yaklaşıyor ve ince bacaklı bir ceylan ortaya çıktığında dişi aslanın yapacağı gibi ona bakıyoruz. Bir sessizlik ânı var ancak bu uzun sürmeyecek. Az sonra havayı yaran kanatların sesleri duyulacak. Ardından yakalanan avın tadına bakacağız, kemiklerinden yırttığımız etleri çiğneyeceğiz, akan sıcak kanı içeceğiz, yutmak üzereyken ölmekte olduğunu anlayan kurbanların ürpertici çığlıklarını duyacağız.

Ağzımızın suyu akıyor, herhangi bir adam bizim için yeterli.

Köleler, köylüler veya hükümdarlar arasında hiçbir ayırım yapmayız.

Ancak bu sefer yük değerli. Bu fırsat için Odysseus'a yöneliyoruz; eğer onu çekmeyi başarırsak bol miktarda öğle yemeği buraya ayak basacak: Bir gemi dolusu adam. Onu nasıl büyüleyeceğimizi biliyoruz, dünyada en sevdiği şeyi vadedeceğiz. Herkesin direnemeyeceği gizli bir arzusu vardır: kimileri iktidar ister, kimileri dünyanın en güzel kadınlarını. Odysseus farklı, onun açlığı sadece bilgiye.

Onları çekmek için en güçlü silah, herkesin içindeki arzuyu keşfetmek; iyi silahlanmış durumdayız.

İşte denizciler yaklaşıyor fakat tuzaklarımıza karşı önlem aldıklarını fark ediyoruz.

Neler oluyor?

Adamlar yelkenleri indirip katlıyorlar, sadece köknar ağaçlarından yaptıkları küreklerle yola devam ediyorlar. Bu arada liderleri güneşten ısınan balmumu hamurunu bölüyor ve güçlü elleriyle birçok parça şekillendiriyor. Akışkan madde kulaklarının şeklini alıyor, böylece denizciler ezgimize sağır kalıyor.

Odysseus, yelken direğine güçlü halatlarla kendini bağlıyor, ardından arkadaşları onu daha da sıkıyor ve çözülmez düğümler atarak bağları güçlendiriyor. Her ne olursa olsun onu çözmemelerini öğütüyor, aksine eğer onu serbest bırakmaları için yalvarırsa veya emrederse halatları daha da kuvvetli sıkacaklar.

Bu kahraman cehennem tanrılarından bir adım önde.

Bu arada tekne gittikçe bize yaklaşıyor ve biz de hilelerle dolu yaldızlı ezgimizi onlara doğru seslendiriyoruz: "Odysseus, ünlü Odysseus, buraya gel, gemiyi ele geçir ve biz iki kız kardeşin ballı sesini dinle, Akheloos'un kızları. Sana ne istersen onu anlatacağız, kralların gizli tuttukları hikâyelerini, bulutların yağmur sağanaklarında çözünmeden önce gördüklerini ve duyduklarını, bir canlı zihninin nelerden oluştuğunu ve çok daha fazlasını biliyoruz.

Dur, birçok kılıkta yeniden doğmuş kahraman. Burada aradığını bulacaksın ve kutsal bilgi armağanıyla donatılmış olarak yola devam edeceksin.”

Gemi kıyılarımıza dokunuyor, o kadar yakın ki dalgaları kıran pruvaya yaklaşmak için hızlı bir uçuş yeterli. Laertesoglu bana öğrenmeye aç bakıyor: heyecanlı, kıpır kıpır, kıyıya çıkmak için çılgınca bağırıyor, onu hemen bıraksınlar diye! Çünkü bilgiye sahip olmalı, onu sarhoş edici bir kadeh şarap gibi yutmalı. Ancak arkadaşları bu isteğini görmezden geliyorlar: emirlerine sadık, azimle kürek çekmeye devam ediyorlar.

Bunun üzerine Odysseus yüksek sesle Perimedes ve Eurylokhos'u çağırıyor, onu duymuyorlar. Güçlü uçuşuma şahit olup şans eseri onu fark ettiklerinde, onu çözmelerini emreden çığlıklarını dikkate almayarak ipleri daha da sıkılaştırıyorlar.

Yapacak bir şey yok, bu kez yüce akıllı adam, kurnazlığıyla bizi yendi.

Bundan sonra geçecek dikkatsiz yolcuları bekleyeceğiz, onların kahraman ya da zavallı olmaları umurumuzda değil: Sirenler herkesten alacak bir şeyler bulur.

Odysseus dışındaki herkesten.

Hızlı kürekleri, parlak suda köpüklü yarıklar oluştururken uzaklaştıklarını görüyoruz. Kaçmaya hevesli, yeni ezgimizin sözlerini duymuyorlar. Yüzyıllar boyunca tekrarlanacak hikâyenin yankısını denize doğru seslendiriyoruz: muzaffer bir kahramanın uzun yolculuğu, tekrar tekrar yenilen, tekrar tekrar ayağa kalkan, inatçı ama alçakgönüllü, iyi ruhlu. Zekâsı yaratıcı, entrikaların nasıl örüleceğini iyi bilen bir kahraman, bizi bile kandırmayı başaran ünlü kral.

Ara - Athena

Odysseus ve filosundan geriye kalanlar, insan eti yiyen Sirenlerden kurtuldular. Ben, sanatın, savaşın, bilgeliğin esasını tutan tanrıça Athena, onu terk etmeyeceğim. Denizciler hâlâ kuş kadınlar hakkında konuşuyorlar. Yüzleri çok güzeldi, aralarından en güzeli Parthenope'ydi; derin gözler, uzun kirpikler, sert göğüsler, çizilmiş gibi bir göbeği vardı diyorlar. Evet güzeller ancak belli bir sınıra kadar. Çünkü kadınların aşk oyunları oynarken zevk aldıkları ya da doğum yaparken acı çektikleri yerlerinden itibaren, yırtıcı bir kuşun sivri tüyleri belirir, sırtlarındaki tehditkâr kanatlar uzun uçuşları mümkün kılar.

Neyse ki bu sefer de ucuz atlattın, sayısız seferlerin sevgili yolcusu.

Şimdi Kirke'nin açıkladığı yeni bir tehlike seni bekliyor.

Gemi, denizimizdeki en tehlikeli yerlerden birine doğru yol alıyor. Dar bir boğazın bir tarafında tanrıların Erranti olarak adlandırdığı sarp kayalıklar baş gösteriyor, diğer tarafında ise Poseidon'un karısı, yunusları ve deniz canavarlarını seven mavi Amphitrite'nin dev dalgaları yankılanıyor.

Burası ölümün hâkim olduğu, güvercinlerin ortadan kaybolduğu, kuşların içinden geçmekten kaçındığı puslu bir bölge. Şimdiye dek buradan hiçbir gemi sağ çıkmadı, Aietes'ten dönen Argo hariç. Bu gemi Argonautların başı İeson için bir zaafı olan Here tarafından korunuyordu.

İki tarafta da kayalıklar yükseliyor: biri gökyüzüne kadar ulaşıyor ve tepesi her zaman bulutlarla kaplı. Duvarlar o kadar kaygan ki elleri ve ayakları arasından rüzgârlar üflese bile kimse buraya tırmanamaz. Kayaların ortasında batıya bakan karanlık bir mağara var ve Odysseus, Kirke'nin öğütlerini rehber edinerek buraya doğru yöneliyor. Yaklaşmak istemese de pes etme şansı yok. Gürültüyle uluyan Skylla'nın onu orada beklediğini biliyor. O bir zamanlar deniz canavarı Glaukos'u kendine hayran bırakan mavi gözlü bir peridir, canavar bu tek yönlü tutkusuna ihanet etmemek için Kirke ile yatmayı reddeder. Büyücü alınır ve birçok kadının manasızca yaptığı gibi onu reddeden adam yerine hiçbir suçu olmayan kadına yönelir: Skylla'nın her zaman yıkandığı denize kötü bir iksir döker ve zehir onu bu hâle getirir.

Şimdi on iki şekilsiz ayağı, altı orantısız boynu, boyunların ucunda dehşet verici kafaları var. Ne kadar çok et çiğneyebileceğinin kanıtı olarak her birinden, üst üste, sımsıkı üç sıra diş geçiyor. Yeni doğmuş enik sesiyle durmadan çığlık atıyor, ürkütücü görünümüyle korkunç bir his uyandırıyor. Devasa gövdesi neredeyse tamamen karanlık mağarada gizli ancak üç boynu yunusları, köpek balıklarını ve diğer su canavarlarını yakalamak için uçurumdan dışarı uzanıyor; eğer bir adam geçerse daha da iyi.

Karşı kıyıda, açgözlü Kharybdis'i koruyormuş gibi konumlandırılmış bereketli bir incir ağacı büyümüş. O da tıpkı Skylla gibi her zaman böylesine korkunç değildir. Bir zamanlar Naiad denen tatlı bir nymphadır, obur-

luğuyla ünlüdür. Zeus tarafından cezalandırılır çünkü Geryoneus'un öküzlerinden birini, Herakles'ten çalarak yemiştir, böylece tanrıların kralı onu dış sıralarıyla dolu muazzam bir ağzı olan taşemen benzeri bir yaratığa çevirir. Günde üç kez siyah suyu emer ve üç kez kusar ancak kimse bunu ne zaman yapacağını öngöremez. İşte bu yüzden Kirke, Odysseus'a daha az tehlikeli olanı tavsiye eder: "Kharybdis'ten uzak dur, bunun yerine Skylla sahilinden yelken aç," dedi.

Odysseus hoşnutsuz cevap verdi: "Neden? Kharybdis'i yenmeyi başarırsam arkadaşlarımı yemeye çalıştığı takdirde kendimi Skylla'dan tunçla koruyabilirim."

"Savaşmayı gerçekten seviyorsun, ha? Beni dinle ve boşuna cevap verme, seni inatçı, bir ölümlü için ne Kharybdis ne de Skylla ile savaşmak mümkün değildir, hele ikincisi çok hızlı ve ateşlidir. Onun yanından geçerken gemiden yoldaşlarını kaptığında yüksek sesle annesi Kratais'in adını çağır, ta ki tekrar sana saldırmasını önleyene kadar. Kharybdis'ten mümkün olduğunca uzak kalarak boğazı hızla geç, burada girdaba çok yakın olursan kaçamazsın; tüm filoyu kaybetmektense birkaç yoldaşın parçalandığını görmek daha iyi."

İnsanları hayvana dönüştürmeyi seven büyücü, işte bu şekilde tavsiye etmişti. Odysseus, arkadaşlarına Skylla'nın yakınında yelken açtıklarını anlatmıyor, korkacaklarından ve kürekleri terk edeceklerinden endişeleniyor. Canavarla savaşmak için silahlar kuşanıyor ancak diğerleri bunu fark etmiyor. Etrafı kollamaktan Odysseus'un gözleri yorgun düşüyor. Boğazı geçiyorlar: Skylla bu tarafta, Kharybdis ise diğer tarata deniz girdaplarını emiyor, ateşte kaynayan bir kazan gibi azgınca çalkalayarak ve köpürterek geri püskürtüyor.

Ta ki korkunç Skylla ortaya çıkana kadar.

Odyseus ve arkadaşları korkudan bembeyaz kesiliyorlar. Ama korkmak için zamanları yok, Skylla içlerinden altı adamı kapıyor. Odyseus, arkadaşlarının acılı çığlıklar atarak kollarını ve bacaklarını çılgınca salladıklarını görüyor. İthake kralı çaresiz hissediyor, onları kurtarmak için yapabileceği hiçbir şey yok. Adamlar son kez ellerini uzatarak onun ismini çağırıyorlar. Skylla onları kayalara fırlatıyor, sonra çığlıklarını duymazdan gelerek hepsini silip süpürüyor.

Hayatta kalanlar bu korkunç dramdan sersemlemiş hâlde kısa süre içinde güneş tanrısının yağlı sürülerinin otladığı büyük adaya varıyorlar. Odyseus, Teiresias ve Kirke'nin ikazlarını dikkat alarak arkadaşlarını durmamaları konusunda uyarıyor; daha hızlı kürek çekmelerini ve ilerlemelerini istiyor. Orada duramazlar, o ada yasaklı, kutsal hayvanlar otlatıyor ve hayatlarını riske atmak istemiyor. Ama diğerleri –aptallar– inat ediyorlar. Aralarından Eurylokhos, yine kralın emirlerine karşı çıkıyor: “Sen demirden misin, Odyseus, biraz karaya çıkmaya ve dinlenmeye ihtiyacın yok mu? Ayrıca zorlukların ve yorgunluğun tükettiği yoldaşlarını düşünmüyorsan tam bir bencilsin demektir. Gece çöküyor, öfkeli rüzgârların tuzaklarına meydan okuyarak kendimizi pervasızca karanlık denize mi atalım?”

Odyseus kararsız. Onları memnun etmek istiyor ancak rızasının zararlı olabileceğinden korkuyor. Bu arada Eurylokhos ısrar ediyor: “Haydi, çok yorulduk. Geminin sadece karanlık süresince yanaşmasına izin ver. Bu gece iyi bir akşam yemeği yiyelim, karada uyuyalım ve altın nefesiyle Eos görüldüğünde tekrar yola çıkalım.”

Odyseus, Eurylokhos ile mücadele edemiyor, hepsi onun tarafında. Teslim olmuş hâlde başını öne eğiyor: “Tamam, duralım. Ama önce bana büyük bir yemin edin: Adada tek bir ineğe veya koyuna dokunmayacaksınız. Sadece Kirke'nin bize verdiği yemekleri yiyeceğiz.”

İnsanların boşa konuştuklarını gördüğümüzde artık biz tanrılar şaşırmıyoruz; kaç kere sözleri rüzgârlarda savruldu. Kaç kere yemin ettiler ve bir an için inanarak yeminlerini bozdular. Odysseus tabii ki bu vaatlere körü körüne güvenmiyor. Ben ise ihanet edeceklerini zaten biliyorum. Tamamen dürtüsel ve kendilerini kontrol etmekten acizler, aç küçük hayvanlar.

Aslında ellerinden geleni yapıyorlar. Duruyorlar, taşıdıkları yiyecekleri hevesle yiyorlar, sonra midevi zevklerden acıya geçiyorlar ve ölen arkadaşları için gözyaşı döküyorlar. Gecenin üçte ikisi tükendiğinde Zeus adaya coşkulu bir rüzgâr indiriyor, yıldırımlar toplanıyor; fırtına denizde ve kıyıda öfkeleniyor. Trajedi, kasırganın azalmaması ve yılmadan devam etmesiyle ortaya çıkıyor. Bütün ay boyunca Euros ve Notos durmadan üflüyor ve denizcilerin kaynakları yavaş yavaş tükeniyor.

Bu arada ben, güneş tanrısı ve Neaira'nın kızı, nympha Lampetie'yi ve onun kız kardeşi, sürülerin bekçisi Phaethusa'yı ziyaret ediyorum. Onlara dikkatli olmaları için uyarıyorum. Odysseus'un kutsal hayvanlara dokunmaya niyeti yok ve yoldaşlarını büyük talihsizliklere karşı uyardı çünkü niyetlerini bozacaklarını biliyor. Sonunda daha fazla malzemeleri kalmamış, açlıktan bitap düşmüş hâlde avlanmaya çıkıyorlar, yiyecek herhangi bir şeye razılar: balıklar, kuşlar, yabani meyveler, bitki kökleri. Bu arada kralları, onları kontrol etmek için her yaptıklarını izlediğinden uyumuyor, kendine zorunlu nöbet uyguluyor. Ta ki daha fazla dayanamayınca kadar. Bir gün adada, arkadaşlarından gizli, dua etmek için korunaklı bir yer buluyor ve onları bu felaketten kurtarmaları için tanrılara yalvarıyor. Öte yandan benzerlerim onun gözkapaklarına karşı konulamaz bir uyku indiriyorlar. Tanrılar size birdenbire nasıl sırt çevireceklerini iyi bilirler, tıpkı kararsız rüzgârlar gibi.

Eurylokhos bu durumdan yararlanıyor. İşte yine o, her zaman asi, hükümdarın yokluğundan istifade ederek aç adamları kışkırtmaya başlıyor: “Yoldaşlar, yasaklanmış inekleri yemekten neden korkarsınız? Sizce defalarca yelken açtığımız bu denizde cezalandırılarak ölmek mi daha kötü yoksa özlediğimiz yiyecekleri hayal ederek açlıktan tükenmek mi? Haydi, kutsal hayvanları tanrılar için kurban edelim ve güzelce pişirerek yiyelim. Atalarımızın sevilen toprakları İthake’ye varınca da hatamızı telafi etmek için güneş tanrısı Helios’a görkemli bir tapınak adayalım.”

Diğerlerinin de beklediği budur. Böylece kendilerini sürülerin yanına atıyorlar, içlerinden en güzellerini, kavisli boynuzlu ve geniş alınlı olanları kuşatıyorlar. Onları öldürüyorlar, derilerini yüzüyorlar, parçalara ayırıyorlar, yağları iki kat hâlinde etlerin üzerine seriyorlar, şarapları bittiği için üzerlerine su serpiyorlar. Yağlı butları ve sakatatları pişiriyorlar, küçük parçaları ihmal etmeden şişlere dizip ızgaraya koyuyorlar. Açgözlülükle, hızlı bir şekilde, Odysseus’tan gizli yiyorlar. Lampetie’nin işlenen günahı haber vermek için çoktan babası güneş tanrısına koştuğundan bihaber.

Lampetie’yi eteklerinden tutmaya çalışıyorum ama boşuna. Benden kaçıyor ve babası Helios’a durumu bildirmek için uçuyor; o da yeni felaketler tasarlaması için Zeus’a koşuyor.

Ziyafetleri altı gün sürüyor. Yedincide rüzgâr sakinleşiyor ve Odysseus uyanıyor, derhal felaketi hissediyor ve hızla gemiye yöneliyor. Yolda yanmış yağın dolgun kokusu, başlarına gelecek kötülüğün ölümcül habercisi olarak burnun deliklerine nüfus ediyor: “Ölümsüz Zeus ve siz ilahiler, neden beni derin bir uykuyla kaplayarak yoldaşların böyle bir günah işlemesine izin verdiniz?”

Nihayet gemiye ulaşan Odysseus, adamlarına kızıyor ve hepsine sitem ediyor. Hayal kırıklığına uğramış, yorgun, endişeli, öfkeli.

Diğerleri başlarını öne eğiyor. Belki pişmanlar ancak artık herhangi bir pişmanlık faydasız. Durum düzeltilemez ve işte dehşet verici olaylar başlıyor. Hayvanların yüzülmüş derileri, kıyı boyunca yerlerde sürünüyor, şişlere geçirilen etler inliyor, her yerden ineklerin ayak sesleri yankılanıyor. Kaçmak, en kısa zamanda kaçmak gerek.

Gemi, artık kıyı ya da dağların tepeleri görünmeyecek kadar karadan uzaklaşıp etraflarında sadece alabildiğine su genişlikleri kaldığında Zeus denizi karartan koyu bir bulut gönderiyor.

Kronosoğlu'na karşı çıkmak akıllıca değil, bu yüzden öfkesinin çabuk sakinleşmesini umarak, izlemek için kenara çekiliyorum.

Ama hayır.

Zephyros tıslayarak bir öfke dalgası gibi geliyor, geminin direğini kırıyor ve yelkenleri kopararak sintineye sürüklüyor; direk dümencinin kafasında parçalanıyor, kafatasının kemiklerini kırıyor, adam kukla gibi denize düşüyor.

Tanrıların babası yıkıcı bir şimşek atıyor, gemi kendi etrafında dönmeye başlıyor ve yoldaşlar deniz kargaları gibi güçsüzce suya düşüyor. Birbiri ardına denize batıyorlar ve girdaplar onları açılan su yarıklarında yutuyor.

Yardıma ihtiyacı olursa diye Odysseus'un yanında görünmez bir şekilde kalıyorum. Ama o, dev dalgalar geminin kenarlarını sökmüş olsa bile kendini omurganın üzerinde tutmayı başarıyor. Öküz derisinden bir kayış alıyor ve yelken direğini sağlam kalan omurgaya bağlıyor, bu onun dayanağı olacak. Şiddetli rüzgârların kendini sürüklemesine izin veriyor, sabırlı ama yenilgiye boyun eğmeye niyeti yok. Pembe parmaklı Eos uyandığında akıntıların onu Kharybdis'e doğru geri götürdüğüne inanmakta zorlanıyor.

Odysseus obur yaratıktan kaçmak için tam da Kharybdis, gemiden geriye kalanları emerken, üstünde büyüyen incir ağacına yapışıyor.

Odysseus, ağaca bir yarasa gibi tünüyor; rahatsız, sağlam bir desteği olmadan, tehlikeli bir pozisyonda. Direniyor ve ben her şeyden çok onun ruhunun metanetini takdir ediyorum. Kharybdis, salı ve omurgayı geri tükürdüğünde, Odysseus incir ağacını serbest bırakıp kendini denize atıyor, kollarıyla sala ulaşıyor ve en azından boğazı geçerken Skylla'nın kendine zarar vermemesini umarak ona tekrar hâkim oluyor.

Laertesoglu, kendini dokuz gün boyunca dalgaların hâkimiyetine bırakıyor, onuncu günde Kalypso'nun onu güzel bukleleriyle karşıladığı Ogygie'ye ulaşıyor. Tanrıça ondan büyülenerek ve yalnızlığını hafifletme fikriyle heyecanlanarak, onu yedi yıl boyunca esir tutuyor.

Ne zaman ki tanrılar tarafından zorlanıyor, o zaman peri onun tekrar gitmesine izin vermek zorunda kalıyor: bir sal yapmasına yardım ediyor, ona istediği kadar yiyecek ve şarap temin ediyor. Fakat oğlu Polyphemos'un uğradığı hakaret yüzünden Poseidon'un içi hâlâ yanıyor, yeni bir kasırga ile onu cezalandırarak gemiden son kalanları da dağıtıyor. Ben sadece seyirci olabilirim, böylece Odysseus'u takip ediyorum. Skherie'ye bir kazazede olarak ulaşıyor ve beyaz kollu Nausikaa tarafından bulunuyor. Kız ona, iyi bir karşılama ve İthake'ye geri dönecek bir mürettebat sağlaması için babası Phaiak Kralı Alkinoos'a nasıl davranması gerektiğini anlatıyor.

Nihayet biraz huzur. Ancak huzur ile anılar da geri dönüyor.

Odysseus her akşam başından geçen olayları anlatıyor ve herkes onu şaşkınlıkla dinliyor.

Skherie hükümdarı ve soyluları onu Troya Savaşı'ndan ganimet olarak getireceğinden daha fazla hediyeye boğuyorlar. Prenses Nausikaa, konuğu kenardan izliyor, kahramanlıklarıyla büyülenmiş, gelecekte onunla olma hayalleri kuruyor ancak yakında o adamın başka bir hikâyeye ait olduğunu kabullenecek. Zira Odysseus'un içi içine sığmıyor, yola çıkmasına çok az kalmış, zihni çoktan denize açılmış: Rotası İthake.

Son akşam Alkinoos, Laertesoglu'na dönüşünü hayırlı kılmak için Zeus'a bir öküz kurban ediyor. O akşam birlikte muazzam bir yemek yiyorlar ve ozan Demodokos melodik ezgiler söylerken kral ona bir mürettebat verileceğini müjdeliyor, bu sırada kraliçe, hizmetçilerine kaftan, entari, halı, keten çarşaflar, bir değerli sandık, yiyecek ve kırmızı şarap hazırlamalarını emrediyor.

Birçok hediye ve yiyecek bir sandıkta taşınıyor, gemi artık yelken açabilir. Odysseus yürekten teşekkür ediyor, Phaiak denizcileri küreklerin başına oturuyor ve palamarı delikli taştan kurtarıyorlar. Gemi masmavi denizi hafifçe yarararak bembeyaz köpük bulutlarını geride bırakıyor. Bu arada kahraman karşı konulmaz bir uykuya dalıyor, çektiği acıları unutuyor ve rüyaların tekrarı olmayan çöllerinde tutsak düşüyor.

Ufukta Eos'un altın tacının görünme vakti yaklaştığında nihayet ada fark ediliyor.

Denizciler, eski çağlardan kalma tanrısallığıyla deniz ihtiyarı Phorkys'in limanını görüyorlar; hava fırtınalı olduğunda denizin öfkesini sakinleştiren iki dik kıyıyla çevrelenmiş. Limanın sonunda bir zeytin ağacı büyür; yanında Naiadlar için kutsal olan, arıların bal topladığı kraterlerle, amforalarla dolu bir mağara var. İçinde çok yıllık sular akar, kayadan yapılmış, nymphalar tarafından muhteşem,

deniz parlaklığında kumaşlar örmek için kullanılan hari-ka dokuma tezgâhları vardır. Mağaranın biri insanlar, biri tanrılar için olmak üzere iki girişi bulunur. Phaiak gemisi, karanlık sahile yaklaşına kadar, ilkinin içine doğru sokuluyor. Denizciler gemiden iniyorlar, hâlâ uyuduğu için hiçbir şeyin farkında olmayan Odysseus'u, Arete'nin bağışladığı muhteşem halı ve çarşafla kaldırarak yere yatırıyorlar.

Bağışlanan birçok zenginliği zeytin ağacının dibine bırakıyorlar, böylece kimse ganimetleri yağmalayamayacak. Sonra kahramanın huzurlu uykusunu bölmeden sessizce ayrılıyorlar.

Öfkeli Poseidon, davranışlarından ötürü Zeus'a şikâyet etmeye gittiğinde, geri dönüş niyetiyle sakın sularda süzülüyorlar: Phaiaklar, diye gürlüyor tanrı, sadece nefretlik ölümlüyü armağanlarla donatmakla kalmadılar, bir de ona baba topraklarına kadar eşlik ettiler. Enosigaios, gözü kara adamlara karşı intikam talep ediyor, gemilerini parçalamak istiyor. Kardeşi onu bu tatminden alıkoyamaz. Böylece Zeus gemiyi taşa dönüştürmesini ve Phaiak şehrini büyük bir dağ ile kuşatmasını öneriyor.

Gemi, Skherie adasının çiçekli kıyılarına neredeyse ulaşmak üzereyken Poseidon, Zeus'un tavsiyesini dinleyip onu taşa çeviriyor ve güçlü eliyle karanlık denizin dibine batırıyor.

Alkinoos kıydan korkunç sahneyi izlerken eski bir kehaneti hatırlıyor: "Poseidon'un bizi ayırım gözetmeksizin herkesin rehberi olmakla suçladığına ve bunun için bizi bir gün cezalandıracağına dair babamın beni uyardığını hatırlıyorum. Ne yazık ki kehanet şimdi gerçekleşiyor. Hadi hemen on iki büyük boğayı, kara ve denizlerin tanrısına kurban edelim, bize merhamet etmesini ve bizi uğursuz bir dağ ile sarmamasını umalım."

Onlar kurban kesmeye devam ededursunlar, Odysseus nihayet uyanıyor ve mahmur gözlerle etrafına bakınıyor.

Uzun süredir görmediği adasını hemen tanıyamaması normal. Dahası, o farkında olmadan, ben Athena glaukopis, onu kalın bir sisle sarıyorum, böylece kimse onu tanıyamayacak. Etrafını saran tuzakları anlamak için zamana ihtiyacı var.

Her köşe ona yabancı geliyor: yılan gibi yollar, limanlar, sarp kayalıklar, verimli ağaçlar. Ağlıyor, Odysseus umutsuzluk içinde ağlıyor çünkü kendisi ve ona bırakılan armağanlar için korkuyor, yine vahşilerin yaşadığı, misafir sevmez bir yere gelmiş olmaktan endişe duyuyor.

Doğru zaman.

Ortaya çıkıyorum.

Zarif bir kaftan ve sandalet giymiş, elinde kargı tutan, kral oğlu gibi genç ve narin bir çoban görüntüsüyle ona görünüyorum. Biz tanrıların istediğimiz şekle bürünmesi çok kolay. İnsanları bekledikleri cevap olduğumuza inandırmak da. Odysseus bana yaklaşıyor ve yalvaran bir sesle soruyor: “Dostum, sana böyle sesleniyorum çünkü buraya geldiğimden beri tanıştığım ilk kişi sensin, bana düşman olma, lütfen kendimi ve armağanlarımı kurtarmama yardım et. Ama önce lütfen söyle bana, hangi toprağa ayak basıyoruz?”

“Bu topraklar hakkında konuşulduğunu daha önce hiç duymamışsan çok uzaktan geliyor olmalısın. Buraları doğudan batıya herkes bilir, kıyıları atlar için erişilemez olsa bile bol miktarda yetiştirdiği buğdayı ve şarabı ile ünlüdür. Otlaklar için mükemmel, sık ormanlarla kaplı ve asla su sıkıntısı çekmez; herhangi bir kuyudan istediğin kadar su çekebilirsin. Yağmur ve çiy bahçesi İthake'deyiz.”

Kahraman duygularını belli etmiyor, beni kandırmaya çalışıyor, ne de olsa ruhu kurnazlıklara alışkın. Bana Odysseus olduğunu açıklamıyor: “Büyük Girit'ten geliyorum, İdomeneus'un oğlu hızlı Orsilokhos'u öldürdüğüm için

sürgün edildim. O ki, Troya'da savaştığım sırada, kan ve çaba harcayarak topladığım, bu gördüğün ganimeti benden almak istemişti. Topraklar aştım, sert dalgalarla mücadele ettim ve sonunda onun çılgın yalanlarını dinlemek zorunda kaldım; savaşta babasına gerektiği gibi saygı göstermediğimi söyledi. Tarladan dönerken ona tunç çubukla vurdum, limana koştum, ünlü Fenikelilere beni gemilerine almaları için yalvardım ve böylece Pylos'ta veya Epeioların hüküm sürdüğü Elis'te bırakacaklardı. Kabul ettiler, tabii onlara cömert bir ödül vadettim ancak yolda rüzgârların deliliği rotamızı şaşırttı ve bizi burada durmaya zorladı. Ben tükenmiş hâlde uykuya dalmışım ve onlar da beni uyandırmadan gitmişler. Bu arada ganimetleri yanıma bırakmışlar.”

Gülümsüyorum ve elini okşuyorum.

Kyklopları ve hükümdarları aldatan son derece ince aklı, şimdi glaukopis Athena'yı kandırmaya çalışıyor. Artık sakalı yeni terleyen genç bir çoban değilim. Güzel, uzun boylu bir kadına dönüştüm ve kanatlı sözler söylüyorum: “Sen kurnazlıklarınla bir tanrıyı bile aldatabilirsin. Çok zeki ve inatçısın, yalanlardan asla yorulmuyorsun ama artık yalan söylemeyi bırak, en azından bana dürüst ol. Bu yolculukta sana yardımcı oldum, seni korudum, Phaiak'ın senin tarafında olmasını sağladım. Şimdi seninle, zengin armağanlarını saklamak ve krallığında karşılaşacağın sorunlara karşı seni korumak için bir plan yapmak istiyorum, çok acılar çekeceksin. Tüm bunlara katlan, hangi yollardan geldiğini kimseye açıklama, sessizce boyun ey, hakaretleri yut.”

Çok yönlü Odysseus yüzünde hayranlık dolu bir şaşkınlıkla bakıyor: “Ey ilahi, biz Akhalılar yüksek Priamos'u fethetmek için mücadele ederken bana yakın olduğun her an için teşekkürler. Ama dönüş yolculuğuna geçtikten sonra beni terk ettiğini düşündüm. Lütfen beni kandırma da gerçeği söyle: Gerçekten buğulu İthake'de miyiz?”

“Sağduyulu, bilge adam. Zeus’un kardeşi, denizlerin efendisi Poseidon’un karşısında duramayacağımı anlamalısın. Onunla mücadele edemezdim. Üstelik sana neden kızgın olduğunu biliyorsun. Ama ben oradaydım. Her zaman sana yakındım. Ve şimdi söylediklerimden şüphe etme: Burası deniz ihtiyarı Phorkys Limanı’nı. Ormanlık sırtları olan dağı görüyor musun? O, senin için çok kıymetli Neritos.”

Bu adı söylerken sisi temizliyorum ve Odysseus sevgili vatanını tüm açıklığıyla görüyor. Diz çöküyor ve yeri öpüyor. Adaklar vadediyor, uzun bir aradan sonra geri döndüğü için olması gerektiği gibi çok mutlu. Değerli armağanlarını mağaranın içine dikkatlice saklamasını tavsiye ediyorum, böylece kimse onları çalamaz. O, ganimetleri mağaradaki en karanlık yere özenle istifledikten sonra ben girişi bir taşla kapatıyorum. Kutsal zeytin ağacının dibinde oturuyoruz, ona adanın içinde bulunduğu zor durumu anlatıyorum.

“Sen şanslı bir adamsın, Odysseus. Akıllı bir kadınla evlendin. O -iyi bir stratejist- talipleri açıkça reddedemeyeceğini biliyor, bu yüzden onlara belli belirsiz bir umut veriyor, boş vaatlerle oy alıyor ancak tüm kalbiyle geri dönmeni umuyor ve ince aklı yeni düğününü ertelemek için stratejiler geliştiriyor.”

“Bana bunları söylüyor olman ne şans, ünlü Athena. Kaybettiklerimi kazanmak ve tekrar krallığımın başına geçmek için bir plan yapmama yardım et, Troya’yı yenme yardım ettiğin gibi. Yanımda sen varken üç yüz yiğit askere karşı savaşmaya hazırım.”

“Elbette senin yanında olacağım ve göreceksin, seni alt etmek isteyen zorbaların kanları ve beyinleri sarayının taşlarına sıvanacak. Ama şimdi bir dilenci olacaksın, tenini buruşturacağım, güneşin sararttığı saçlarını yok edeceğim, seni paçavralara saracağım, delici bakışlı güzel gözlerini

yaşlı bir adamınki gibi söndüreceğim. İlk olarak sana olan sevgisi hâlâ kalbinde bozulmadan kalan domuz çobanına gideceksin. Karga Kayası ve Arethusa Çeşmesi arasında beslenen, meşe palamudu yiyip bulanık su içen dişi domuzlara göz kulak olur. Bir süre seninle kalıp izleyeceğim, sonra Telemakhos'un peşinden Sparta'ya uçacağım ve onu buraya getireceğim. Senden haber almak için Menelaos'a gitti, ben de bizzat ona eşlik ettim."

Çubuğumla dokunuyorum ve onu is kokulu, yırtık pırtık kıyafetlerle kaplı, kel bir dilenciye dönüştürüyorum. Sırtına yıpranmış bir geyik derisi veriyorum, eline bir baston, omzuna aşınmış ipe bağlı bir heybe ekliyorum. Ona son kez uyarılarımı yineliyorum ve ortaya çıktığım gibi çabucak yok oluyorum. Yine de insanlar için açıklanamaz, aynı anda her yerde bulunma yetimle onun yanında kalıyorum.

Odysseus, ormanlık yamaçlardan geçen sarp yola, sadık çoban Eumaios'a yöneliyor. Onu, Odysseus'un babası Laertes'in domuzlarını güderken kendisinin inşa ettiği ve dışını dikenlerle ve bir sıra meşe ağacıyla koruduğu yuvarlak, sağlam bir çitin girişinde otururken bulur. Büyük ve ferah, dişi domuzlar için on iki ağıl içeriyor; her ağılda elli kadar, hamile veya yerde emzirmeye yatan hayvan var. Erkekler daha az, toplamda üç yüz altmış tane ancak sayıları her geçen gün azalıyor çünkü domuz çobanı, canları her yağlı, kavrulmuş et istediğinde taliplere bir tane göndermek zorunda kalıyor. Ve bu çok sık oluyor.

Yanında dört köpek çömelmiş hâlde nöbet tutuyor. Odysseus geldiğinde Eumaios yüksek çitin girişinde oturmuş, kendine bir çift sandalet yapmak için boyalı öküz derisi kesiyor. Dört yardımcısından üçü otlakta, biri taliplerin doymak bilmez boğazlarını memnun etmek için kasabaya bir domuz götürüyor.

Köpekler Odysseus'u fark ediyor ve kendilerini ona doğru atıyor; bunun üzerine kahraman çömeliyor ve bastonunu düşürüyor. Neyse ki domuz çobanı deriyi elinden bırakıyor, hemen müdahale ediyor, taş atarak hayvanların yeni geleni ısırmalarını önüyor. Onları uzaklaştırıyor ve kim olduğunu bilmeden kahramana yöneliyor: “Yaşlı adam, ne büyük bir tehlike atlattığını bilmiyorsun, köpeklerin seni parçalamalarına çok az kalmıştı. Tanrılar beni adada hüküm süren bilge kraldan mahrum bıraktığından beri yeterince sorun yaşadım. Şimdi, tahtı gasp etmek isteyen prensler için domuz yetiştiriciliği yapacak kadar düştüm. Ondan kalan mirası rahatça tüketiyorlar, bu arada belki benim kralım da bir sürgün gibi aç susuz ülkeden ülkeye dolaşıyor. Benimle kulübeme gel, sana bir misafirin hak ettiği gibi davranacağım. Yiyecek ve şaraba doyduğunda bana kim olduğunu, nereden geldiğini ve neler yaşadığını anlattırırın.”

Böylece Eumaios, bir dilenci kılığına giren Odysseus'u kulübesine götürüyor. Yaban keçisi derisi ile kaplı, yumuşak çalılardan yapılmış bir yatağa oturtuyor. Odysseus minnettar: “Bu karşılama için teşekkürler. Zeus Kronos ve diğer tanrılar sana arzu ettiğin her şeyi versinler.”

“Konuklar kutsaldır, onları tanrıların babası gönderir. Elimde ne varsa, az da olsa, seninle paylaşacağım. Alıştığından farklı, genç bir efendiye hizmet etmek kolay değildir, özellikle de artık yaşlıysan ve hâlâ eski kralına sadıksan. Eski efendim burada yaşlansaydı bana iyi davranırdı. Ancak savaşların en büyüğüne katılmaya gitti: Troya Savaşı'na.”

Gömleğini bir kemerle sıkıyor, öldürmek üzere iki domuz almak için ağıla gidiyor. Boğazlarını sıkıyor, parçalara ayırıyor, şişlere diziyor. Ardından üzerlerine bir avuç beyaz un serptikten sonra kavuruyor ve pişmiş et kokusu havayı dolduruyor.

Nihayet hazır olduklarında, sıcak sıcak konuğuna servis ediyor. Sonra tatlı şarap koyuyor ve konuğuna uzatıyor: “Al bakalım, yabancı, yavru domuz eti. Büyük domuzlar, onları edepsizce tüketen talipler için. Belki bir gün tanrılar onları cezalandırır.”

Odysseus sessizce dinliyor, yemeğini yiyor, şarabın tadına vararak içiyor ve bu arada kalbinde bir intikam düşünüyor. Yemek sona erdiğinde çobanla konuşuyor: “Dostum, senin efendin kim? Şu hakkında konuştuğun adam, yabancıların mallarını yağmaladıkları, Agamemnon’un peşinden gidip de geri dönmeyen?”

“Ah ihtiyar, İthake’ye birçok gezgin geldi, hepsi de kraliçe ve prensle boş yere konuşup onları yalanlarla kandırdı. Eşini tekrar görmek için umut dolu bir kalbi olan kadın ise bu acı yüzünden hiç durmadan ağlıyor. Artık efendim öldü, muhtemelen kuşlar etlerini parçalara ayırdı, iliklerini kopardı, gözlerini oydu ve bedeni gömülmemiş hâlde bir yerlerde yatıyor. Ya da balıklar vücudunu kemirdi ve kemikleri kumla kaplı derinliklere battı. İşte bu yüzden üzgün ve çaresiziz. Ben çok acı çekiyorum çünkü nereye gidersem gideyim, onun gibi düşünceli, akıllı ve annemle babamdan daha fazla bağlı olduğum bir efendi bulamayacağım. Onun adı Odysseus’tu ve bana büyük saygı duyardı.”

“Dostum, Odysseus’un kaybolduğunu iddia ediyorsun ama ben seni yalanlıyorum, geri döneceğine dair sana yemin ediyorum. Kendi sarayına geri dönecek; bana gömlek, kaftan ve güzel giysiler verecek. Sana gerçekten yıkanmış sözler söylüyorum, efendini tekrar göreceksin, inan bana: O geri dönecek. Yakında, çok yakında, eski ay dönüşünü tamamladığında ve yeni ay ortaya çıktığında.”

“Verdiğin müjde için ödeme bekliyorsan çok yanılıyorsun. Şimdi iç ihtiyar ve konuyu değiştirelim, daha fazla canımı yakma. Bana kendinden bahset. Kimsin? Ataların kimler? Nereden ve nasıl geliyorsun?”

Böylece kurnaz Odysseus, kafasında tasarladığı hikâyeyi anlatıyor: Giritli olduğunu, kendisini bir cariyeden hamile bırakan ancak kendisiyle meşru çocukları arasında hiçbir ayırım yapmayan zengin bir adamın oğlu olduğunu iddia eder. Troya Savaşı'na ve ondan önce muazzam ganimet topladığı diğer savaflara katıldığını söyler. Priamos ateşe verildikten sonra evine döner ancak orada sadece bir ay kalır, oradan mecburen Mısır'a gider. Orada arkadaşları yağma, şiddet ve soygunlarla ölüm ve yıkım getirir, bunun üzerine onlara karşı bir ordu kurulur, birçoğu öldürülür, tek kurtulan kendisidir ve orada, Nil topraklarında yedi yıl kalır. Sözde çilesi burada da bitmez, onu başka zulümler beklemektedir, kendi iradesine rağmen Libya'ya gönderilmek üzereyken gemiyi parçalayan bir fırtınaya denk gelir ve kendini Thesprotların toprağında bulur, burada onu karşılayan Kral Pheidon onu konaklar ve giydirir. Pheidon'un bizzat kendisi de Odysseus'a ev sahipliği yaptığını, hatta kahraman kutsal bir meşeden Zeus'un iradesini almak için Dodona'ya gittiğinde zenginliklerine göz kulak olduğunu kabul eder. Çok yönlü Odysseus'un ne kadar ince bir aklı var. Sahte dilenci, bereketli buğday tarlaları olan Dulikhion'a vardıklarında, denizcilerin onu köle olarak satmak için gömlek ve kaftanını çıkardıklarını anlatır. İthake'ye indiklerinde, onu geminin içinde halatla bağlayarak bırakırlar, öğle yemeği için karaya çıkarlar. Sahte Giritli ise tanrıların yardımıyla kendini kurtarmayı ve ormanın içine saklanmayı başarır. O kadar iyi gizlenir ki onu bulamayan diğerleri ayrılmak zorunda kalırlar.

Eumaios, odunu tunç baltasıyla parçalıyor ve çobanlara, genellikle talipler için ayırdıkları en güzel, şişman, erkek domuzlardan birini getirmesine yardımcı olmalarını emreliyor. Onu ölümsüz tanrılara kurban edecek, onları ihmal etmek iyi değildir. Ayın her zamankiyle aynı: domuz çobanı,

beyaz dişli domuzun başından kıllar koparıyor ve tanrıların adını teker teker çağırarak ateşe atıyor, onları yatıştırmak istiyor. Ardından hayvanı güçlü bir meşe sopasıyla tek vuruşta öldürüyor. Adamları geliyor ve birlikte hayvanın derisini yüzüyorlar, eti mühürlüyorlar ve parçalara ayırıyorlar, bazı parçaları yağlayıp doğrudan ateşe atıyorlar ve üzerine arpa unu serpiyorlar, diğerlerini ise şişlere geçiriyorlar, her yere iştah açıcı bir koku yayılıyor. Baş çoban yedi porsiyon alıyor: biri nympalara ve Maia'nın oğlu Hermes'e, diğerleri oradaki herkese. Odysseus'a hayvanın tüm sırtı geliyor ve tüm sefaletine rağmen kendisini onurlandırdığı için diğerine teşekkür ediyor.

İlk meyveleri tanrılara sunuyorlar ve parlak kadehlerde şarap içiyorlar. Penelope veya Laertes'e sormadan kendi parasıyla Taphoslulardan aldığı ekmeği de paylaşıyorlar. Zephyros tarafından huzursuz edilen gece, soğuk ve yağmurlu ama ben korumam altındakini terk etmek zorundayım; büyük Sparta'dan hâlâ dönmeyen küçük oğlunun kaderi beni fazlasıyla endişelendiriyor.

Onu, Nestor'un oğluyla birlikte görkemli konağın girişinde uzanırken buluyorum. Telemakhos uyuyamıyor, diğeri ise rüyalar âleminde. Mavi gözlerimi gizlemeden yaklaşıyorum ve ona İthake'ye dönmesi gerektiğini söylüyorum, Menelaos gitmesine izin verecek; o ve karısı Helene onu armağanlarla dolduracaklar. Bu sırada bir olay olacak: Kadeh kaldırdıktan sonra, ayrılmadan hemen önce, pençelerinde beyaz bir evcil kaz tutarak uçan bir kartal Menelaos'a dokunacak. Mucizeyi yorumlayan güzel Helen olacak: Dağlarda yaşayan yırtıcı kuş evlerde yaşayan evcil kazı nasıl ele geçirdiyse Odysseus da öyle, sonsuz yolculuklardan ve sonsuz acılardan sonra evine dönecek. Ya da belki de çoktan döndü.

Haydi, çabuk! Ona Eurymakhos'un Penelope'yi armağanlara ve güzel sözlere boğarak neredeyse evlenmeye ikna ettiğini söylüyorum. Ama her şeyden önce, onu üzerinde beliren ciddi tehlike konusunda uyarıyorum: "Çok dikkatli olmalısın. En cesur talipler seni İthake ve kayalık Same arasında, pusuya düşürmek ve haince öldürmek üzere bekliyorlar. Planlarını boz! Gecenin karanlığında yola çık ve İthake'ye indiğinde hemen şehre gitme. Aksine, geceyi domuz çobanının ahırında geçir ve kraliçeye güvenli bir şekilde geri döndüğünü bildirmek üzere çobanı saraya gönder. Gemileri hazırla, haydi!"

Telemakhos ayrılmadan önce keşif gezisi sırasında kendine bir kardeş kadar yakın olan Nestor'un sevgili oğlunu selamlıyor. Mürettebat gemiye bindiğinde Telemakhos görevleri dağıtıyor: kimisi kış taraftaki palamarı çözüyor, kimisi ıskaçaları kontrol ediyor, kimisi baş istryalya tellerini sabitliyor ve nihayet bulut rengi yelkenler halatlarla yukarı doğru açılıyor. Böylece denizlerin kahramanının genç oğlu yola çıkıyor ve ben ona dost bir rüzgâr gönderiyorum.

Gemi elverişli koşullar sayesinde Kranoi'yi ve Khalkis'i aşıyor ve bu arada gece iniyor. Telemakhos, Pheia'ya ve oradan da Epeioların hüküm sürdüğü Elis'e doğru burnunu çeviriyor. Taliplerin tehditkâr bir şekilde beklediği adalara yaklaştıklarında Telemakhos onları çevreleyen karanlığa güveniyor ve gerçekten de boğazı sağ salim geçmeyi başarıyor.

Eos ışıldayan tahtına yerleştikten hemen sonra İthake'ye iniyorlar ve gemileri demirliyorlar.

Eurykleia

Ben bir köleyim, sadece bir köle. Ben daha yeni çiçek açmışken efendim, Laertes'ten yirmi öküz istemişti: Onun için çok değerliydim. Neyse ki şansım yaver gitti, kimse bana sıradan bir kölenin gördüğünden daha kötü muamele etmedi. Beslenme ve konaklama şartlarım iyiydi, hasta olduğum birkaç kez istirahat etmeme izin verdiler. Kendimi çocuk bakıcılığına adanmanın benim için daha rahat şartlar sağlayacağını anladığımda, bunu enerjim ve yaşıma izin vereceğim kadar özveriyle yaptım. Ama ben her zaman bir köleydim; efendisine ait olan tüm insanlar gibi öğrendiğim ilk şey her zaman evet demek zorunda olduğumdu. Emirlerle evet, efendinin isteklerine evet, arkadaşlarının kaprislerine evet, hizmetçilerinin saygısızlıklarına evet. Biz insanların en değersizinin de en değersiziyiz ve payımıza düşen ya alttan almak ya da şiddet görmek. Ben hep ilkinizi seçtim.

Önce Odysseus'u, sonra Telemakhos'u büyüttüm, kraliyet sarayının her taşını, İthake'nin her köşesini tanıyorum. Sarayın girişini Eumaios'un evinden ayıran her bir çalılığın yaşını biliyorum ki neredeyse benim kadar yaşlılar. Şimdi ağla gidiyorum, yapacak birkaç işim var, açgözlü taliplerin

boğazlarına kurban etmek için yeni hayvanlar isteyeceğim. Bastonum bana yardım etse bile her adım bana pahalıya mal oluyor.

Her şeyin bir zamanı var. Yeni şeyler keşfetmenin bir zamanı, hayata umutsuzca bağlanmanın bir zamanı, ölüm korkusunun bir zamanı. Fakat nihayet yorulduğunuz bir yaş gelir ve varlığınızın sona ermekte olduğu fikri tatlı bir balsam gibi ruhunuza dokunur. Artık sadece bekliyorum ve acıyan kemiklerimle ve düşen dişlerimle beklemek dayanılmaz olmaya başlıyor.

Eumaios'un kulübesine giriyorum. Bir dilenciyle konuşuyor ve bana aldırıyorlar. Kimse sallana sallana yürüyen yaşlı bir kadını, dahası bir köleyi selamlamaz. Yine de konuştuklarını duyuyorum, Eumaios dilenciye taliplerin felaketlerini anlatıyor. Ona domuzları sormalıyım ama araya girmeye cesaret edemiyorum. Dilenci dikkatle dinliyor; bu adamın ağırbaşlı bir havası var.

Aniden ayak sesleri duyuluyor ve köpekler kuyruklarını sallamaya başlıyor.

Telemakhos bir tanrı kadar yakışıklı, kapıda beliriyor. Eumaios şaşkınlıkla ayağa kalkıyor, birbirine karıştırdığı koyu renk şarap dolu testiler elinden düşüyor. Ona yaklaşıyor, sarılıyor; kafasını, gözlerini, ellerini öpüyor ve duygu dolu sözlerle karşılıyor: "Telemakhos, tatlı ışık, geri döndün! Seni bir daha asla görememekten korkuyordum. Haydi, içeri gel!"

Telemakhos çubuğunu Eumaios'a teslim edip eve ayak bastığında dilenci ayağa kalkıyor ancak çocuk onu oturmayaya davet ediyor. "Rahatsız olma, yabancı, başka bir yere de oturabilirim."

Telemakhos beni görmezden geliyor. Ben yokum, bazı işlerle uğraşmam gerektiği zamanlar hariç. Ama onu her zaman bağışlıyorum, bunun için doğdum.

Prens domuz çobanına dönüyor: “Seni selamlamaya geldim, sevgili yaşlı adam. Seni görmeye ve saraydaki durumun nasıl olduğunu senin ağzından duymaya geldim. Annem hâlâ bekliyor mu yoksa taliplerden biriyle evlenerek Odysseus’un yatağına uğursuzluk bulaştırdı mı?”

“Üzgün ama vakur bekliyor, geceleri gündüzleri birbirine katıyor.”

Çoban yanlarına bir gün önce kavurduğu et dolu tabaklar ve sepetlerde ekmek yerleştiriyor, sonra şarabı karıştırıyor ve kadehlere döküyor. Bir köşede oturuyorum ve bir şeyler toparlıyorum. Bu arada amacım en sevdiğim şeyi yapmak, yani gizlice dinlemek. Hayatımı özgürce yaşayamadığımdan, duygularımı başkalarının sözlerinden duymaya çalışıyorum.

Erkekler ortaya konulan cömert yemeği yerlerken Telemakhos konuğun kim olduğunu soruyor. Eumaios bildiklerini anlatıyor, Girit’ten geldiğini ve sayısızca şanssız maceraya maruz kaldığını söylüyor. O aslında gerçek bir dilenci değil, deniz ona kötü sürprizler yapmış. Onu saraya götürmesi için emanet ediyor. Dilenci cevap veriyor ama ne gariptir ki sesi duygusallaşıp çatlıyor: “Dostum, taliplerin sarayda yaptığı kötülükleri duymak dayanılmaz. Misafirlere nasıl kötü muamele ettikleri, onları reddetmeye cesaret edemeyen hizmetçileri nasıl zorla odalara sürükledikleri, tabii bunu isteyerek yapanlar hariç. Peki ya halk... En azından onlar senin tarafında mı? Çünkü ben senin yerinde olsam o alçaklarla savaşmayı tercih ederdim. Onurumu savunmak uğruna kendi evimde bin kez ölmeyi yeğlerdim. Bir de baban Odysseus gelirse...”

“Halkın bir kısmı benimle, bir kısmı ise bana karşı. Bu kadar çok alçakla nasıl savaşabilirim? Bir erkek kardeşim bile yok... Çok kalabalıklar, İthake ve komşu adalardaki çok sayıda soylu: Dulikhion, Same ve zengin ormanları olan Zakynthos. Penelope ile evlenmeye karar verdiler ve

utanmadan ona kur yapıyorlar. O ise ne açıkça reddediyor ne de kabul ediyor ve bu arada alçaklar evimde durmadan ziyafet çekiyorlar.”

Dilenci, prensi harekete geçmesi için cesaretlendiriyor, derhal bir şeyler yapmalı. Ama akıllı bir şekilde. Telemakhos, Eumaios’tan koşup Penelope’ye döndüğünü gizlice haber vermesini istiyor. Bir hizmetçi de gizlice Laertes’e bildirecek. Hepsi heyecanlı ve nihayet gece beliriyor, Eos’un pembe yapraklarını yaymasını endişeyle bekliyorlar.

Sahibime haber veren kişi ben olmak istiyorum, döktüğü gözyaşları yüzünden ne kadar yıprandığına bizzat şahidim. Müjdeli sözler bağırarak saraya giriyorum. Birlikte geçen uzun yıllar boyunca birbirimizin ses tonundan ne demek istediğimizi tahmin etmeyi öğrendik. Oğlunun adını bu şekilde bağırmamın sadece tek bir şey ifade edebileceğini anlıyor.

Yataktan fırlıyor, ağlayarak merdivenlerden iniyor ve onu görüyor... Nihayet sevgili Telemakhos’u burada. Ona yaklaşıyor. Bu arada hizmetçiler çocuğun başını ve omuzlarını nazikçe öpüyorlar.

Anne oğlunun adını tekrarlıyor, onu kucaklıyor, kafasını ve güzel gözlerini öpüyor. “Geri döndün, bir tanem! Seni bir daha asla göremeyeceğimden korkuyordum...”

“Artık ağlama, anne, onun yerine git yıkan, hazırlan ve temiz giysiler giy, sonra tanrılara yüzlük kurbanlar ada, ta ki Zeus bizim intikamımızı alana kadar. Birazdan bir yabancı gelecek, ona saygılı davranalım, gidip onu meydana alacağım.”

Erkekler kadınlara emir verir, bu ataların yazılı olmayan kuralıdır. Güçlü görünmeli ve bize yol göstermeliler, her ne kadar kutup yıldızının biz kadınlar olduğunu bilseler de. Böylece bilge anne kararsız oğluna itaat ediyor.

Odasına gidiyor ve her zaman yaptığı gibi beklemeye devam ediyor.

Bu arada Telemakhos bir tanrı gibi yürüyor, yanından köpekler koşuyor ve insanlar onu hayranlıkla selamlıyor. Telemakhos'un acelesi var çünkü bir an önce babasının kadim dostları Mentor, Antiphos ve Helitherses'e gitmek istiyor; nihayet onlarla oturuyor. Peiraios da onlara katılıyor ve birlikte buraya doğru geliyorlar. Avluya bakıyorum, giysilerini tahtlara bıraktıklarını görüyorum. Hizmetçiler yıkanmaları için onlara gümüş küvetler hazırlıyorlar, altın sürahilerden üzerlerine su döküyorlar, ardından yağıyorlar ve giydiriyorlar.

Ben hanımımı çağırmaya gidiyorum.

Temiz bir giysi giymiş olarak geliyor, oğluna, yolculuğu ve Odysseus ile ilgili neler öğrendiğini soruyor.

"Sevgili anne, Nestor bana oğlu gibi davrandı ama İthake kralı hakkında hiçbir şey bilmiyordu, bu yüzden beni Menelaos'a gönderdi. Orada uğruna bir yığın Akha askerinin can verdiği kuzenin Helen'i gördüm. Görkemli Menelaos da oradaydı. Taliplerin küstahlığından öfkeli, Odysseus'un geri dönüp onları acımasızca katledeceğini açıkladı. Bunu ona yaşlı Proteus'un söylediğini, bunların ateşle mühürlenmiş kutsal kelimeler olduklarını anlattı. Babam Ogygie Adası'ndaymış ve oradan ayrılmasına izin vermek istemeyen nympha Kalypso tarafından tuzığa düşürülmüş."

Diğer yoldaşlar konuşmaya başlıyor, Telemakhos'un Pylos'ta tanıştığı kâhin Theoklymenos onu uyarıyor: "Odysseus zaten aramızda ve kötülüğünü isteyenler için felaketler düşünüyor. Bu alameti denize yelken açtığım sırada bir kuş uçuşundan sezdim."

Bu arada, evin önündeki açıklıkta talipler disk ve cirit atma oynayarak eğleniyorlar, yaklaşımakta olan akşam yemeği saatini bekliyorlar. Nihayet vakit geldiğinde herkes yemek odasına geçiyor.

Hanımımın nefret ettiği ziyafet başlıyor. Yüzünden okunuyor. Artık taliplerin boş ve kaba konuşmalarına tahammül edemiyor. Kaba ve vahşice yemek yemelerine, bir hayvan gibi etleri ısırarak kemiklerinden ayırmalarına dayanamıyor.

Konağın girişinde domuz çobanı Eumaios beliriyor, yanında paçavralar içinde, bastonuyla yürüyen yaşlı bir adam var. Az önce, şehrin yakınında, insanların su çektiği kuyunun yakınında, Dolios'un oğlu Melanthios ile karşılaştılar. Onları bizzat ben kendim gördüm. Koyun çobanı Melanthios, taliplere sunmak için en güzel koyunları seçmiş, saraya getiriyordu. Aptal, dilenciye kötü sözlerle öfkelenirdi: "Ne güzel bir çift. Bir köylü, başka bir köylüyle yan yana! Domuz çobanı bir berduş gibi yaşayan, bu sefil arkadaşını nereye götürüyorsun?" Kıçına bir tekme attı, Telemakhos'un gümüş yaylı Apollon ya da talipliler tarafından vurularak öldürülmesini dileyerek gitti. Yaşlı adam ona nefretle baktı, onu elleriyle öldürmemek için kendini zor tutuyordu.

Çok garip şeyler oluyor.

Hanımım yeni gelenleri sessizce inceliyor. Kendisi tahtta, diğerleri ise dış budak ağacının eşiğinde oturuyor; yüzünden hoşnutsuz bir ifade geçiyor. Onu çok iyi tanıyorum. Yeni insanlarla yüzleşmeyi sevmiyor. Para avcısı kaç dolandırıcı geldi. Hepsi için bana güvenilir olup olmadıklarını sorar ve ben de ona kalbini dinlemesini söylerim; o hangi sözlere inanacağını bilir.

Eumaios ve yaşlı misafir kararsız görünüyorlar, belki de yemek odasına girmek ve taliplerin vahşi çığlıklarını dinlemek istemiyorlar. O anda cesur Odysseus'un bir ayağı çukurda köpeği Argos, burnunu ve kulaklarını kaldırıyor. Bu neredeyse hiç olmaz. Genelde avluda dışlanmış bir hâlde, gürültüden uzak, kene ve pire dolu oturup pinekler. Bir zamanlar çevik ve hızlıydı, yaban keçisi, alageyik ve tavşan

avlamak için efendisi ve adamlarıyla koşar, hiçbir avı kaçırmazdı, şimdi ise hareket etmeye bile takati yok. Ama yaşlı misafiri görünce ayağa kalkıyor, kuyruğunu sallayarak ağır adımlarla ona yöneliyor. Adamın gözlerinde duygusallık görüyorum, köpeğin titreyen ayağını tutuyor. Hayvan inleyerek ona doğru uzanıyor, sonra son nefesini vermiş gibi yere çöküyor. Kontrol etmek için bir hizmetçi gönderiyorum, teyit ediyor: Argos öldü.

Domuz çobanı içeri giriyor, Telemakhos onu yanına oturtuyor. Haberci hemen ona bir parça ekmek veriyor. Yaşlı adam da girişten geçiyor ve diğerleriyle birlikte oturuyor. Telemakhos elleriyle büyük et parçaları ve bir bütün ekmek hazırlıyor. Aralarında bir şeyler var ama ne olduğunu anlayamıyorum; sanki gizli bir anlaşma imzalamışlar gibi.

Yaşlı adam sessizce yemeğini yiyor, etrafımızda kavraması zor bir şeyler dönüyor. Kraliçe gizlice adama bakıyor. Onu görmezden geliyormuş gibi yapsa da arada sırada bakışları sabitleniyor. Neler oluyor?

Tabağı bittiğinde dilenci her talipten biraz yemek istiyor. Bazıları ona acıyor, diğerleri şaşkınlıkla bakıyor. Keçi çobanı Melanthios, istenmeyen bu adamı getirdiği için öfkeyle Eumaios'u suçluyor, Antinoos söze giriyor: "Seni rezil domuz çobanı, bu avluda yeterince dilencimiz yok mu? Yeni dilencilere ihtiyacımız yok ya da falcılara, doktorlara, marangozlara veya yeni ozanlara."

Telemakhos çobanı savunuyor: "Eumaios, Antinoos'un suçlamalarına aldırma, insanları sözleriyle rahatsız etmeyi sevdiğini biliyoruz. Ve sen, Antinoos, eğer tanrıların kutsal kabul ettiği misafiri kovmayı düşünüyorsan bu eve saygın yok demektir!"

"Ah, ne kadar iyi bir konuşmacı olduğumu unutmuştum, Telemakhos! Söylediğin gibi yapacağız, onu onurlandırılması gerektiği gibi onurlandıracağız. Her konuk Zeus

için kutsaldır. Haydi, yoldaşlar, heybesini dolduralım, böylece sefil şey en azından üç ay bizden uzak durur.”

Kahkahalar arasında, heybeyi elden ele geçiriyorlar, içini dolduruyorlar ve Antinoos’a yaklaşan yaşlı dilenciye geri veriyorlar: “Arkadaş, sanki kralmışsın gibi konuşuyorsun. Eğer burada en önemli insan sensen, diğerlerinden daha fazla yiyecek vermelisin, haydi biraz daha yiyecek koy. Bir zamanlar benim de zengin bir evim vardı ve sık sık açları doyururdum. Fakat Zeus gezgin korsanlarla birlikte Mısır’a gitmemi uygun gördü; yağmacı, açgözlü arkadaşlarım yüzünden her şeyimi kaybettim ve hayati tehlikeler atlattım. Köle olarak Kıbrıs’a götürüldüm ve şimdi buradayım.”

Sahtekâr acımasızca bakıyor ve birden bağılıyor: “Pis küstah, yemeğimi mahvetmek mi istiyorsun? Sana Mısır’ı göstereceğim şimdi! Daha fazla yemek istiyorsan diğerlerine sor, bana eziyet etme, burada herkesin malı çok.”

Penelope gözlerini kocaman açıyor, her an bir şeyler olacağını hissediyor, bu arada dilenci geri çekiliyor: “Senin bir kral olduğuna inanmakla yanılmışım. Adalet duygunla görünüşün birbirine denk değil. Şimdi sana ait olmayanı vermekte bu kadar zorlanıyorsan senin olandan bir kırıntı bile vermezsin. Oysaki çok fazla yiyeceğin var.”

Antinoos aniden ayağa kalkıyor, tabureyi kaptığı gibi yaşlı adamın sırtına atıyor. Penelope öfkeli, bu saçma anlaşmazlığı sona erdirmek istiyor ancak kendini tutmak için eğitildi, yirmi yıldır böyle yapıyor. Sadece burun deliklerinin hafifçe dalgalanmasıyla öfkelenildiğini anlıyorum.

Dilenci bir kaya gibi sabit kalıyor, başını üzgünce sallamakla yetiniyor. Ardından olduğu yere çöküyor, dolu heybesini bırakıyor ve oradakilere sesleniyor: “Bu adam beni sefil midesinden uzak tutmak istedi. Umarım öfkeli dilencilerin intikamını alan Erinyeler onu hak ettiği ölümle cezalandırır.”

Hassas noktasından vurulmuş Antinoos cevaplıyor: “Çabuk ye ve buradan defol, yaşlı adam. Yoksa biri seni ayağından sürükleyerek dışarı atabilir ya da hak ettiğin gibi derini yüzebilir.”

Bağrıışmalar başlıyor. Herkes onunla aynı fikirde değil, neyse ki talipler arasında birkaç sağlıklı akıl var. Genç adamlardan biri, zavallı berduşa vurduğu için onu kınıyor. Bu kılık değiştirmiş bir tanrı olabilir. Şehirlerde bir yabancı gibi dolaşan tanrılar var, amaçları sadece insanların adalet mi şiddet mi uyguladığını kontrol etmek.

Penelope aniden ayağa kalkıyor, Antinoos’a karşı ağzına gelen öfkeli kelimeleri yutmayı başarıyor ve Eumaios’u çağırıyor: Odysseus’tan bir haberi olup olmadığını bilen yabancıyı şahsen kabul etmek istiyor. Karşılığında ona bir gömlek ve güzel bir kaftan verecek.

Eumaios, adamın Girit’ten geldiğini söylüyor, bir zamanlar Odysseus’a ev sahipliği yapmıştır, şimdi de kocasının hayatta olduğuna ve birçok armağanla geri döneceğine yemin etmektedir. Penelope, yaşlı adamın peşinden odasına gelmesini emrediyor, Eumaios itaat ediyor ancak kısa süre sonra beklenmedik bir yanıtla geri dönüyor: “Sevgili Kraliçe, dilenci odana çıkmanın ihtiyatlı olmadığını söylüyor, evine musallat olan pis yaratıklara güvenmiyor.”

Yabancı tamamen haksız değil. Kraliçemin yüzünde hayranlık görüyorum. Başıyla onaylıyor ve beklemek için odasına çekiliyor, ben ve hizmetçiler onu takip ediyoruz.

Hayatını bekleyerek tüketmiş bir kadın için biraz daha beklemenin ne önemi var ki?

Fakat bu bekleyiş bölünüyor. Çıglıklar duyuyoruz, birileri gelmiş olmalı. Öfkeyle ve yıpranmış kaslarımın izin verdiği hızla aşağı iniyorum.

Bu, hâkimiyeti tekrar ele geçirmeye gelen dilenci, İros. Derhal gitsin diye yeni konuğu tehdit ediyor, buralar onun.

Bu, kavgadan küçük bir eğlence çıkaran taliplerin artıklarını almak için yoksullar arasında çıkan bir savaş. Eumaios'un yanında gelen dilenci kimseye zarar vermediğini söylüyor; sarayda her ikisine de yetecek kadar sadaka var. İros onu kışkırtıyor, onunla bir kavgada boy ölçüşmek istiyor. Hiç adil olmayan bir meydan okuma. Konuk çok yaşlı ve hırpalanmış... Kesin yenilecek. Bu sırada talipler ortalığı kızıştırıyorlar, yüksek sesle, kahkahalarla bağırıyorlar. Kazanana ızgara bağırsak vadediyorlar. Yaşlı berduş kaçmıyor. Ne cesaret! Sadece orada olanlardan yemin etmelerini istiyor; hiç kimse İros'u desteklemek için onu sırtından vurmaya kalkışmasın. Herkes yemin ediyor ve ikisi savaşımaya hazırlanıyor.

Yaşlı konuk gömleğini Giritliler gibi kaldırıyor, kimse-nin tahmin edemeyeceği kadar sağlam ve kaslı bacakları var, tartışmalar yükseliyor. İros çekinmeye başlıyor ama artık kaçamaz, zira diğerleri onları savaşımaya teşvik ediyor. İros ilk darbeyi vuruyor, rakibinin sağ omuzuna isabet ediyor. Yaşlı dilenci, yıldırım gibi çevik bir hareketle boynuna, kulağının tam altına vuruyor ve kırılan kemiklerin sesi duyuluyor. İros toz yutarak yere çakılıyor, dudağından kan akıyor. Yaşlı adam onu ayağından tuttuğu gibi girişten avluya sürüklüyor.

Döndüğünde, talipler onu haykırışlarla karşılıyor. Antinoos ona yağlı ve kanlı bir parça kavrulmuş bağırsak uzatıyor, Amphinomos iki somun ekmek ve altın bir kadeh dolusu şarap servis ediyor. Yaşlı adam sanki onu önceden tanıyormuş gibi konuşuyor: "Vicdanlı birine benziyorsun, Amphinomos. Hiç kimse başkasının hakkını yememeli ve tanrıların ona verdiği armağanların kıymetini bilmeli. Talipler bir suç işliyor, onlara ait olmayan malları yağmalıyor ve yakında dönecek bir adamın çocuğuna ve karısına hakaret ediyor. Hatta bahse girerim bu adam oldukça yakınlarda."

Böylece yaşlı misafir, hedefine ulaşmış olarak, tanrıların şerefine kadeh kaldırıyor. Amphinomos başı öne eğik geri çekiliyor: Yoksa bu bir kehanet mi?

Penelope aşağıya salona geliyor, yıkanmış, gözyaşlarından yıpranmış yüzünü güzelleştirmek için yanaklarını yağlamış. Bunu kraliçeye her zaman güzelliğine dikkat etmesi için onu teşvik eden kâhya Eurynome tavsiye etti, kraliçe şöyle cevap veriyor: “Eurynome, görünüşüme önem vermem için ısrar etme. Erkeğim mavi pruvalı gemilerde gittiğinde güzelliğim söndü.”

Talipler onu büyük sütunun yanında, yanaklarının yanına inen parlak yaşmağıyla görür görmez gözleriyle yiyip bitiriyorlar; birçoğunun ondan genç olması bir şey ifade etmiyor. Tutku, yaş gözetmez ve onunla yatağa uzanmak için büyük bir istek duyuyorlar. Belki de bir tanrıça onu daha cazibeli hâle getirdi. Sahibemin yüzündeki her çizgiyi tanıyorum, her geçen yıl kırıksıklıkların güzel yüzünde izler bırakmasına şahit oldum. Ama o hiçbir zaman umursamadı çünkü asil zarafetini asla kaybetmeyeceğini biliyordu. Ancak bugün ilahi bir el onu yirmi yıl geriye götürmüş gibi görünüyor, yüzünün gençlikle parladığı, uzun saçlarını saatlerce taradığım zamanlardaki hâline.

Penelope onları görmezden geliyor ve oğluna dönerek, dilenciye bu şekilde davranmalarına izin verdiği için acımasızca azarlıyor: “O Zeus tarafından korunan bir misafir. Hakarete uğrarsa tüm eve onursuzluk çöker.”

“Anne, ben de senin gibi düşünüyorum. Ama inan bana, bu tür hainlerle tek başına savaşmak kolay değil. Misafirimiz, kendisi gibi dilenci olan İros’un hakkından geldi, keşke taliplerin de sonu ona benzese!”

Aralarında bu şekilde konuşurlarken, onlara katılan Eurymakhos kadının vücudunu övmeye başlıyor: “Penelope, bu gece dayanılmazsın. Sana sahip olmak için savaşıcak birçok erkek tanıyorum.”

“Eurymakhos, güzelliğimi, Troya’ya yelken açtığı gün Odysseus götürdü. Şimdi, yerinde sadece hüznün var. Belki de geri dönmeyeceğini bildiği için bana Telemakhos büyüyünce yeniden evlenebileceğimi söylemişti. Ne yazık ki vakit yaklaşıyor ama bir zamanlar asil bir kadını armağanlara boğarak kur yapmak âdetken, şimdi sizler varlığımı elimden almak için uğraşıyorsunuz.”

Antinoos araya giriyor: “Akıllı Penelope, daha önce karar vermiş olsaydın, bunca zaman burada kalıp sürülerinle ziyafet çekmezdik. Ama seni armağanlara boğmadığımız doğru değil, bak...”

Böylece armağan töreni başlıyor. Bir haberci tüm getirilenleri önüne diziyor: Antinoos, on iki altın kopçalı uzun bir yaşmak, Eurymakhos güneş gibi parlak, kehribar boncuklu altın bir kolye, Euridamante böğürtlen gibi büyük incilerle bezenmiş küpeler, Peisandros görkemli bir gerdanlık sunuyor. Böylece hediye töreni suçlamaları örtüyor. Rahatsız olmuş ve hayal kırıklığına uğramış olan Penelope, üst kata çıkıyor ve ardından çokça armağanları merdivenlerden yukarı sürükleyen bazı hizmetçiler onu takip ediyor.

Dilenci orada kalan hizmetçilere dönüyor. Onlar en küstah, hain olanlar: “Kraliçenizle gidin, kızlar, onun acısını hafifletin. İğnelerinizi çevirerek veya yünü tarayarak ona yardım edin.”

Dalga geçerek gülüyorlar. En kendine güvenli olan Melantho, Dolio’nun kızı, çok güzel olduğunu biliyor, kendinin ayrıcalıklı görüyor çünkü her gece Eurymakhos ile bahçede uzanıyor, şehvet oyunları oynuyor: “Bu kadar korkusuzca konuştuğuna göre gerçekten kalın kafalısın, dilenci.

Belki de şarabın etkisidir. Yoksa bu İros berduşunu yendin diye mi cesaretlendin? Nasıl konuştuğuna dikkat et de biri seni dövmesin, kan revan içinde buradan kovmasın.”

Dilenci ona ters ters bakıyor, sözlerinde öfkeli bir nefret hissediyorum: “Kes sesini, namussuz! Gidip Telemakhos’a söylersem seni parçalara ayırır.”

Hizmetçiler korkuyla dağılıyor, yabancı yanan mangallara yaklaşıyor, bir süre sessiz ve düşünceli duruyor. Eury-makhos onu fark ediyor ve alay etme fırsatını asla kaçırmıyor: “Dilenciği buraya bir tanrı getirmiş olmalı; kel bile olsa, meşaleler kadar parlak! Ey misafir, uzakta bir tarlada benim için çalışmak ister misin? Uygun bir maaş karşılığında taş toplar, ağaç dikersin. Sana giysi ve sandallar da veririm. Ama senin ruhun dilenci, mideni tıka basa doldurmayı tercih ediyorsun!”

“Eurymakhos, sana bir yarışta meydan okumak isterim. Ya da bir tarlada. Her ikimize de kavisli bir orak verseler, şafak vaktine kadar bakalım en çok hasadı kim toplar? Ya da dört dönüm bir araziye sürmek için öküzlerimiz olsa, bakalım hangimiz toprağı daha derin kazar. Beni daima en önde yer aldığım savaş meydanlarında görseydin midem hakkında iftira atmayı bırakırdın. Kaba ve ukalasın, aklını kendine takmışsın. Burada hiçbir değeri olmayan birkaç kişi arasında büyük ve önemli hissetmek kolay. Ama Odysseus geri gelirse, kaçmak için zamanın bile olmaz, sarayın giriş kapıları sen çıkamadan kapanır.”

“Nasıl cüret edersin, zavallı herif? Şarap dilini mi çözdü? Yoksa az önce sefil İros’u yendin diye mi sevindin? Bana öyle geliyor ki belanı arıyorsun, merak etme bulacaksın.”

Derhal bir tabure alıp ona atıyor. Ama dilenci kıvrakça eğilince onun yerine uşak elinden vuruluyor, sürahiyle birlikte yere düşüyor. Bunun üzerine Telemakhos bağırıyor:

“Siz deli misiniz, yoksa katil mi? Yoksa bu kadar vicdansız olmanızı tanrılar mı emrediyor? Sizce de artık eve gidip uyuma vakti gelmedi mi?”

Amphinomos ruhları sakinleştirmeye çalışıyor, oradaki-leri tanrılar şerefine kadeh kaldırmaya ve ardından evlere dağılmaya davet ediyor.

Megaron, biz Yunanlıların genelde şatafatlı yemekler yediğimiz ve şarkılar dinlediğimiz salon boşaldığında, konuk Telemakhos’la samimi bir şekilde konuşuyor, silahlarını uzun uykularından uyandırıyorlar; kaskları, yuvarlak kalkanları, kayın çubuklarla birlikte salona getiriyorlar.

Sonra Telemakhos odasında uyumaya gidiyor. İşte o zaman Penelope’yi görüyorum: aşağıya iniyor, ateşin yanındaki, fildişi ve gümüş süslemeli tahtına oturuyor ve ayaklarını tabureye dayıyor. O ve dilenci aynı salonda, gözleri çok uzun bir süre buluşuyor. Benim anlamadığım o dilde birbirlerine ne söylediklerine dair hiçbir fikrim yok; derin şeyler konuştuklarını biliyorum. Beyaz kollu hizmetçiler, taliplerin pervasız varlığından geriye kalanları yeniden düzenlemek ve temizlemek için geliyor, ardından közleri yeniden canlandırıyor. Bu arada Melantho misafire saldırıyor, domuz ve fırsatçı diye hakaret ediyor, ardından para vermeden ahlaksızca kovmaya çalışıyor. Ama adam altta kalmıyor: “Senden daha güçsüz olduğumu düşündüğün için bundan faydalanıyorsun, değil mi? Oysaki ben de bir zamanlar zengindim. Elindekileri kaybetmemeye dikkat et, uçurumun kenarında yürüyorsun!”

Kraliçe, Melantho’ya sertçe çıkışıyor. Onu kendi kızıymış gibi yetiştirdiğini yüzüne vuruyor, oysaki o bir yılanı dönüştü. İyi oldu, artık ona ben bile dayanamıyorum, Eurymakhos’un favorisi olduğundan beri gittikçe daha da küstah oluyor. Kendisini bir prenses zannediyor çünkü ne-

redeyse her gece bahçede giysilerini çıkarıyor ve adamın üstüne çıkıyor. Penelope onu acımasızca azarlıyor; çok kez ihanete uğradı ve artık tüm bu entrikalardan tiksindi.

Daha sonra post kaplı bir sandalye getiriyor ve yabancıyı yanına oturmaya davet ediyor, kim olduğunu, nereden geldiğini öğrenmek istiyor. Kadın soruyor, adam sorulardan kaçıyor, anıların ona çok fazla acı verdiğini söylüyor. Ardından ona övgüler diziyor: “Kadın, şerefli şöhretin karalara ve denizlere yayılıyor.”

Ona Odysseus’a soruyor ve sözlerinden, onları telaffuz etme şeklinden, kalbini bu yabancıya açtığını, güvenmeye cesaret ettiğini anlıyorum. Ona sevgili kayınpederi Laertes için ördüğü kefenin aldatmacasını açıklıyor, düğününü geciktirmek için gündüzleri örme, geceleri sökme kurnazlığı. Bu hile dördüncü yıla kadar sürdü, sonra hizmetçiler ona ihanet etti, sevgililerine her şeyi anlattı ve prensler onu suçüstü yakaladı, tehdit etmeye başladı.

“Odysseus’u beklemek için herkese karşı durdum. Şimdi talipler baskı yapıyor, ebeveynler tekrar evlenmem için beni öğütlüyor, Telemakhos kızgın çünkü mallarımız yağmalanıyor. Ya sen... Sen gerçekten bana kendin hakkında bir şeyler anlatmak istemiyor musun?”

Adam, Girit’i anlatmaya başlıyor. Şarap gibi karanlık denize sıkışmış, doksan şehri olan ve her birinde farklı dil konuşulan topraklar. Minos’un torunu ve Troya’ya karşı savaşan İdomeneus’un kardeşi olduğunu söylüyor. Odysseus’un Troya’ya giderken Girit’te durduğunu ve onu bizzat kendisinin ağırladığını teyit ediyor.

Kraliçe sessizce gözyaşı döküyor. İnsanların, bir kadının ne kadar çok ağlayabileceği hakkında hiçbir fikri yoktur. Ben biliyorum, ben onu anlıyorum; çok kereler yüzünü kuruladım. Onu yıpratmış olan sadece beklemek değil. Kaçamadığı zorbaların tekrarlanan aşağılamaları, yüzyıllar

süren gelenekler tarafından şekillendirilen rolünün kırıl-ganlığı. Sonsuza dek yitirilen geçmiş günler için duyulan hü-zün. Yarının belirsizliği. Yalnızlık kuyusu. Birine güven-menin imkânsızlığı. Bu adama karşı bir bağ hissetse de ona bile güvenmiyor. Penelope'yi tanıyorum ve kurnazlığını ne zaman kullandığını iyi biliyorum. Örneğin şimdi, yabancıyı test etmeye karar veriyor: "Peki Odysseus'u gerçekten gör-düysen bana ne giydiğini anlat."

"Benden çok şey istiyorsun, üzerinden neredeyse yirmi yıl geçti. Ama bir şeyi iyi hatırlıyorum. Odysseus soğan ka-buğu renginde gömlek, üzerine de erguvan, yün bir kaftan giymişti. Çift iğneli altın bir toka ile tutturmuştu. Tokasının üzerinde bir köpek ön pençeleriyle bir geyik yavrusu tutu-yordu ve geyik mücadele hâlindeydi."

Bu gerçekten oydu. Bizzat karısının verdiklerini giyi-yordu. Kraliçem durdurulamaz bir ağlamayla kendinden geçiyor. Misafir onu rahatlatmaya çalışıyor, kocasının geri döneceğine onu ikna etmek istiyor, kadının iç parçalayan acısına ortak oluyor.

"Ey Odysseus'un asil karısı, onun geri döneceğini Thesprotların kralı Pheidon'dan duydum, bana kocanın buraya gelmek üzere olduğunu söyledi. Yanında birçok ha-zine getiriyor, getirdikleri o kadar çok ki on kuşağa yeter. Kraliçe, artık beklemenin sonu geldi, Odysseus'un bu ay bitip yeni ay başladığında gelecek."

Penelope konuğa teşekkür ediyor. Biraz rahatlaması için onu hizmetçilere emanet etmek istiyor, onu yıkayıp yağlar sürecekle. Ziyafette Telemakhos'un yanına oturması doğ-ru olur. Adam tereddüt ediyor, onu genç kadınların değil, kendi kadar acıyı tanıyan yaşlı bir kadının yıkamasını is-tiyor.

Kraliçe yüzü hâlâ gözyaşlarından sıırılsıklam, gözlerini kaldırıp bana bakıyor. Bu adanın geçmişini ve yaşayanla-

rın tüm sırlarını en iyi bilen yaşlı dadı. Onun emirlerine o kadar alışkınım ki sadece bir bakışı yetiyor. Hızla yaklaşıyorum, onu ayrı bir odaya götürüyorum, burada kazan hazır ve hizmetçiler nihayet gittiğinde ilk kez dilenciyle konuşuyorum: “Genç bir hizmetçinin ayaklarını yıkamasını istemedin, anlıyorum, o sürtüklerin seni hor gördüğünü duydum. Ayaklarını yıkayacağım çünkü kraliçem emretti ama bunu aynı zamanda senin için duyduğum merhametten de yapacağım. Sana söylemek istediğim başka bir şey daha var. Birçok yabancının saraya gelip gittiğini gördüm ama kimse senin kadar kralıma benzemiyordu: görünüşün, sesin, ayakların.”

Cevap vermiyor, gözleri parlıyor.

Çok mu fazla konuştum? Bir kadının ileri gitmesi uygun değildir.

Susuyorum ve işime dönüyorum. Hareketleri antik bir ayin gibi yapıyorum: parlak tunç küvete önce soğuk su döküyorum, sonra sıcak. Adamın bundan hoşlandığını gözlerini kapatışından hissediyorum. Zihnini ne zamandır düşüncelerden uzak tutamadığı, uzun iç çekişinden anlaşıyor.

Sonra beklenmedik bir şey oluyor.

Ellerimi dilencinin bacaklarında gezdirirken baldırında garip bir şey hissediyorum. Bu, beni yerimden zıplatan bir şey çünkü eski yarayı tanıyorum. Birden ayağını bırakıyorum, havzaya geri düşüyor, tunç küveti çınlatıyor ve ben şaşkınlıkla geri çekiliyorum.

“Odysseus! Sen Odysseus’sun!”

Bayılacak gibi hissediyorum... Düşmemek için sağlam bir sütuna dayanmalıyım.

Kalbim deli gibi atıyor ve duygu dolu gözyaşları döküyorum.

Domuzun neden olduğu yara, yanılıyor olamam.

Odysseus, büyükbabası Autolykos'un ülkesine gittiğinde bir çocuktur. Onun ismini seçen büyükbabası: "Pek çok kişi tarafından sevilmiyorum, çocuğa seilmeyen anlamına gelen Odysseus adını verelim. Büyüdüğünde, anesinin sarayının mallarla dolup taşıdığı Parnassus'ta bana gelmesini istiyorum, İthake'ye geri dönerken ona çok mal vereceğim."

Herkes Autolykos'u dolandırıcı ve yalancı olarak bilirdi, belki de Hermes'in ölümsüz oğlu; tanrı, ona keşfedilmeden çalma sanatı bahşetmişti. Dedesi ve amcaları Odysseus'u öpüp kucaklayarak karşıladı, ne dokunaklı anlardı. Av günü geldi, geldiğinin on ikinci günü; atış denemesi için erkekler bir sabah ayrıldılar ve Parnesos'un ormanla kaplı doruklarına çıktılar. Genç Odysseus, elinde sivri mızrağıyla atılğan köpekleri izliyordu.

Çalılar arasında büyük bir yaban domuzu vardı, avcılarının koşuşturmacasını duyunca çılgınca üzerlerine atladı ve kaybeden Odysseus oldu. Hayvan onun dizinin tam üzerine saldırdı, dişi canlı etine girdi ve büyük bir parça kopardı, neyse ki kemiği delmedi. Çocuk gafil avlanmadı, onu omzundan vurarak mızrakla deldi ve hayvanı yere düşürdü. Autolykos ve oğulları hemen yardımına koştuklarında oluk oluk kan akıyordu. Sargılarla sıkıca bağlayarak ve bir büyü yardımıyla kanı durdurmayı başardılar. Bu yara, yetişkinliğe girişinin işaretiydi, Odysseus'u her zaman arkasını kollaması gerektiği konusunda uyardı.

Odysseus ve ben gözlerimizin derinliğinden birbirimize bakıyoruz. Benimkiler ağlamaktan kızarmış titriyorlar. Onunkiler hâlâ acımasız. Savaşçının şimdi duygulanmak için vakti yok. Odysseus kimseye bir şey söylemememi emrediyor, aksi takdirde bana bile merhamet etmeyeceği konusunda uyarıyor. Tehdidini duyunca şaşıriyorum, ne

saçmalıyor, ona nasıl ihanet edebilirim? Beni tanıyor, sadakatimin bir kaya kadar sağlam olduğunu biliyor.

Bana Telemakhos'un her şeyi bildiğini söylüyor, kral bu sabah kendini ona tanıtmış. Analarından koparılan yavru hayvanlar gibi yürek parçalayan bir çığlıkla ağlayarak kucaklaşmışlar. Odysseus ona oraya Phaiaklar tarafından nasıl getirildiğini anlatmış, Telemakhos şöhreti gökkuşağını aşmış babasıyla her zaman gurur duyduğunu ilan etmiş. Ama sorunun özüne inmiş: "Şanlı baba, dikkatli olmalıyız, biz sadece iki kişiyiz, onlarsa yüzlerce. Dulikhion yağmacıları, hizmetçileriyle birlikte elli iki kişi, yirmi dört Same'nin soyluları, Zakynthos'un yirmi ve İthake'nin on iki kişisi. Haberci Medon, ilahi ozan ve iki hizmetçi de onlardan. Hepsine karşı nasıl başarılı olacağız? Başka müttefik bulamaz mısın?"

"Athena ve Zeus müttefik olarak yeterli mi?" diye sormuş şanlı efendim. Yalan söylemediğini anlaması için doğrudan gözlerinin içine bakmış. Ve devam etmiş: "Onlara güven. İlk şafakla eve dön ve taliplerin hakaretlerine maruz kalman gerekse bile sabırlı ol, sağlam dur. Daha sonra ben Eumaios ile saraya geleceğim, sen ne olursa olsun müdahale etmeyeceğine dair bana söz ver. Bana vursalar bile, ayaklarımdan sürükleyerek evin dışına atsalar bile. Bilge Athena, zamanın geldiğini anlamamı sağladığında, işaret vereceğim ve o zaman sen uzun zamandır evde bekleyen savaş silahlarını alacaksın. Eurykleia'dan yardım al, hepsini yüksek tavanlı hazne odasının dibine yığın ve birisi size bir şey sorarsa, onları temizlemek için çıkardığını ve artık yıpranmış olduklarını söyle. Şarabın etkisiyle sarhoş olduklarında, uygunsuz bir şekilde kullanırlarsa kendilerini yaralayacaklarından endişe duyduğuna ikna et. Sadece senle benim için iki kılıç, iki çubuk ve

iki öküz derisi kalkan bırak. Ve söz ver, kimse geri döndüğümü bilmemeli, annen bile!”

Böylece tükenmez Odysseus gizlice intikamını düşünüyor. Kurbanını hareketsiz bekleyen bir dişi aslan gibi. Bir çalının arkasından ona bakarak, nefesinin artık sayılı olduğunu bilerek.

Penelope

Haberci Medon bana çoktandır şüphelendiğim bir şeyi teyit etti: Kötü adamlar, oğlumu öldürmek istiyorlardı. Varlıklarına sabırla katlandım çünkü bir kadının birçok erkeğin önünde kafasını kaldırması uygun değil; bana zor kullanarak sahip olurlardı. Uzun yıllar kurnazca oyunlar oynadım, bekleneni erteleyerek, örerek, sökerek, bazen gülümseyerek, bazen birkaç saniyede kaybolan kanatlı kelimelerle ümit vererek. Bunu yirmi yılı aşkın süredir sevdiğim adamın tahtını korumak için yaptım. Oğlumun meşru hükümdarlığının tadını çıkarması için yaptım. Dişimi tırnağıma takarak mücadele ettim ama sadece aklımla. Bir kefen örüyormuş gibi yaptım, sonsuz bir kefen, kayın-pederim Laertes öldüğünde kullanacağım bir kefenmiş gibi davrandım. Gündüz ördüm, gece söktüm. Oyunda gücün, bir adadaki krallığın, bir aşk rüyasının, bir ailenin sağlamlığının olduğunu bilen birinin kararlılığıyla...

Sağlamlığa gelince, sık sık biz kadınların başına geldiği gibi bunu büyük ölçüde kendi başıma inşa ettim. Oğlumu büyüttüm, krallığı dürüst bir şekilde yönetmeye, deneyimli

yaşlıların fikirlerine önem vermeye çalıştım. Benimle evlenmek isteyen, bana bakan ama aslında krallığın zenginliğine göz diken sabırsız soyluların zorlayıcı gücüne tek başıma karşı koydum. Gösterdiğim uzlaşmacı tavır ile verdiğim tavizler yüzünden midemin dibine kadar dolan öfkem arasında sürekli bir denge aradım.

Ancak katlanmak giderek zorlaşıyor. Yokluğu aşkın ölçüsü yapan ben, artık yanımda birini istiyorum. Herhangi birini değil, hayır. En büyük hayalim meşru kocamın geri dönmesi. Her ne kadar Telemakhos, kadınların kararsız ve tutarsız olduğu fikrine kapılmış, bazen benden şüphe etse de ben ne kadar kararlı olduğumu biliyorum. Odysseus'u sevmiyor olsaydım bile bu zorbalardan birinin pençesine düşmektense sonsuza dek onu beklemeyi tercih ederdim. Oysaki onu seviyorum, hem de gördüğüm ilk andan itibaren. Onunla evlenmek için Perseus'un soyundan gelen babamın isteklerine karşı çıktım. Telemakhos sevgimizin meyvesi. Bu yüzden şu anda çok öfkeliyim ve taliplerin karşısına dikilip bir annenin akıldışı içgüdüleriyle hareket ederek, onları âdeta öfkemle tokatlıyorum çünkü oğlumun hayatına kastettiklerini biliyorum ve hayatı kurtulmuş olsa bile çok öfkeliyim: "Sizi uğursuzlar, en çok da sen Antinoos! Neden oğlumu öldürmeyi planladın? Kötülüğe teslim olmanın günah olduğunu bilmiyor musun? Yoksa babana ne olduğunu unuttun mu? Taphos'un korsanlarıyla birlik olup İthake'ye indiğini hatırlıyor musun? Halk onu cezalandırmak istiyordu çünkü müttefiklerimiz Thesprotlara zarar vermişti. Onu korumak için aramızdaki ittifakı bozduk. Odysseus, babanın kalbinin sökülmesini ve eşyalarının yağmalanmasını engelledi. Sen bunun karşılığını nasıl ödüyorsun? Burada doyasıya yiyor, karısını baştan çıkarmaya çalışıyor, hatta oğlunu öldürmek istiyorsun!"

Nihayet misafir de aramıza katıldığında kalbimde bir şeyler sakinleşiyor. Odysseus ile arasında bir benzerlik hissediyorum ama bu çok ama çok uzak bir şey. Belki de tüm denizcileri birbirlerine benzer kılan şey, güneş yanığı tenleri ve bazı anlarda gözlerinden geçen amber rengi buğu. Yoksa bana tek acı veren şey, sevgili kocamı görme arzusu mu? Bu yaşlı ve hırpalanmış adam sandalyeyi ateşe çekiyor, dilenci kıyafetlerini asaletle yerleştiriyor. İçimde yeni hisler beliriyor ve bunları inkâr etmek için boşuna çabalıyorum; mesafeleri koruma konusunda usta olan ben, kollarımı onun boynuna dolamak ve sevincimin akmasına izin vermek istiyorum. Varlığı beni neşelendiriyor ama sanki erkek kardeşimle konuşurmuş gibi ona içimi dökmek için kendimi tutuyorum. Ona çektiğim zorlukları, acıları fısıldayarak anlatıyorum, sadece Telemakhos ile birlikte olmak ve Odysseus'un varlıklarına sahip çıkmak istiyorum ancak bir şeylerin beni taliplerden biriyle evlenmeye zorlayacağından korkuyorum. Ona tabirini zaten bildiğim bir rüyamı anlatıyorum; belki dinledikten sonra bana bir işaret verir diye.

“Avluda yirmi kaz buğday gagalıyor, su birikintisine yakın. Onları seyretmek hoşuma gidiyor. Dağdan kancalı gagasıyla bir kartal iniyor ve her birinin boynunu kırarak öldürüyor. Hepsi evde üst üste yığılmış hâlde yatıyorlar. Ben inliyorum ve gözyaşlarına boğuluyorum, etrafım çalışkan hizmetçilerimle çevrili. Sonra kartal bana dönüyor ve sırrı açıklıyor: ‘Bu bir kehanet. Ben Odysseus’unum ve kazlar da talipler, düşündüğünden daha önce hepsini katledeceğim.’”

Yabancı, ruhumu okumaya çalışıyor ve şöyle cevap veriyor: “Kadın, rüya kendi kendini açıklayıcı, anlamını başka bir yerde aramana gerek yok. Talipler ölmek üzere, hem de birbiri ardına. Kimse kaderinden kaçamayacak.”

“Yabancı, bilirsin ki iki tür rüya vardır: boynuz kapılarından çıkanlar ve fildişi kapılardan çıkanlar. Birincisi

zararlı ve işe yaramazdır, ikincisi ise gerçektir. Benimki ikinci kapıdan gelirse mucize olur ama böyle olacağına inanmıyorum. Benim için vakit tamam. Pembe parmaklı Eos yeni bir güne dokunduğunda bir yarışma ilan edeceğim. Görkemli Odysseus kadar başarılı olan, yani onun yayını gererek, dizilmiş on iki baltanın arasından oku geçirebilen, benimle evlenecek ve beni her zaman kalbimde ve rüyalarımnda kalacak bu topraklardan uzaktaki evine götürecektir.”

Konuğu selamlıyorum ve beni yakalayan tatlı bir uykuya teslim olmak üzere odama çekiliyorum. Bu uyku o kadar tatlı ki bir tanrıça tarafından gönderilmiş olmaması imkânsız.

Hafif pembe puslu yeni gün göründüğünde kalkıyorum ve konuğa bakmak için dikkatlice aşağı iniyorum. Geceleri sarıldığı kaftan ve hayvan derilerini toplamış, ellerini kaldırmış Zeus’a dua ediyor, ondan kendisine cesaret vermesini ve bir alamet göstermesini istiyor. Aniden bir gök gürültüsü gökyüzünü yırtıyor, üstelik bir tek bile bulut yokken: İşaret açıktır.

Bu arada Telemakhos da kalkıyor, çok yakışıklı, âdeta parlıyor. Giysilerini giyiyor, deri sandaletlerini bağlıyor, kılıcını omzuna yerleştiriyor, tunç uçlu savaş çubuğunu eline alıyor. Eurykleia’ya, yabancının girişte, rahat bir yatak üstünde değil de taranmamış inek ve koyun derileri üzerinde uyumasına izin verdiği için sitem ediyor. Kadın adamın bizzat kendisinin böyle istediğini açıklıyor.

Telemakhos, güzel dizliğini takıyor, köpeklerin eşliğinde, bir tanrı kadar yakışıklı, salondan çıkıyor. Akha konseyine gidiyor. Bu arada Eurykleia hizmetçilere görevlerini sıralıyor: zeminlere, tahtlara, kırmızı perdelere su atmalılar; daha sonra masaları, kraterleri ve yemeklerde gerekli olan tüm kap kaçağı süngerle temizlemeliler. Aralarından bazıları ise durmadan akan değerli sudan almak için kaynağa gönderiliyor.

Eumaios, ağıldan getirdiği üç büyük domuzu iteliyor. O sırada talipler tarafından korunduğu için kendini kıymetli zanneden Melanthios görünüyor ve yabancıya kötü sözler söylüyor. Diğerleri kendini tutuyor. Philitios, adamların başı da taliplerin damaklarını sevindirmek için kısır bir inek ve şişman keçilerle geliyor. Philitios, kralını anarak misafire nazik sözlerle hitap ediyor. Onu çok özliyor: “Bu vurguncular onun zengin mirasını her gün tüketiyorlar ve kurban edilen hayvanları buraya getirmek de bana düşüyor. Odysseus’u düşünmesem başka bir efendiye çoktan kaçmıştım; bir parçam hâlâ geri döneceğini ve taliplere karşı silahlanması hâlinde onun yanında yer alacağımı umuyor. Sen ona benziyorsun, biliyor musun?”

Doğru, bu adam ona benziyor.

Hâlâ oğlumu ortadan kaldırmayı düşünen taliplerin sesleri kulağıma çalınıyor, tam o sırada gökyüzünden mucize gibi bir uyarı gönderen tanrıya teşekkür ediyorum; korkusuzca uçan bir kartal, gagasında bir güvercin tutuyor. Anfinomo, mucizeyi, canı planların bir kenara bırakılmasına ve artık öğle yemeğiyle ilgilenilmesi gerektiğine yoruyor.

Açılış dansı başlıyor, talipler, keçeleri tahtlara ve sandalyelere bırakıyor, domuzları öldürüp parçalara ayırıyor ve kızartıyor. Bu arada domuz çobanı kupaları dağıtıyor, Philitios sepetlerde ekmeği getiriyor, Melanthios şarabı koyuyor.

Öğle yemeği başlıyor. Telemakhos konuğu eşikte, biraz kenarda oturtuyor, ona şarap koyuyor ve bağırsak eti servis edilmesini emrediyor, sonra diğerlerinin sözlerini iyi duyacağı şekilde konuşuyor: “Burada sakın sakın yiyin, yaşlı adam. Ben bizzat kendim kimsenin sizi rahatsız etmeyeceğinden emin olacağım çünkü bu ev ona giren herhangi birinin değil, babam Odysseus’un. Talipler arasından konuğumu kışkırtanın ya da tartaklayanın vay hâline.”

Eupeithes'in oğlu Antinoos hemen hor gören bir gülümsemeyle söze giriyor: "Harika bir konuşmacı olduğunu bir süredir söylüyorum, Telemakhos. Ancak dikkatli ol, istersek biz talipler koca ağzını sonsuza dek kapatmasını biliriz."

Oğlum tehdidi önemsemiyor. Bu arada şehirde habercilerin, tanrıların gönlünü almak için yüzlük kurbanlar kestikleri yönünde bir söylenti duyuyorum.

Same soylusu, kötü kalpli Ktesippos, alaycı bir sesle konuşmaya başlıyor: "Arkadaşlarım, Telemakhos haklı, misafirine saygılı davranılmalıdır. Bu yüzden ben de ona bir hediye vermek istiyorum." Sepetten bir öküz ayağı alıyor ve diğerlerinin kahkahaları arasında onu yabancıya atıyor. Odysseus'a benzeyen yabancı hızlıca eğiliyor ve kemikten kaçıyor.

O zaman oğlum, kötü Ktesippos'a kızıyor: "Böylesi senin için daha iyi oldu, korkak! Eğer ona isabet etseydi, mızrağımdan kaçamazdın ve baban, bir düğünü kutlaması yerine, senin için bir cenaze töreni düzenlemek zorunda kalırdı. Evimdeki bu korkunç davranışlarınız yeter. Beni öldürmek mi istiyorsunuz? Yapın hadi. Ölmek, varlığınızın tahribatına katlanmaktan daha iyidir. Siz misafirlere kötü davranan, hizmetçileri sizinle yatmaya zorlayanlarsınız."

Çakallar birkaç dakika sessiz kalıyor ancak sonra Damastaroğlu Agelaos sessizliği bozuyor: "Haydi arkadaşlar, Telemakhos'un dediği gibi yapın, tamamen haksız değil. Konuğu rahat bırakın. Ama sen, Odysseus'un oğlu, artık babanın öldüğünü kabul et, yolumuza çıkma ve anneni içimizden en iyi olanla evlenmeye ikna et. En fazlasını veren onu götürür, sen de babanın mallarını yönetmek için burada kalırsın."

"Çok yanılıyorsun, Agelaos. Annemin yeniden evlenmesini hiçbir zaman engellemedim ve tam tersi, eğer evlenirse

onu hediyelere boğarım. Ama istemezse onu evden atmayı asla aklıma getirmem. İstedığınız olmuyorsa bu benim hatam değil; belki de açgözlü planlarınızı gerçekleştirmenizi engelleyen tanrılardır.”

Pis kahkahalar duyuluyor. Lokmaları çiğnerken deforme olmuş yüzler, ağızlarda kan içinde etler, gözlerde garip, kasvetli bir şeyler. Daha iyi görebilmek için eğiliyorum: talipler ağlıyor. Bu nasıl mümkün olabilir? Sanki bir tanrıça içlerindeki kötü alamet tohumunu filizlendirmiş gibi.

İçlerinden biri sert sözler söylüyor: “Size neler oluyor, yoldaşlar? Hangi talihsizlik sizi ele geçirdi de karılar gibi ağlıyorsunuz?”

Başka biri cevaplıyor: “Duvarlarda, yüksek tavanlarda kan görüyorum, verandada ve büyük salonda hayaletler görüyorum. Ve uğursuz bir karanlık dışarıda güneşi kararttı.”

Talipler ne yapacakları hakkında konuşmaya devam ediyorlar, bu arada Telemakhos’un ısrarla konuğumuza baktığını fark ediyorum. Sarsıldım mı yoksa şu an bana ilahi bir ilham mı geliyor? Sanki glaukopis Athena bana ne yapmam gerektiğini söylüyormuş gibi hissediyorum. Sesi dinliyorum, merdivenlerden çıkıyorum, hizmetçilerim beni takip ediyor, güzel kavisli anahtarı alıyorum, sevgili kocamın yayını kurtarmak zorundayım. Anahtar tunçtan yapılmış, sapı fildişi. Çoğu için erişilemeyen, özel bir yer olan son odanın kapısını açıyor. Orada aile hazinelerini, kıymetli eşyaları tutuyorum. Aynı zamanda yay ve içinde yas tutan birçok okla, sadak var.

Anahtarı, yetenekli bir marangoz tarafından yapılan meşe kapının kilidine sokuyorum, kayışı koldan serbest bırakıyorum, cıvatalar hareket ediyor ve kapının açılması bir boğanın karanlık feryadı gibi duyuluyor. Hemen yayı görüyorum, kılıfından çıkartıyorum, hâlâ gergin ipi okşuyorum; geçmişin hüznü şakaklarıma yürüyor ve tekrar ağlamaya başlıyorum.

Yanaklarımı siliyorum, esnek yayı ve attığım her adımda okların hareketiyle çınlayan sadağı kapıyorum. Hizmetçiler beni baltalarla dolu bir sepet tutarak takip ediyor. Taliplerin gözleri üzerime yapışmış hâlde salonu geçiyorum. Her zaman olduğu gibi tedirgin edici bir adım.

Bir sütunun yanında duruyorum, yanaklarım yaşmakla kapalı, onlara dönüyorum. Demir ve tunç baltaları işaret ederek sesimi kararlı tutmaya çalışıyorum: “Beklediğiniz an geldi, bugün beni kimin buradan götüreceğine karar veriyoruz. Artık bu evde, talan edilen sürülerin ve boşa akan şarabın neden olduğu işkence bitecek. Kocamın çok iyi olduğu bir konuda, onun kadar başarılı olanla evleneceğim: On iki balta başının içinden bir ok vuruşuyla geçmek.”

Domuz çobanı ve sığır çobanı Odysseus’un sevgili silahlarını görünce ağlıyor. Telemakhos on iki baltayı hizalıyor, onları yeni kazılmış bir çukura sabitliyor ve sesini yükseltiyor: “Annemin buradan ayrılacağı düşüncesi bana çok acı veriyor ama yapmamız gereken şey bu. İçinizden biri, eşine ne Akha topraklarında ne kutsal Pylos’da, ne Argos’ta, ne de görkemli Mykene’de rastlanan bir kadını eve götüreceksiniz. Ama annemi övmem gerekmiyor, onu zaten tanıyor-sunuz. Haydi, yarış başlasın! Sadece denemek için ilk ok atan ben olacağım.”

Ve oğlum erguvan kaftanını omuzlarından çözüyor, kılıcını bırakıp yayı tutuyor. Ama ne kadar uğraşsa da üç, hatta dört kez, bu çok zor. Ve sonunda pes ediyor. Kollarını indiriyor ve umutsuzluğa kapılmadan onları cesaretlendiriyor: “Haydi, sıra sizde, benden daha iyi olduğunuzu kanıtlayın!”

Antinoos, diğerlerini kışkırtıyor. İlk önce Oinops’un oğlu Leiodes, her zaman odanın uzak ucunda, sarağın yanında oturan kurban okuyucusu. Birbiri ardına, neredeyse tüm talipler sonuçsuz meydan okuyorlar. Fedakârlığın ne

anlama geldiğini bilmeyen bu gençler ne kadar da zavallı görünüyor! Bu haydutlar, eğlencelere ve hızlı zevklere alışkınlar, tarlalarda terlemenin ve sinsi sularda seyretmenin ne anlama geldiğini bilmiyorlar. Açlığın ekşi tadını ve yoksunluğun boş çarelerini görmezden gelirler. Gerçekten hiç acı çekmemiş biri nasıl yaşayabilir?

En sona Antinoos kalıyor ve yarışı ertesi güne erteleme-yi teklif ediyor. Suçu tanrılara atıyor, bugün okçu Apollon bayramı, kim yayı ile ona üstünlük taslamak ister ki? Antinoos, bir kere daha onun onuruna kadeh kaldırmayı teklif ediyor, tanrının gözüne girmeye niyetli. Kurban etmek için kocamın mirasından çalınan diğer şişman keçilerden istiyor. Yoksa Antinoos, korkudan altına mı yapıyor? Tam bu noktada yaşlı misafir herkesi şaşırtıyor. Kendisi de denemek istediğini söyleyerek öne çıkıyor, Eumaios'tan cilalanmış yayı alıyor ve onu engellemek isteyen taliplerin başıyla bir tartışma baş gösteriyor.

Müdahale etmek zorundayım: “Neden onun da dene-mesini istemiyorsunuz? Bu dilencinin ne yapmasından korkuyorsunuz? Beni bir gelin olarak sarayına götürmesinden mi? Aptallık yapmayın! Kazanırsa yapabileceğim tek şey ona bir kaftan, bir entari, bir çift sandalet, bir kılıç ve kendini köpeklerden koruması için bir kargı vermek olabilir. Ya da belki kendini sizin gibi adamlardan koruması için.”

Yakın zamana kadar dizlerimin üstüne oturmak için bir süt kuzusu gibi koşan Telemakhos'un neden sürekli artık bir erkek olduğunu, hatta bazen benim aleyhime, kanıtlamak istediğini bilmiyorum. Yine de burada kurallar bellidir: Erkek çocuk, sakalları yeni çıkmış olsa bile, annesi ve kız kardeşleri üzerinde komuta etme hakkına ve görevine sahiptir. Belki de Telemakhos'un ki sadece beni koruma arzusu, zira bir katliamın yaklaşmakta olduğu hissediliyor. O önce davranmak istiyor. Tıslayan tunç bir okun ucunun

bile bana dokunmasını istemiyor. En güzel anda bana odama çekilmemi ve tezgâha oturmamı salık veriyor. Ona itaat etmeme şansım yok. Diğerlerinin ailemde herhangi bir çatlak hissetmesini istemiyorum. Bu yüzden yukarı çıkmış gibi davranıyorum ve bu kritik anda yapabileceğim tek şeye kendimi veriyorum: Casusluk. Yukarıdan, bir perdenin arkasından, gizlice.

Bu sırada Telemakhos, Philitios'a çıkışlarla ilgilenmesini emrediyor; o da Eurykleia'dan, kimsenin kaçamaması için kapıları kapatmasını istiyor. Böylece hem iç hem de dış kapılar kilitleniyor. Philitios, kapı tokmaklarını, papirüs lifinden yapılmış, kopmaz denizci ipiyle iyice bağlıyor.

Telemakhos ve talipler arasında baş gösteren yeni bir tartışmadan sonra dilenci nihayet yayı almayı başarıyor ve incelemeye başlıyor. Diğerleri onu seyrederken güçlü elleriyle dokunuyor, güvelerin zarar verip vermediğini kontrol etmek için çeviriyor, bükülmüş koyun bağırsağına bakıyor. Tele parmaklarıyla hafifçe dokunuyor ve kırlangıçların ezgisine benzeri bir ses çıkıyor.

Sonra bilindik hareketlerle devam ediyor, hiç zorlanmadan yayı geriyor, oku baltalara çeviriyor. Bu arada yukarıdan bir alamet duyuluyor, bu Zeus'tur; gökten büyük bir gök gürültüsü geliyor.

Dilenci kılıklı adam, o an oku atıyor ve tüm baltaların arasından geçiriyor. Böylece kalbimin derinliklerinde neyi öngördüğümü anlıyorum, aralarındaki benzerlik beni aldatmamış: O bir yabancı değil, o beklediğimiz adam.

Artık şüphem yok. Bir tek Odysseus bunu yapabilir.

Kalbim sevinçle atarken aşağılanmış ve hâlâ neler olduğunun farkında olmayan talipler konuğun zaferine hayran kalıyor.

Kocam oğluma dönüyor, aralarında bir bakışla anlaşıyorlar, vakit geldi. Ani bir hamleyle Odysseus üstünden

paçavraları çıkarıyor ve eşiğe sıçrıyor, tüm okları alabilmek için sadağı baş aşağı çeviriyor. Sonra bağırmaya başlıyor, birileri nihayet onun kim olduğunu anlıyor: “İlk deneme başarılı. Şimdi başka bir hedefe ihtiyacım var!” Elinde şarap içtiği kupasıyla ölümün böyle hiç haber vermeden gelebileceğine inanmayan –üstelik de başkasının kadınıyla evlenmeyi planladığı gün– Antinoos’u işaret ediyor. Okun ucu boynunu deliyor. Geriye doğru düşerken yiyeceklerin masadan aşağı yuvarlanmasına ve elinde tuttuğu kupanın parçalamasına neden oluyor, burnundan kan akıyor. Diğerleri telaşa kapılmış, aniden kendilerini savunma ihtiyacıyla ayağa kalkıyorlar ve etrafa bakınıyorlar ama –kandırıldılar!– silahlardan iz yok. Böylece en iyi yaptıkları şeyi yapıyorlar; boş sözlerle konuğa hakaret ediyorlar.

“Cani, ne yaptın? Akbabalar seni parçalayacak!”

Aralarında bir uğultu hâlinde fısıldaşarak korkularını örtmeye çalışıyorlar. Hâlâ anlamıyorlar, gafiller. Ölüm onları tamamen sarmış durumda.

Acımasızca.

Odysseus onları vahşice tehdit ediyor: “Köpekler, benim, Odysseus. Hiçbirinize merhamet etmeyeceğim. Sürülerimi beleşçe yerken geri döneceğimi hiç düşünmediniz, değil mi?”

Dehşetle yüzleri soluyor, kaçacak yer aramak için oraya buraya bakınıyorlar. Ancak tüm çıkışlar kapatılmış. Eurymakhos uzlaşmaya çalışıyor: “Odysseus, bize öfkeli olmakta haklısın, evine karşı çok saygısızca davrandık. Ama ne de olsa en büyük sorumluyu öldürdün: Antinoos, oğlunu bile öldürmeyi planlayan adam. Ondan intikam aldın. Sana yalvarıyorum, bizim canımızı bağışla, sana yağmaladığımız mallarını tamamıyla iade edeceğiz. Hepimiz sana yirmi öküz değerinde tunç ve altın getireceğiz.”

Odysseus'un bakışından, sanırım herkes, sanırım hepsi de ölümleri dışında asla ama asla suçu hafifletmenin bir yolu olmayacağını anlıyorlar: "Eurymakhos, bana tüm baba mallarını ve daha fazlasını versen bile intikam susuzluğumu asla dindiremezsin. Yapacağım katliamı hiçbir şey durduramaz!"

Eurymakhos diğerlerini İthake kralına karşı savaşmaya davet ederek kılıcını kınından çıkarıyor ancak bağırmaya zaman bulamadan Odysseus aşağıya kadar inerek karaciğerini parçalayan bir okla onu tam göğsünden vuruyor. Kılıç elinden düşüyor, masaya çarpıyor, yemekleri ve iki kulp-lu kupayı yere düşürüyor. Ayaklarıyla havayı tekmelerken gözlerine sis iniyor.

Amphinomos keskin kılıcını çekerek Odysseus'a doğru atılıyor ama Telemakhos tunç uçlu çubukla onu omuzundan vuruyor. Adam yere düşüyor, kafası boğuk bir güm-bürtü çıkarıyor.

Bu saldırı ve ölüm karmaşasında, keçi çobanı sinsi Melanthios, çakallar için silah temin etmekle uğraşıyor. Onun Odysseus'un odasına çıkmak üzere olduğunu görüyorum, bir sütunun arkasına saklanıyorum. Şalımın hışırtısını ya da kalbimin çılgınca attığını duyamayacak kadar meşgul. Hain, hazne odasından çaldığı silahları taliplere teslim etmek için hemen geri dönüyor: on iki balta, kalın tüylü on iki kask, on iki mızrak. İki-üç kez yukarı ve aşağı. Ta ki Telemakhos bunu fark edene ve harekete geçmek için babasıyla öfkeyle tartışana kadar.

Odysseus tarafından görevlendirilen Eumaios, sığır çobanıyla birlikte Melanthios'un ayak izlerini takip ediyor. Onu hazne odasında avlıyorlar, bir elinde kask var, diğerinde gençken Laertes'e ait eski ve tozlu bir kalkan. İki sadık hizmetçi üstüne atlıyor, onu hareketsiz hâle getiriyorlar.

Korkunç ıstıraplar yaşaması için elleriyle ayaklarını arkasına doğru kıvrıyorlar, yüksek bir sütuna bağlıyorlar ve bükümlü iplerden yapılmış bir halat ile kırıslara kadar çekiyorlar.

Aşağı dönüyorlar ve kendilerini, belki de bir tanrının rakiplerini etkisiz hâle getirdiği mücadeleye atıyorlar: bir mızrak duvara çarpıyor, diğeri bir pervaza, bir diğeri ise boşlukta tıslıyor. Amphimedon bir okla Telemakhos'un bileğine dokunuyor, sadece bir çizige neden oluyor. Ktesippos, Eumaios'un omzunu isabet alıyor ancak onu yaralamıyor. Odysseus ise öfkeli ve insanüstü bir güce sahip: Agelaos'u delip geçiyor. Bu arada adamlarından her biri yaşadığı zorbalıklar için intikam alıyor, rakipler merhametsizce yerlere düşüyor. Kalanlar muazzam bir dehşete kapılıyor ve salonda aşağı yukarı koşturuyor, tıpkı ilkbaharda at sinekleri tarafından ısırılan inekler gibi. Leoides, eğilip, sevgili eşimin dizlerine sarılarak merhamet dileniyor, karşılığı boynuna saplanmış bir kılıç oluyor. Ozan Phemios da bağışlanmak istiyor. O talipler arasında her zaman şarkı söyledi, buna mecbur bırakıldı, hiçbir zaman kendi seçimiyle onlara dahil olmadı. Onu ve haberci Medon'u bağışlıyor Odysseus. Sadece Telemakhos istediği için. Böylece bu ikisi hayatta kalarak iyiliğin kötülüğe nasıl üstün geldiğini herkese anlatabilecek.

Büyük bir katliam gerçekleşiyor ve ben, oda cesetlerle dolana, her yere yoğun kan kokusu ve ölüm egemen olana kadar merdivenlerin üstünde kimseye görünmeden duruyorum. Odysseus, Eurykleia'yı çağırıyor, kadın hemen geliyor ve bu kasvetli görüntü önünde kutlama yapmak istiyor. Ancak Odysseus onu durduruyor, bu kadar çok ölen adam varken sevinmek günahtır. Yapılabilecek tek şey kalbi barışa teslim etmek, savaşların gerçek bir kazananı olmadığını hatırlamaktır.

“Eurykleia, bana hizmetçiler arasında kaç tanesinin bize ihanet ettiğini, kaç tanesinin ihanet etmediğini söyle.”

Ona, bu hayatta çok şey görmüş, yaşlı bir kadının sulu gözleriyle bakıyor: “Ev işlerini yapmayı ve yünü taraklamayı öğrettiğimiz elli kölen var. Bunlardan on iki tanesi bizi sırtımızdan bıçakladı, Penelope’ye bile saygısızlık etti.”

“Onları buraya çağır.”

Kocam, oğlum, domuz çobanı ve sığır çobanı ile konuşuyor; belki de hainlere ne ceza verileceği üzerine bir istişare yapıyorlar. Aptal hizmetçiler geldiklerinde mezbahaya getirilen kuzular gibi ağlaşıyorlar. Cesetleri birbiri ardına, çitlerle çevrili avlunun giriş kapısına sundurmanın altına taşımaları emrediliyor. Sızlanarak emre uyuyorlar; yatak arkadaşları tarafından korunarak, aylarca boş yattıktan sonra çalışmayı unutmuş olmaları normal. Odayı, muhteşem tahtları ve yemekhaneyi, su ve gözenekli süngerlerle temizlemeye zorlanıyorlar. Bu arada Telemakhos, domuz çobanı ve sığır çobanıyla sağlam evin zeminini kazıyor, kadınlar toprağı dışarı taşıyor.

Oda tekrar temiz ve görkemli hâle geldiğinde nihayet kader ânının geldiğini anlıyorlar ve dehşetle gözleri açılıyor. Bir darboğazda, korku içinde haykırıyorlar çünkü güvercinler gibi bir ağa sıkışıp kaldıklarını anlıyorlar. Telemakhos onlar için örnek olacak bir ölüm istiyor, böylece birbiri ardına asılıyorlar. Peş peşe havayı tekmeliyorlar. Melanthios’un kız kardeşi, kızım gibi yetiştirdiğim Melantho için bile üzölmüyorum; Eurymakhos ile yatarak ve arkamdan entrika çevirmesine izin vererek pek çok kez bana ihanet etti.

Sıra keçi çobanı Melanthios’a geliyor, cezası şiddetli. Avluda cezalandırılıyor, ilk önce burnu ve kulakları koparılıyor, cinsel organı parçalanıyor, köpeklere yem olarak atılıyor. Sonunda elleri ve ayakları kesiliyor.

Eurykleia, odayı arındırmak için kükürt ve ateş getiriyor, her yeri dikkatlice kükürtlemesini isteyen Odysseus'tu. Yarın yeni bir gün olacak. Hizmetçiler koşarak yanına gidiyorlar, her birinin elinde bir meşale. Kocamı kuşatıyorlar; başını, omuzlarını, ellerini öpüyorlar, onu sevgiye boğuyorlar ve bu arada minnetle ağlıyorlar. "Geri geldiğin için teşekkürler, kralımız," diye inliyor aralarından bir ses.

Benim ortaya çıkma zamanım geldi.

Merdivenlerden iniyorum, sanki uzun bir rüyadan yeni uyanmış hâlde odamdan geliyormuşum gibi.

Taş kapıyı geçiyorum ve onu yakından incelemek için önünde oturuyorum. Uzun bir sütuna yaslanmış, bu sefer bekleyen o.

Gözlerimle, büyük omuzlarının, gemileri çok çok uzağa yönlendiren ellerinin silüetine bakıyorum. Arada sırada gözlerimi aşağı indiriyorum, sonra yaşmağımın arkasından geri kaldırıyorum. Kahramanların sonuncusu şimdi görkemle parlıyor. En yaratıcısı, en kurnazı.

Telemakhos, önemli anlarda bile sessiz kalmayı bilmiyor. Büyük bir adam gibi davranmak istiyor ve bunu bana sitem ederek yapıyor: "Anne, yoksa kalbinin yerinde taş mı var? Neden tereddüt ediyorsun? Başka bir kadın olsa koşar ve ona sıkıca sarılırdı."

Bu sefer altta kalmıyorum ve duyduğum sonsuz sevgiye rağmen onu susturuyorum: "Oğlum, babana nasıl davranacağım konusunda endişe etme. Biz birbirimizi tanımayı biliriz, kendimize has işaretlerimiz var, diğer herkesten gizli."

Sözlerime gülümsüyor, sabırlı, sınırsız Odysseus. O gayet iyi anladı. Kendimi kollarına atmıyorum, biraz da onun beklemesini istiyorum. O benden yirmi yıl istedi, ben ondan birkaç saat istiyorum. Bunu bana borçlu. Onu gizli bir sınava tabi tutmak istiyorum. İddiaya var mısın, seni şifreli özel işaret dili ile test edeceğim?

Süslü ve güzel kemerli kadınlar salonda toplanıyor. Dans etmeye niyetli erkekler onlara katılıyor ve ozan ilahi ezgisini söylerken ev kutlama sesleriyle doluyor.

Hizmetçi Eurynome, Odysseus'u yıkadıktan sonra yağıyor ve görkemli bir şekilde giydiriyor. Böylece bana geri döndüğünde, eskisinden daha yakışıklı görünüyor. Her zamanki atletik vücudu, şimdi daha da uzun. Kafasında süm-bül çiçekleri gibi güzel bukleler. Nihayet benimle konuşuyor: "Sersem! Hiçbir kadın kocasına senin gibi davranmaz, bunca yıl sonra geri döndüğünde onu görmezden gelmez. Eurykleia, benim için bir yatak hazırla, gideyim yalnız yatayım, bu kadının kalbi taştan."

"Sersem değilim, sadece şüpheliyim. Kocamın özelliklerini iyi hatırlıyorum."

Onunla oyun oynadığımı anlıyor. Bana kur yapmasını, bekleyerek şişen tüm arzusunu göstermesini istiyorum. İkimiz de kolay şeyleri sevmeyiz.

"Eurykleia, buraya onun kendi yaptığı yatağı getir, derilerle, yünlerle ve parlak battaniyelerle ört."

"Kadın, beni deniyor musun?"

Ona gizemli bir şekilde gülümsüyorum, cevabım: Kim bilir!

"O zaman kimsenin o yatağı hareket ettiremeyeceğini bil."

"Neden?" Ona davetkâr bir sesle soruyorum.

"O yatağı kimse, bir tanrı bile olsa kolayca hareket ettiremez. Çünkü yatağımızın bir sırrı var. Onu kendim, yere sabitlenmiş sağlam kökleri olan büyük bir zeytin ağacını oyarak yaptım. Ağacı gördüğümde, bunun sarayın ve bizim için dünyanın merkezi olacağını anladım, bu yüzden etrafına önce odamızı, sonra tüm evi inşa ettim. Sonra gür yapraklarını kestim, gövdeyi düzleştirdim, tunç bıçakla rendeledim, telle düzelttim ve yatağı şekillendirmek için

içini oydu. Altın, gümüş ve fildişiyle süsledim ve içine üç tane, erguvan renkli, öküz derisinden kayışlar çektim.”

Bana sinyali verdi. Gizli sınavı çoktan geçti. Birlikte kutlanması gereken bir zafer. Dizlerimin bağı çözülüyor, ona doğru atılıyorum, kollarımı boynuna doluyorum ve tutkuyla başını öpüyorum. Ağlıyor ve beni sıkıyor. Onunla ağlıyorum çünkü onu bir kazazede olarak düşünmekten kendimi alamıyorum. Bunca acı çektikten sonra nihayet karaya ayak basan ve daha birkaç dakika öncesine kadar içinde boğulma tehlikesi devam eden, tehditkâr sulara bir daha bakmak istemeyen. Kollarımı fazlasıyla özlediğim kocamın boynundan bir türlü çözemiyorum. Böylece birbirimizi mutlu ederek saatler geçiyoruz, belki de işbirlikçimiz olan gece biraz uzayabilir.

Beni uyarıyor, benimle her şeyi paylaşmak istiyor, Teiresias’ın kehanetlerini bile. Son bir sınavın bizi beklediğini ve çok zor geçeceğini söylüyor. Denizi tanımayan ve tuzla tatlanan yiyecekler yemeyen insanlara ulaşana kadar yine birçok ölümlünün şehrine gitmesi gerekiyor. Orada, bir gezgin ona omzunda taşıdığı harman küreğinin ne olduğunu soracak; bu, sinyal olacak. Odysseus, küreğini yere saplayacak ve Poseidon’a hayvanlar adayacak: bir koç, bir boğa ve dişi domuzları aşan bir yaban domuzu. Ardından eve dönecek ve ölümsüz tanrılara yüzlük kurbanlar adayacak. Ölümü tatlı olacak, denizden uzakta, sakın, ağırbaşlı bir yaşlılıkla ve ihtişamla çevrili.

“Haydi, artık yatalım,” diyor.

Bu arada Telemakhos, Eumaios ve Philitios alt kattaki dansı durduruyor ve herkesi uykuya gitmeye davet ediyor.

Düğün yatağımızda, yaşananların anlatımı bir nehir gibi akıyor. Ben iğrenç taliplerin varlığı altında ne kadar acı çektiğimi tekrarlıyorum. Nasıl sürekli küplerden şarap çektiklerini ve hayvanları nedensiz katlettiklerini. O başından geçenleri anlatıyor, zaman zaman gözlerinden tekrar

yaşlar düşüyor. Acımasız fırtınaları, dev yamyam Kyklop'u, korkunç Skylla'yı ve kendi sefil hataları yüzünden ölen arkadaşlarının hayvani aptallıklarını dinlerken onunla dehşet içinde titriyorum. Fısıltıyla telaffuz edilen kelimeler odayı tatlı bir melodi gibi dolduruyor. Nihayet sevgili sesin güvencesi, geri dönüşün tatlı okşaması. Sadece öpüşmek ve birbirimize uzun zamandır hasret kaldığımız şekilde zevk vermek için ara vererek konuşuyoruz. Gençliğin verdiği acelecilik olmadan aşk oyunlarını tekrarlıyoruz, birbirimizi ne kadar iyi tanıdığımızın farkındayız. Sonra tekrar konuşuyoruz, vücutlarımız yapışık, ağız ağıza, kollarımız birbirine sarılı; ta ki karşı konulmaz bir uyku bizi kenetlenmiş bir şekilde yakalayınca kadar.

Ertesi gün sevgili kocam kalkıyor, bana bir şey söylemesine gerek yok. Çok sevgili babası Laertes'e gitmek istediğini biliyorum. Neredeyse yoksulluk sınırında yaşıyor, bir dilenci gibi küllerden veya kuru yapraklardan yaptığı döşeklerin üzerinde uyuyor.

Eşim, peçemin açıklığından görünen yanağımı okşadıktan sonra uzaklaşıyor. Ne olacağını şimdiden hayal edebiliyorum: Odysseus yine başkası gibi davranacak ve çokluk sanatını ortaya çıkaracak. O sadece bir yüzle yetinemez. Sonra gerçek kimliğini ortaya çıkaracak ve yeniden buluşma oldukça duygulu geçecek.

Gerçekten de böyle olmuş. Bunu birkaç saat sonra, yan yana yürüyerek geri döndüklerinde anlıyorum. Barışa boyanmış gözlerinde, bir daha asla istismara izin vermeyeceğine yemin edenlerin huzurunu hissediyorum.

Aile yeniden inşa edildi, ada artık güvende ancak son adımlar hâlâ eksik. Katliamın sesi çoktan sokakları ve yakındaki adaları gezdiğinden, ölen gençlerin aileleri intikam ilan ediyorlar.

Sarayda toplanıyorlar ve genç fidanları kesip, hanedanın kesintiye uğratanlar, gözlerinin nurunu öldürenler için ceza istiyorlar. Eupeithes onlara öncülük ediyor, kalbi oğlu, zorba Antinoos'un ölümünün aşılamaz acısından kanıyor. Ve Eupeithes'in arkasında İthake'nin yarısından fazlası var.

Laertes, Odysseus ve Telemakhos, arkalarındaki sadık adamlarla birlikte onlarla yüzleşmeye hazırlar. Mentor –yoksa Athena mı?– kışkırtmasıyla Laertes, Antinoos'un babasına çubuğunu fırlatıyor, tuncun ucu onu bir yandan bir yana geçiyor.

Bir gümbürtüyle yere düşüyor, zırhların sesi yankılanıyor ve izleyenler şaşkına dönüyor. Çok kayıp verdikleri için güçsüzler ama karşı saldırıya hazırlar.

Sonra bir şey oluyor.

Mentor coşkun bir sesle ilan ediyor: Yeter kan döküldüğü, gerçekten başka cesetler mi gömmek istiyorlar? Mentor, onları silahlarını bırakmaya ve çekişmeden vazgeçmeye çağırıyor. Bu arada Zeus'un kesin bir işareti sözlerini imzalamaya geliyor: Mentor'un ayaklarına güçlü bir şimşek düşüyor.

Odysseus, fırtınaların ve ölümcül savaşların bittiğini, her şeyin çoktan yazıldığını ve söylendiğini anlıyor. Artık, sağlanan uyum uzun sürsün diye yeni bir düzen kurulacak. Yüzünü eşiğin ve tüten mangalının ötesine, sağlam sütunların ve taş merdivenlerin ilerisine çeviriyor, daima onun güzel saçlarına bakan gözlerimi arıyor. Ben de ona bakıyorum, gözlerimi kapatıyorum ve onunla aynı fikirde olduğumu belirtmek ister gibi tekrar açıyorum.

Yine senin yanıdayım aşkım.

Her zamanki gibi.

**Yazarın Notu
ve
Teşekkür**

Bu kitap, Yunan efsanelerine ve tarihe uzun yıllardır süren bir sevginin, çalışmanın, sınıfta çocuklarla paylaştıklarımın, özverinin ve belki biraz da deliliğin ürünüdür. Sanırım bu delilik, spor salonunda, Homerik şiirin orijinal versiyonunu, tamamen kendi başıma okuduğumda ve İlyada'nın son sayfalarında, her bir karakter için (figüranlar dahil), belirli şemalarla (muhtemelen yanlış ama bunu hiçbir zaman bilemeyiz) bir tür kayıt defteri oluşturduğumda başladı. Burada hepsinin ayır ayrı yaşı, aralarındaki kan bağı ve ilişkileri ama sadece aşk ilişkileri değil, en önemlisi, ölümlü ilişkileri üzerine hipotezler yer alıyordu.

Kadınlar tarafından anlatılan *Odysseus*'un amacı, Homerik şiire göre devrim niteliği taşıyan, burada bir araya getirdiğim farklı ve güçlü kadın figürlerine ses veren, orijinal metne sadık bir yeniden yazma çalışması yaratmaktır. Önemli bir şey atlamamaya çalıştım, bazı kısımları özetledim (örneğin, Bölüm I'deki tanrıların buluşması) ve fazlalıkları atladım. Başlangıç bölümünde anlatım kalıbını değiştirdim: *Odysseus*'ta okuyucu kahramanla Bölüm V'te

karşılaşırken, benim kitabımda bu hemen başlangıçta oluyor. Telemakhia yani Telemakhos'nun yolculuğuna karşılık gelen bölümlerin ise (I-IV) yerlerini değiştirdim ve ciddi şekilde azalttım.

Bazı noktalarda farklı bir anlatım şekline başvurmak zorunda kaldım, bu değişikliklerden sadece birkaçından bahsedeceğim. Bölüm III'te, prensesin neler olduğuna yukarıdan bakabilmesi için Nausikaa'yı odasına çıkarmayı tercih ettim. Ayrıca ona, bugünün arzulanan hisleri olan, diğerlerine karşı insani duygular ve empati bahşettim. Bölüm, birinci kişi olan Nausikaa'nın ağzından anlatılırken, Athena'nın sisle kapladığı Odysseus'a, elinde testi olan bir kız şeklinde görünmesi ve ona Alkinoos'un evini göstermesi, aynı zamanda Phaiakların yabancılara karşı hoşgörülü olmaması nedeniyle kimseyle konuşmamanızı tavsiye etmesi gizlendi. Ayrıca benim versiyonumda Nausikaa kahramanın ağladığını fark ediyor, oysa Homeros'un metninde bunu sadece babası görür.

Yine bir anlatım üslubu olarak Odysseus'un kendisini, kısa bir süre önce gerçeği öğrenen Eumeneus kulübesinde Telemakhos'a tanıttığı ânı atladım. Sondan bir önceki bölümde o kulübeye Eurykleia'nın girmesine izin verdim ve Homerik şiire nazaran kendime küçük bir ayrıcalık tanıdım.

Penelope'nin ortaya çıkmasını istediğim son bölüm, beni hikâyenin yapısını bozmadan, hafif bir değişiklik yapmaya zorladı. Bölüm XXIV'te, taliplerin ruhlarının Asphodel çayırlarına uçtuğu ve Akhilleus ve Agamemnon'un ruhlarıyla tanıştığı dizeleri kaldırdım (ancak bu hikâyeyi, okuyucunun Akhilleus'a verilen ölüm cezasını bilmesi için, Odysseus'un ölümler âlemine inişine çektim). Kraliçenin son bölümün anlatı sesi olması, Athena'nın zoraki ve dinlendirici uyku anlarını feda ederek onu her zaman uyanık ve dikkatli betimlememi mecbur kıldı. Gerçekte taliplerin katliamı esna-

sında Penelope odasında uyur (ve Odysseus'un geri döndüğünü katliam sona erdikten sonra Eurykleia'nın ağzından keşfeder), bense o sanki her şeyi gizlice gözetliyormuş gibi anlattım; sarayda meydana gelen intikam sahnesinin gerçek zamanlı olarak okura aktarılmasını sağlamanın en etkili yolu buydu. Aynı nedenden dolayı Athena'nın İthake'ye müdahalelerini bir algı oyunu ile perdelemek zorunda kaldım. Odysseus ilk olarak tanrıça tarafından çirkinleştirilir, böylece kimse onu tanımaz. Sonradan, ancak görünümüyle gerçek rolü doğrulanabileceğinden, Athena onu daha yakışıklı hâle getirir (bu onun görünüşüne ilk müdahalesi değildir, Skherie'de de benzeri olmuştur). Taliplerin ona fütursuzca hakaret etmesine izin verir, böylece kralın öfkesi büyür ve intikama hazırlanır. Homerik şiirin bir noktasında Athena, kırlangıca dönüşmüş hâlde, sarayın salonundaki bir kirişe tünemiş, aigisini yükseltmeye ve talipleri bozguna uğratmaya hazır hâlde olayları takip eder. Tıpkı yine aynı Athena'nın Penelope'nin daha cazibeli görünmesini sağladığı gibi; benim anlatımımnda, tanrıça her ortaya çıktığında bu eylemler sadece ima edilir, şüphe veya olasılık olarak. Tıpkı katliamdan hemen önce, talipler görünüşe göre sebpsiz olarak ağladığında olduğu gibi. Yeniden bir araya gelen eşlerin aşk gecesinde, zaman daha uzun sürer çünkü Homeros'ta Athena, Eos'u Okeanos'un kıyısında tutar ve insanlara yeni günü getiren Lamos ve Phaeton'ın atlarını boyunduruğa koştuktan alıkoyar. Ama Penelope, benim *Odysseus*'umda bundan sadece bir varsayım gibi bahseder.

Kendime, sınırları aşmamak kaydıyla, ruhsal ve fiziksel betimler için az sayıda küçük özgürlük tanıdım. Ancak bunlar sadece sezgisel detaylar. Örneğin, Kalypso karakteri, tepkileri, davranışları, etrafındakilerin verdiği tepkiler dikkate alınarak oluştu. Ancak eğer bir giysi, bir yaşmak veya belirli yemeklerin olduğu bir ziyafet sahnesi veya bir

teknenin inşasının anlatımında denizcilik terimleri varsa bunun nedeni bu pasajların şiirde olduğu gibi aktarılmasıdır. Var olmayan hiçbir şeyi özellikle eklemedim (örneğin Kalypso'nun güzel gülümsemesi veya Kirke'nin saç örgüsü) ve her karakterden bir detayın, özellikle ortaya çıkmasına izin verdim (Nausikaa'nın bir omzunu göstermek için elbisesini indirmesi gibi), herkesin bir amaca odaklandığı şiirde değişen tek şey, arzunun nesnesidir. Odysseus, gezgin, göçmen, sürgün, aynı zamanda kendi kendini kovalayan bir adamı temsil ederken kadınların sesi, en köleleştirilmiş olandan (Eurykleia) en özgürleştirilmiş olana (Kirke) kadar kadın paradigmalarını somutlaştırır.

Homeros'un sesini, ritmik bir stil seçmek adına, yapısal bir değişiklik, bölümden bölüme değişen birinci kişi ve egemen zaman olarak şimdiki zaman kullanımıyla yenilemeye çalıştım. Bazı yerlerde, dizelerin ritmiyle destansı şiirin melodisini, tekrarlama gibi zengin retorik figürlerle, Homeros'un zengin biçimsel repertuarıyla ya da Yunanca metinde izlenen lakap kullanımıyla (glaukopis Athena) geri kazanmaya çalıştım.

Filolojik açıdan, arkaik kelimenin özgünlüğünü korumaya çalıştım. Bazen bu biraz karmaşık oldu: “πολύτροπος” örneğinde olduğu gibi. Maria Grazia Ciani'nin, *Odysseus*'unun (Marsilio) mükemmel çevirisinin girişinde açıkladığı gibi “anahtar kelime ve bu nedenle de belirleyici kelime”. Τολυ; *polys*'nin bileşimsel şekli, “çok”. Ve “-τροέπωος” ise, τρέπω'dan “dönmek”. Kelimenin tam anlamıyla: “birçok yönden dönen” anlamına gelir. Bazı yorumcular şöyle yorumluyor: “çok yönlü yaratıcılık”, “aklın ve bedenin birden fazla olasılığı”, “birçok kılık değiştiren”, her seferinde kahramanın inanılmaz dönüştürme, yeniden doğma, yeni durumları inceleme, koşullara uyum sağlama, aynı zamanda ince hesaplamalar yapma, çeşitli hatalara ve yaptığı yan-

lılara cevap verme yeteneğini belirtecek hâlde kullandım. Birkaç durumda νόστος veya ὕβρις gibi bir Yunan lemma-sı yerleştirdim, bunları anında çeviri ile anlaşılabilir hâle getirmeye çalıştım. ἵππος yerine asla “Troya atı” ifadesini kullanmadım, deniz arkeoloğu Francesco Tiboni teorisini dikkate alarak bunu başka şekillerde belirttim. Tiboni, yüzyıllardır inanıldığı gibi bunun at benzeri bir ahşap yapı olmadığını savunur, çünkü ἵππος kelimesi hayvanın yanı sıra, genellikle değerli eşyaların taşınması ve haraç ödemesi için kullanılan özel bir Fenike gemisine karşılık gelir. Bu, Troyalılar, armağanları duvarların içine sürüklemeye teşvik etmek için daha mantıklı bir hile olurdu ama sadece bu kadar da değil; savaşçıların büyük bir teknenin içinde saklanmaları daha olasıydı, bu geceleri gövdedeki kapılardan inerek gizli giriş çıkışlara daha fazla imkân tanırdı. Büyük bir tah-ta at üretiminin, marangoz olarak uzmanlaşmamış savaşçı-ları ne kadar meşgul edeceklerinden bahsetmiyorum bile. Malzemeyi nereden bulmuş olabilirler? Ortaya çıkan başka sorular da var: Atın üst kısımlarını nasıl yapmış olabilirler? Böyle büyük bir yapının inşası sırasında hiçbir Troyalının duvarlardan bir şey görmemesi mümkün mü? Oysaki bir gemiyi sahilde bırakmak çok daha kolay olurdu ve daha az şüphe uyandırırdı... İki tezin de doğru olup olmadığından emin olmadığımız için kelimenin kendi içindeki anlamıyla bıraktım.

“Büyücü” kelimesi de ayrı bir tartışmayı hak ediyor: *Odysseus*’ta μάγος izi yok. *Odysseus*’un en eski orijinali MÖ VIII sonuna kadar uzanıyorsa, orijinaline dayanan resmi transkripsiyon, MÖ VI’de yaşayan Atina’nın tiranı Pisistrate hükümetine kadar izlenecektir. Homerik şiirler (aslında MÖ XIII. yüzyılda gerçekleşen Troya Savaşı’nın tarihsel bölümünü ilgilendiren veya ondan yola çıkan), Helen Orta Çağlarında gelenek, kostüm ve kültüre atıfta

bulunan sözlü bir üretimle aktarılmıştır (XII ve VIII. yüzyıllar arasındaki tarihsel dönem). Μάγος kelimesi MÖ V. yüzyılda Herodot tarafından Persli rahipleri tanımlamak için ortaya çıkmıştır ama burada, Kirke'ye atıfta bulunarak, tanrıçanın büyü uyguladığı, büyüleri ve büyülü iksirleri hazırladığı gerçeğini (φάρμακα) ifade eder.

Birkaç durumda, konuşmaların rahat akması için gerçekliği feda ettim. Agamemnon suikastı için kullanılan silahtan bahsedilirken olduğu gibi: Seçtiğim terim kılıç, Pindar ve Yunan trajedilerinin de bahsettiği λάβρος'un yerini aldı. Kelimenin tam anlamıyla, λάβρος bir kılıç değil, bir tür çift başlı baltadır, ancak bunu belirtmek anlatı akışını zorlardı. Ya da “çift flüt” olarak çevirdiğim διαυλός, kemik veya fildişinden yapılmış iki kamış borudan oluşur, bir ağızlık ve ince bir hareketli dil ile titreşerek enstrümanın çalmasını sağlar. Aynı sebepten dolayı birçok denizsel terimin anlamını açıklamayı atladım, “palamar” (gemiye demirlemeye yarayan halat) ve “ıskaç” (yelkenli gemilerde direklerin alt uçlarının içine oturtulduğu yuva) gibi. Tıpkı αοιδέ'yi “büyü” olarak çevirmem –aslında özel ezgili bir büyü olmalı– ve dizliğin, ayak ve diz arasındaki bacak alanını koruyan zırhın bir parçası olduğunu belirtmediğim gibi.

Bütün bunlar bence meraklı ve özenli bir kullanıcı olan okuyucuya göre tasarlandı. Eğer işin şeffaflığı ve uzun ömürlülüğü iki bin yıldan fazla süren edebi ve hayali bir mirasla doğrulanmışsa (ve seçkin ustalar ona tanıklık ediyorsa), *Odysseus*'un en büyük gücü kendisini güncelde yansıtmaya yeteneğidir. Eski zamanlardaki ozanların dinleyicisiyle bugünün okuru arasında pek bir farklılık görmüyorum, ikisi de hikâyeyi bilmesine rağmen şaşırmayı bekler. Odysseus ile denizde yaşamını tehlikeye atan sürgün arasında. Bencilce kendi kör intikamına bulanmış

Poseidon'un öfkesiyle bizi çevreleyen bireysel kayıtsızlık arasında. Kalypso'yla kendi yalnızlığının mahkûmu olan sevgilileri arasında, Nausikaa'yla imkânsız aşkı hayal edenler arasında, Kirke'yle kurtuluş peşinde koşanlar arasında, Penelope'yle diplomasinin, kurnazlıkla birleştiğinde yaratıcılık için mevcut en güçlü silahlardan biri olduğunu bilenler arasında.

“Kimse Odysseus gibi geri dönmeyi bilmez,” diye yazmıştı Roberto Calasso olağanüstü *Kadmos ile Harmonia'nın Düğünü* adlı kitabında, uzun yolculuğun özünü bu gerçeklikte yoğunlaştırarak. Kahramanın aynı zamanda kendini nasıl yeniden icat edeceğini, gizleyeceğini ve sonra her şeyden önce insani bir adalet duygusuyla ortaya çıkacağını bilmesi önemli bir eşzamanlılıktır. Hiç umudunu kaybetmemesi, küçük bir dayanışma hareketinin ne kadar değerli olabileceğini bilmesi, kendini denizci, dümenci, hükümdar, çiftçi, dilenci ve marangoz olarak değiştirebilmesi, bize alçakgönüllülüğün medeniyete doğru atılan ilk adım olduğunu öğretir. Her seferinde düşer ve büyük bir haysiyetle yeniden ayağa kalkar, aldatır ancak ihtiyatlılık veya zorunluluktan (asla sadece hile yapmak için değil), denizin dalgalarına karşı koyar ve hayatta kalır, tıpkı bizim de her günkü dalgalara karşı koyduğumuz gibi. Savaşırız, severiz, kendimizi kaybederiz ama her zaman tekrar buluruz. Bu anlamda Odysseus'ta herkes neyi bulacağına karar verecek: bir süper kahramanın silinmez imgesini, hatta belki de kendisinin yenilmez bir parçasını.

Bu kitap kadınlar tarafından anlatıldı ve her türlü okur için yazıldı (cinsiyet veya yaş ayrımı yapmaksınız). Sadece kadınlar tarafından rastlantısal olarak örülen olayların saf bir şekilde birbirine geçme ışığını yansıtıyor ve böylece çember kapandı. Onlara teşekkür etmek istiyorum.

Menajerim Loredana Rotundo'ya çok teşekkürler, kutup yıldızım oldu.

Muhteşem Michela Gallio'ya teşekkürler; düzenlemeyi kurgusal ama aynı zamanda eğlenceli hâle getirdi. Sara Grazioli'ye titiz editörlüğü için teşekkürler. Harika Chiara Moscardelli'ye ve çalışmaktan zevk aldığım Solferino ekibinin geri kalanı Valeria Fazio ve Virginia Rossetti'ye teşekkürler.

Bu projeye ilk andan itibaren, coşkuyla inanan yazar arkadaşım Marina Marazza'ya teşekkürler.

İlk versiyonu gözden geçiren üç bilgili profesöre teşekkürler: sevgili kız kardeşim Patrizia Oliva, yeri dolduramaz Marcella Buldini ve harika Francesca Gallucci.